The Mahabharata of Vyasa

(Proză tradusă în română)

Ashrama Vasika - Mousala Parva
Maha-Prasthanika Parva - Svargarohana Parva

(Books 15, 16, 17 and 18

Kisari Mohan Ganguli

Mahabharata

lui

Vyasa

Cartea 15 - Ashrama-Vasika Parva

(Cartea sihăstriei)

Tradusă în română după textul englez
a lui

Kisari Mohan Ganguli

[1883-1896]

NOTIFICARE DE ATRIBUIRE

Scanat la sacred-texts.com, 2004. Corectat de John Bruno Hare, octombrie 2004. Acest text este în domeniul public. Aceste fişiere pot fi utilizate în orice scop necomercial, cu condiția ca această notificare de atribuire să fie lăsată intactă.

CUPRINS

Introducere

Asramavasa Parva (secţiunile 1 - 28)
Putradarshanaa Parva (secțiunile 29 - 36)
Naradagamana Parva (secțiunile 37 - 39)

INTRODUCERE

În clasificarea în 18 parva, *Ashrama-Vasika Parva* este al 15-lea volum. *Ashrama* înseamnă *pădure*, iar Ashrama-Vasika Parva se referă la locuirea într-o mănăstire din pădure. Volumul cuprinde următoarele trei capitole:

Ashrama-Vasa Parva sau Ashrama-Vasika Parva

Ashrama-Vasa Parva înseamnă mai mult sau mai puțin același lucru cu Ashrama-Vasika Parva. Mai precis, *Ashrama-Vasika* înseamnă *locuitori ai pădurii*, în timp ce *Ashrama-Vasa* înseamnă *reşedinţă în pădure*. Dhritarashtra, Gandhari, Sanjaya, Vidura și Kunti pleacă în pădure. Vidura moare și se contopește cu Yudhishthira.

Putra Darshana Parva

Putra înseamnă, iar *darshana* înseamnă *vedere*. Vyasa folosește puterea austerităților sale pentru a le arăta tuturor războinicii morți, inclusiv fiii lui Dhritarashtra și Gandhari. Aceasta explică numele acestui parva. După ce îi vizitează pe Dhritarashtra, Gandhari și Kunti, Pandava se întorc la Hastinapura.

Naradagamana Parva

Agamana înseamnă sosire, iar această parva se referă la sosirea lui Narada. Narada sosește și le spune Pandavilor că Dhritarashtra, Gandhari și Kunti au murit într-un incendiu forestier, iar Sanjaya a plecat în Himalaya.

Asramavasa Parva

SECȚIUNEA I

OM! DUPĂ CE S-AU ÎNCHINAT în fața lui Narayana, a lui Nara, cel mai important dintre oameni, și a zeiței Saraswati, trebuie rostit cuvântul **Jaya**.

Janamejaya a spus: După ce au cucerit regatul, cum s-au comportat strămoșii mei, Pandava, cei cu suflet înalt, față de regele Dhritarashtra, cel cu suflet înalt? Cum s-a comportat, într-adevăr, acel rege care și-a pierdut toți consilierii și fiii, care nu mai avea niciun refugiu și a cărui bogăție dispăruse? Cum s-a comportat Gandhari, cea de mare renume? Câți ani au domnit strămoșii mei cu suflet înalt peste regat? Se cuvine să-mi spui toate acestea.

Vaisampayana spuse: Recăpătându-și regatul, Pandava cel cu suflet înalt, având toți dușmanii uciși, au domnit Pământul, punându-l în frunte pe Dhritarashtra. Vidura, și Sanjaya și Yuyutsu cel cu mare înțelepciune, care era fiul lui Dhritarashtra din soția sa Vaisya, obișnuiau să-l asiste pe Dhritarashtra. Pandava cereau sfatul acelui rege în toate privințele. Într-adevăr, timp de zece și apoi cinci ani, ei au făcut toate lucrurile după sfatul regelui bătrân. Acei eroi mergeau foarte des la acel monarh și stăteau lângă el, după ce îi veneraseră picioarele, conform dorințelor regelui Yudhisthira cel drept. Ei făceau toate lucrurile după porunca lui Dhritarashtra care le mirosise capetele cu afecțiune. Și fiica regelui Kuntibhoja o asculta pe Gandhari în toate. Draupadi și Subhadra și celelalte doamne ale Pandava se purtau față de regele bătrân și regină ca față de propriul lor socru și soacră. Paturi scumpe și veșminte și podoabe, și hrană și băutură și alte articole plăcute, în abundență și de feluri atât de superioare încât erau demne de uz regal, erau oferite de regele Yudhisthira lui Dhritarashtra. În mod similar, Kunti se purta față de Gandhari ca față de o superioară. Vidura, și Sanjaya, și Yuyutsu, O, tu din neamul lui Karu, obișnuiau mereu să-l asiste pe regele bătrân ale cărui fii fuseseră toți uciși. Chiar și cumnatul drag al lui Drona, anume Brahmanul cel Superior, Kripa, acel arcaș puternic, îl asista și pe rege. Sfântul Vyasa se întâlnea adesea cu monarhul bătrân și îi recita istoriile vechilor Rishi și ale asceților cerești și ale *Pitri* și ale *Rakshasa*. Vidura, sub ordinele lui Dhritarashtra, supraveghea îndeplinirea tuturor faptelor de merit religios și a tot ce ținea de administrarea legii. Prin politica excelentă a lui Vidura, prin cheltuirea chiar și a unor puține bogății, Pandava obțineau numeroase servicii plăcute de la cei condamnați la moarte. Regele Yudhisthira cel drept nu spunea nimic în acele ocazii. În acele ocazii când fiul Amvikăi mergea în excursii de plăcere, regele Kuru Yudhisthira cel plin de energie îi oferea toate articolele de plăcere. Aralikas, și vizitiii, și învățătorii de Ragakhandava îl deserveau pe regele Dhritarashtra ca înainte.[1] Fiul lui Pandu a adunat veșminte scumpe și ghirlande de felurite feluri și le-a oferit cuvenit lui Dhritarashtra. Vinuri Maireya, pești de felurite feluri, și șerbeturi și miere, și multe feluri de mâncare delicioase pregătite prin modificări (ale diverselor articole), erau făcute pentru regele bătrân ca în zilele sale de prosperitate. Acei regi ai Pământului care veneau acolo unul după altul, toți îl deserveau pe vechiul monarh Kuru ca înainte. Kunti, și Draupadi, și cea de neam Sattwata, posesoare de mare renume, și Ulupi, fiica șefului șerpilor, și regina Chitrangada, și sora lui Dhrishtaketu, și fiica lui Jarasandha – aceste doamne și multe altele, O, șef al oamenilor, o deserveau pe fiica lui Suvala ca servitoare de casă. Faptul că Dhritarashtra, deposedat de toți copiii săi, nu se simțea nefericit în vreo privință, era ceea ce Yudhisthira spunea adesea fraților săi să vadă. Și ei, la rândul lor, ascultând acele comenzi de mare importanță de la regele Yudhisthira, arătau o deosebită supunere față de regele bătrân. Era o singură excepție, însă. Aceasta îl cuprindea pe Bhimasena. Tot ce decursese din acea partidă de zaruri care fusese adusă de înțelegerea rea a lui Dhritarashtra, nu dispăruse din inima acelui erou. (Încă își amintea acele întâmplări).

---

1 Derivarea cuvântului *Aralikas* este explicată de Nilakantha astfel: plantele medicinale tăiate cu un fel de armă numită Ara sunt numite Aralu. Cei care erau experți în prepararea acestor plante medicinale erau numiți *Aralikas*. *Ragakhandava* era fabricat din *piper longum*, ghimbir uscat, zahăr și suc de *Phaseolus Mango*.

SECȚIUNEA II

Vaisampayana a spus: Astfel venerat de către Pandava, solul regal al Amvikăi şi-a petrecut timpul fericit ca înainte, îngrijit şi onorat de către Rishi. Acel continuator strălucit al rasei lui Kuru oferea cele mai alese daruri ce se cuveneau Brahmanilor. Fiul regal al Kunti plasa întotdeauna acele bunuri sub controlul lui Dhritarashtra. Lipsit de răutate, regele Yudhishthira era întotdeauna afectuos faţă de unchiul său. Adresându-se fraţilor şi consilierilor săi, regele a spus: „Regele Dhritarashtra trebuie onorat atât de mine, cât şi de toţi ceilalţi. El este, într-adevăr, un binevoitor al meu acela care se supune poruncilor lui Dhritarashtra. Cel, pe de altă parte, care se poartă altfel faţă de el, este duşmanul meu. Un astfel de om trebuie cu siguranţă pedepsit de mine." În zilele de îndeplinire a ritualurilor rânduite pentru Pitri, precum şi în *Sraddha*-urile oficiate pentru fiii săi şi pentru toţi binevoitorii, marele suflet al regelui Kuru, Dhritarashtra, dădea Brahmanilor, după cum fiecare merita, măsuri generoase de bogăţii pe cât dorea. Regele Yudhishthira cel drept, şi Bhima, şi Arjuna, şi gemenii, dorind să facă pe placul bătrânului rege, îndeplineau toate ordinele acestuia. Ei vegheau mereu ca bătrânul rege, tulburat de măcelul fiilor şi nepoţilor săi — adică, de durerea însăşi cauzată de Pandava — să nu moară de durerea sa. Într-adevăr, Pandava se purtau cu el în aşa fel încât acel erou Kuru să nu fie lipsit de acea fericire şi de toate acele bunuri de bucurie care îi aparţinuseră în timpul vieţii fiilor săi. Cei cinci fraţi, anume fiii lui Pandu, se purtau astfel faţă de Dhritarashtra, trăind sub comanda sa. Şi Dhritarashtra, văzându-i atât de umili şi ascultători de poruncile sale şi purtându-se faţă de el ca ucenicii faţă de preoţi, a adoptat în schimb faţă de ei afecţiunea unui preot. Gandhari, îndeplinind diversele rituri ale *Sraddha*-ului şi oferind Brahmanilor diverse obiecte de bucurie, a fost eliberată de datoria pe care o avea faţă de copiii ei ucişi. Astfel a venerat-o acel prim-dintre-cei-drepţi, anume regele Yudhishthira cel drept, înzestrat cu mare inteligenţă, împreună cu fraţii săi, pe regele Dhritarashtra.

Vaisampayana a continuat: Înzestrat cu o mare energie, acel perpetuator al rasei Kuru, şi anume bătrânul rege Dhritarashtra, nu putea observa nicio ostilitate în Yudhishthira. Văzând că Pandava cei cu suflet nobil urmau o conduită înţeleaptă şi dreaptă, regele Dhritarashtra, fiul Amvikăi, era mulţumit de ei. Gandhari, fiica lui Suvala, lăsând deoparte toată durerea pentru copiii ei (ucişi), a început să arate o mare afecţiune pentru Pandava ca şi cum ar fi fost propriii ei copii. Înzestrat cu o mare energie, regele Kuru, Yudhishthira, nu a făcut niciodată nimic care să fie neplăcut fiului regal al lui Vichitravirya. Dimpotrivă, s-a purtat întotdeauna într-un mod foarte plăcut cu el. Orice fapte, grave sau uşoare, erau direcţionate de regele Dhritarashtra sau de Gandhari cea neajutorată să fie făcute, erau toate îndeplinite cu reverenţă, O, monarh, de către acel ucigaş de eroi ostili, şi anume regele Pandava. Bătrânul rege era foarte mulţumit de o astfel de conduită a lui Yudhishthira. Într-adevăr, era întristat la amintirea propriului său fiu neîndreptăţit. În fiecare zi, la primele zori, se purifica şi îşi făcea recitările, iar apoi îi binecuvânta pe Pandava urându-le victoria în luptă. Făcând darurile obişnuite brahmanilor şi făcându-i să rostească binecuvântări, şi turnând ofrande pe focul sacru, bătrânul rege se ruga pentru o viaţă lungă pentru Pandava. Într-adevăr, regele nu avusese niciodată aceeaşi mare fericire din propriii săi fii pe care o avea întotdeauna de la fiii lui Pandu. Regele Yudhishthira în acel moment a devenit la fel de agreabil pentru brahmani ca şi pentru kshatriya, şi pentru diversele grupuri de vaisya şi sudra din regatul său. Orice nedreptăţi i-au fost făcute de fiii lui Dhritarashtra, regele Yudhishthira le-a uitat pe toate şi şi-a venerat unchiul. Dacă cineva făcea ceva neplăcut fiului Amvikăi, el devenea astfel un obiect de ură pentru fiul înţelept al lui Kunti. Într-adevăr, de teama lui Yudhishthira, nimeni nu putea vorbi despre faptele rele nici ale lui Duryodhana, nici ale lui Dhritarashtra. Atât Gandhari, cât şi Vidura erau, de asemenea, foarte încântaţi de capacitatea pe care regele Ajatasatru o arăta de a suporta nedreptăţile. Totuşi, nu erau la fel de încântaţi, O, ucigaş de duşmani, de Bhima. Fiul lui Dharma, Yudhishthira, era cu adevărat ascultător faţă de unchiul său. Însă Bhima, la vederea lui Dhritarashtra, devenea foarte sumbru. Acel ucigaş de duşmani, văzându-l pe fiul lui Dharma venerându-l pe bătrânul rege, îl venera pe acesta cu exteriorul cu o inimă foarte reticentă.

SECȚIUNEA III

Vaisampayana spuse: Oamenii care trăiau în regatul Kuru nu au observat nicio schimbare în cordialitatea care exista între regele Yudhishthira și tatăl lui Duryodhana. Când regele Kuru își amintea de fiul său nelegiuit, nu se putea abține să nu simtă ostilitate, în inima sa, față de Bhima. Și Bhimasena, O, rege, împins de o inimă ce părea a fi rea, nu putea suporta pe regele Dhritarashtra. Vrikodara a făcut în secret multe lucruri neplăcute bătrânului rege. Prin slujitori vicleni, a făcut ca ordinele unchiului său să fie desconsiderate. Amintindu-și sfaturile rele ale bătrânului rege și unele dintre faptele sale, Bhima, într-o zi, în mijlocul prietenilor săi, și-a lovit subsuorile, în auzul lui Dhritarashtra și al lui Gandhari. Vrikodara, plin de mânie, amintindu-și de dușmanii săi Duryodhana și Karna și Dussasana, s-a lăsat pradă unei transportări de pasiune și a rostit aceste cuvinte dure: ”Fiii orbului rege, capabili să lupte cu diverse arme, au fost toți trimiși de mine în lumea cealaltă cu aceste brațe ale mele care seamănă cu o pereche de bâte de fier. Acestea sunt cu adevărat acele două brațe ale mele, asemănătoare unor buzdugane de fier și invincibile de către dușmani, în a căror îmbrățișare fiii lui Dhritarashtra și-au găsit toți pieirea. Acestea sunt acele două brațe ale mele bine dezvoltate și rotunde, asemenea unor trompe de elefant. În a căror îmbrățișare, fiii proști ai lui Dhritarashtra și-au găsit toți pieirea. Pătați cu pastă de lemn de santal și vrednici de acel ornament sunt acele două brațe ale mele prin care Duryodhana a fost trimis în lumea cealaltă împreună cu toți fiii și rudele sale.” Auzind acestea și multe alte cuvinte ale lui Vrikodara, care erau săgeți adevărate, O, rege, regele Dhritarashtra a fost cuprins de lipsă de inimă și de durere. Regina Gandhari, însă, care cunoștea orice datorie și poseda o mare inteligență, și care știa ce aduce Timpul în cursul său, le-a considerat ca fiind neadevărate. După ce au trecut cinci și apoi zece ani, O, monarh, regele Dhritarashtra, chinuit (constant) de săgețile verbale ale lui Bhima, a fost pătruns de deznădejde și jale. Regele Yudhishthira, fiul Kunti, însă, nu știa; nici Arjuna cu cai albi, nici Kunti; nici Draupadi, care se bucura de o mare faimă; nici gemenii lui Madri, familiarizați cu toate îndatoririle și care acționau întotdeauna conform dorințelor lui Dhritarashtra. Angajați în îndeplinirea poruncilor regelui, gemenii nu spuneau niciodată nimic care să-l nemulțumească pe bătrânul rege. Apoi, într-o zi, Dhritarashtra și-a onorat prietenii cu încrederea sa. Adresându-se lor cu ochii plini de lacrimi, el a rostit aceste cuvinte.

Dhritarashtra a zis: Cum a avut loc distrugerea Kuruşilor îți este bine cunoscut. Totul a fost adus de vina mea, deși Kauravii au aprobat toate sfaturile mele. Orb ce am fost, l-am instalat pe ticălosul cu inima rea Duryodhana, cel care a sporit terorile rudelor, să conducă peste Kurui. Vasudeva îmi spusese: „Să fie ucis acest ticălos păcătos cu înțelegerea rea, împreună cu toți prietenii și sfetnicii săi.” Eu nu am ascultat acele cuvinte de mare importanță. Toți înțelepții mi-au dat același sfat benefic. Vidura, și Bhishma, și Drona, și Kripa au spus același lucru. Sfântul și cu sufletul înalt Vyasa a spus în mod repetat același lucru, la fel ca și Sanjaya și Gandhari. Însă, copleșit de afecțiunea filială, nu am putut urma acel sfat. Pedeapsa amară îmi este acum sortită pentru neglijența mea. De asemenea, regret că nu am conferit acea prosperitate strălucitoare, moștenită de la tați și bunici, Pandavașilor cu sufletul înalt, posesori a tuturor realizărilor. Fratele mai mare al lui Gada a prezis distrugerea tuturor regilor; Janarddana, însă, a considerat acea distrugere ca fiind foarte benefică.[2] Atât de multe *Anika* de trupe, care îmi aparțineau, au fost distruse. Inima mea îmi este străpunsă de mii de săgeți din cauza tuturor acestor rezultate. Fiind cu înțelegerea rea, acum, după scurgerea a cincisprezece ani, încerc să-mi ispășesc păcatele. Acum, la a patra diviziune a zilei sau uneori la a opta diviziune, cu regularitatea unui jurământ, mănânc puțină mâncare doar pentru a-mi învinge setea. Gandhari știe asta. Toți asistenții mei cred că mănânc în mod obișnuit. De frica lui Yudhishthira singur mi-am ascuns faptele, căci dacă fiul cel mare al lui Pandu ar afla despre jurământul meu, ar simți o mare durere. Îmbrăcat în piele de cerb, dorm pe Pământ, întinzând o cantitate mică de iarbă Kusa, și petrec timpul în recitări silențioase. Gandhari, de mare renume, își petrece timpul urmând jurăminte similare. Astfel ne purtăm amândoi, noi care am pierdut o sută de

2 Se va aminti că Pământul, incapabil să suporte povara populației sale, s-a rugat la Strămoșul Suprem să ușureze această povară. Strămoșul Suprem l-a îndemnat pe Vishnu să facă ceea ce era necesar. Astfel, Vishnu s-a încarnat în Krishna și a ușurat povara Pământului.

gongi, niciunul dintre ei nemaiînfricoşându-se să se retragă din luptă. Totuşi, nu deplâng acei copii ai mei. Toţi au murit îndeplinind datoriile Kshatriya." După ce a rostit aceste cuvinte, bătrânul rege s-a adresat în mod special lui Yudhishthira şi i-a zis: „Fii binecuvântat, O, fiu al prinţesei din rasa Yadu. Ascultă acum ce spun. Îngrijit de tine, O, fiule, am trăit aceşti ani foarte fericit. Am făcut (cu ajutorul tău) daruri mari şi am efectuat în mod repetat *Sraddha*-uri.[3] Am realizat, O, fiule, după putinţa mea, un merit mare. Această Gandhari, deşi lipsită de fii, a trăit cu o mare tărie sufletească, privind la mine tot timpul. Cei care i-au făcut Marii Draupadi nedreptăţi mari şi ţi-au jefuit averea – acei ticăloşi cruzi – cu toţii au părăsit lumea, ucişi în luptă conform practicii ordinului lor.

Nu am nimic de făcut pentru ei, O, încântător al Kuruşilor. Cu feţele îndreptate spre luptă, ei au ajuns în acele tărâmuri care sunt pentru cei care mânuiesc arme.[4] Acum ar trebui să realizez ceea ce este benefic şi meritoriu pentru mine, precum şi pentru Gandhari. Se cuvine, O, mare rege, să-mi acorzi permisiunea. Tu eşti cel mai important dintre toţi oamenii drepţi. Tu eşti întotdeauna devotat dreptăţii. Regele este învăţătorul tuturor creaturilor. De aceea spun asta. Cu permisiunea ta, O, eroule, mă voi retrage în pădure, îmbrăcat în zdrenţe şi scoarţă de copac. O, rege, singur cu această Gandhari, voi trăi în pădure, binecuvântându-te mereu. Este potrivit, O, fiule, ca membrii neamului nostru, când îmbătrânesc, să predea suveranitatea copiilor şi să ducă o viaţă de pădure. Trăind acolo doar cu aer sau abţinându-mă de la orice hrană, voi practica, împreună cu soţia mea, O, eroule, austerităţi severe. Tu vei fi părtaş la aceste penitenţe, O, fiu, pentru că tu eşti regele. Regii sunt părtaşi atât la faptele de bun augur, cât şi la cele de rău augur săvârşite în regatul lor.[5]"

Yudhishthira spuse: Când tu, O, rege, eşti astfel cuprins de tristeţe, suveranitatea nu mă încântă deloc. Vai de mine, cel cu mintea stricată, devotat plăcerilor domniei şi complet nepăsător la cele ce mă priveşte cu adevărat. Vai, eu, împreună cu toţi fraţii mei, am fost ignorant în privinţa faptului că tu ai fost atât de mult timp atins de tristeţe, slăbit de posturi, neconsumând hrană şi zăcând pe pământul gol. Vai, eu, cel prost, am fost înşelat de tine, cel cu inteligenţă adâncă, deoarece, după ce mi-ai inspirat încredere la început, ulterior ai suferit asemenea tristeţe. Ce nevoie am eu de regat sau de obiecte de desfătare, ce nevoie de sacrificii sau de fericire, când tu, O, rege, ai suferit atâta angoasă? Consider regatul meu ca pe o boală, şi mă consider şi pe mine însumi ca fiind afectat. Deşi sunt cuprins de tristeţe, ce rost au aceste cuvinte pe care ţi le adresez? Tu eşti tatăl nostru, tu eşti mama noastră; tu eşti cel dintâi dintre superiorii noştri. Fără prezenţa ta, cum vom putea trăi? O, cel mai bun dintre regi, fie ca Yuyutsu, fiul tău de sânge, să fie făcut rege, sau, într-adevăr, oricine altcineva pe care l-ai dori. Eu voi merge în pădure. Tu domneşte peste regat. Nu se cade să mă arzi pe mine, care sunt deja ars de ruşinea necinstei. Eu nu sunt regele. Tu eşti regele. Sunt dependent de voinţa ta. Cum pot eu îndrăzni să-ţi dau permisiunea ţie, care eşti învăţătorul meu? O, tu fără păcat, nu port nicio ranchiună în inima mea din cauza nedreptăţilor făcute de Suyodhana nouă. Aşa a fost hotărât. Atât noi, cât şi ceilalţi am fost ameţiţi (de soartă). Suntem copiii tăi, aşa cum au fost şi Duryodhana şi ceilalţi. Convingerea mea este că Gandhari îmi este la fel de mamă precum Kunti. Dacă tu, O, rege al regilor, mergi în pădure lăsându-mă pe mine, atunci te voi urma. Jur pe sufletul meu. Acest Pământ, cu brâul lui de mări, plin de bogăţii, nu-mi va fi o sursă de bucurie când voi fi lipsit de prezenţa ta. Toate acestea îţi aparţin. Te mulţumesc, plecându-mi capul. Suntem toţi dependenţi de tine, O, rege al regilor. Fie ca febra inimii tale să se risipească. Cred, O, stăpân al Pământului, că tot ceea ce ţi s-a întâmplat se datorează destinului. Din mare noroc, am crezut că, stând la dispoziţia ta şi îndeplinind cu obedienţă comenzile tale, te voi elibera de febra inimii tale."

---

3 Mahadana se referă la daruri precum elefanţi, bărci, maşini, cai etc. Nu toată lumea acceptă aceste daruri, deoarece acceptarea lor determină un brahman să-şi piardă statutul.

4 Unele texte bengaleze conţin *avimukham hatah* în loc de *abhimukam hatah*. Sensul este acelaşi.

5 Regele primeşte o şesime din penitenţele îndeplinite de Rishi care trăiesc sub protecţia sa. De asemenea, regele împărtăşeşte vina pentru toate faptele rele săvârşite în regatul său, deoarece astfel de fapte devin posibile prin absenţa supravegherii din partea regelui.

Dhritarashtra a spus: O, bucurie a Kuruşilor, mintea mea este hotărâtă, O, fiule, să facă penitenţă. O, puternicule, este potrivit pentru neamul nostru ca eu să mă retrag în pădure. Am trăit mult timp sub protecţia ta, O, fiu, ai fost servit cu reverenţă de-a lungul multor ani. Acum sunt bătrân. Se cuvine, O, rege, să-mi acorzi permisiunea (de a-mi stabili domiciliul în pădure).

Vaisampayana a continuat: După ce a rostit aceste cuvinte către regele Yudhishthira, cel drept, regele Dhritarashtra, fiul lui Amvika, tremurând şi cu mâinile împreunate, a mai spus către Sanjaya, cel cu suflet înalt, şi către marele războinic Kripa, aceste cuvinte: „Doresc să-l rog pe rege prin intermediul vostru. Mintea mi s-a întunecat, gura mi s-a uscat, din cauza slăbiciunii vârstei şi a efortului de a vorbi.” După ce a spus acestea, perpetuatorul neamului Kuru, adică bătrânul rege cu sufletul drept, binecuvântat cu prosperitate, s-a sprijinit de Gandhari şi a părut brusc lipsit de viaţă. Văzându-l astfel aşezat, ca şi cum ar fi fost lipsit de conştiinţă, ucigaşul eroilor inamici, fiul regal al lui Kunti, a fost cuprins de o durere profundă.

Yudhishthira a spus: Vai, cel a cărui forţă era egală cu cea a o sută de mii de elefanţi, vai, acel rege stă astăzi, sprijinindu-se de o femeie. Vai! Cel care, cu o ocazie anterioară, a redus la fragmente statuia de fier a lui Bhima, se sprijină astăzi de o femeie slabă. Ruşine mie, care sunt extrem de nedrept! Ruşine înţelegerii mele! Ruşine cunoştinţelor mele despre scripturi! Ruşine mie, pentru că acest stăpân al Pământului zace astăzi într-o manieră care nu se potriveşte cu el! Şi eu voi posti, la fel ca învăţătorul meu. Cu adevărat, voi posti dacă acest rege şi Gandhari, de mare renume, se vor abţine de la mâncare.

Vaisampayana a continuat: Regele Pandava, familiarizat cu toate îndatoririle, a frecat uşor cu mâna sa pieptul şi faţa bătrânului monarh cu apă rece. La atingerea mâinii regelui, care era auspicioasă şi parfumată şi pe care se aflau bijuterii şi plante medicinale, Dhritarashtra şi-a recăpătat simţurile. [6]

Dhritarashtra a spus: Atinge-mă din nou, O, fiu al lui Pandu, cu mâna ta şi îmbrăţişează-mă. O, tu, cu ochi ca petalele de lotus, mi-am recăpătat simţurile prin atingerea binecuvântată a mâinii tale. O, stăpân al oamenilor, doresc să-ţi miros capul. Îmbrăţişarea braţelor tale îmi este foarte plăcută. Aceasta este a opta parte a zilei şi, prin urmare, ora la care îmi iau masa. Pentru că nu mi-am luat masa, O, copil al neamului Kuru, sunt atât de slăbit încât nu mă pot mişca. Adresându-ţi rugăminţile mele, efortul meu a fost mare. Deprimat de aceasta, O, fiu, am leşinat. O, perpetuator al neamului Kuru, cred că primind atingerea mâinii tale, care seamănă cu nectarul în efectele sale vivifiante, mi-am recăpătat simţurile.

Vaisampayana spuse: Aşa fiind rugat, O, Bharata, de către fratele mai mare al tatălui său, fiul lui Kunti, din afecţiune, i-a atins uşor fiecare parte a corpului. Recăpătându-şi respiraţia, regele Dhritarashtra l-a îmbrăţişat pe fiul lui Pandu cu braţele şi i-a mirosit capul. Vidura şi alţii au plâns în hohote de mare jale. Ca urmare, însă, a intensităţii tristeţii lor, nu au spus nimic nici bătrânului rege, nici fiului lui Pandu. Gandhari, cunoscătoare a oricărei datorii, şi-a suportat durerea cu tărie şi, deşi inima îi era grea, O, rege, nu a spus nimic. Celelalte doamne, Kunti fiind printre ele, au devenit foarte tulburate. Au plâns, şiroind lacrimi abundente, şi au stat în jurul bătrânului rege. Atunci Dhritarashtra, adresându-se din nou lui Yudhishthira, i-a spus aceste cuvinte: „Tu, O, rege, dă-mi voie să mă retrag pentru a practica penitenţa. Vorbind în mod repetat, O, fiule, mintea mea slăbeşte. Nu se cade ca tu, O, fiule, să mă mai necăjeşti după aceasta.” În timp ce acest cel mai de seamă dintre Kuru spunea acestea lui Yudhishthira, un sunet puternic de jelire s-a auzit din partea tuturor războinicilor prezenţi. Văzându-şi tatăl regal de mare splendoare, slăbit şi palid, redus la o stare necorespunzătoare lui, epuizat de posturi şi arătând ca un schelet acoperit de piele, fiul lui Dharma,

6 În trecut, regii şi nobilii purtau bijuterii şi plante medicinale pe braţe. Acestea din urmă erau închise în capsule de aur în formă de tambur, închise ermetic pe ambele părţi. Se credea că bijuteriile şi plantele medicinale oferă o protecţie excelentă împotriva multor rele.

Yudhishthira, a lăcrimat de durere și a spus din nou aceste cuvinte: „O, cel mai de seamă dintre oameni, nu doresc viața și Pământul. O, cel care îi arde pe dușmani, mă voi ocupa să fac ceea ce îți este plăcut. Dacă merit favoarea ta, dacă îți sunt drag, mănâncă ceva. Atunci voi ști ce am de făcut." Dotat cu mare energie, Dhritarashtra i-a spus apoi lui Yudhishthira: „Doresc, O, fiule, să iau puțină hrană, cu permisiunea ta." Când Dhritarashtra a spus aceste cuvinte lui Yudhishthira, Vyasa, fiul Satiei, a venit acolo și a spus următoarele.

SECȚIUNEA IV

Vyasa a spus: O, Yudhishthira cu brațele puternice, fă fără niciun scrupul ceea ce ți-a spus Dhritarashtra din neamul Kuru. Acest rege este bătrân. El a rămas din nou fără fii. Cred că nu va putea suporta mult timp durerea sa. Gandhari, binecuvântată, posedând o mare înțelepciune și înzestrată cu o vorbire blândă, suportă cu tărie durerea sa excesivă datorită versurilor cântecului său. Îți spun și ție (ce spune bătrânul rege). Ascultă-mi cuvintele. Dă-i bătrânului rege permisiunea ta. Nu-l lăsa să moară fără glorie acasă. Lasă acest rege să urmeze calea tuturor înțelepților regali din vechime. Cu adevărat, pentru toți înțelepții regali, retragerea în pădure vine în cele din urmă.

Vaisampayana a spus: Astfel adresat în acel moment de Vyasa, cel cu fapte minunate, regele Yudhishthira cel drept, înzestrat cu o energie puternică, i-a spus marelui ascet aceste cuvinte: „Sfinția ta este ținută de noi în mare veneraţie. Tu singur ești învățătorul nostru. Tu singur ești refugiul acestui regat al nostru, precum și al neamului nostru. Eu sunt fiul tău. Tu, O, sfântule, ești tatăl meu. Tu ești regele nostru și tu ești învățătorul nostru. Fiul trebuie, în conformitate cu toate îndatoririle, să fie ascultător poruncilor tatălui său.

Vaisampayana a continuat: Astfel abordat de rege, Vyasa, cel mai mare dintre poeți, cel mai mare dintre toți cei familiarizați cu *Vedele*, înzestrat cu o mare energie, i-a spus încă o dată lui Yudhishthira aceste cuvinte: „Așa este, O, tu, cel cu brațele puternice. Este așa cum spui tu, O, Bharata. Acest rege a ajuns la bătrânețe. Se află acum în ultima etapă a vieții. Cu permisiunea mea și a ta, lasă-l pe acest stăpân al Pământului să facă ceea ce își propune. Nu-i sta în cale. Chiar și aceasta este cea mai înaltă datorie, O, Yudhishthira, a înțelepților regali. Ei ar trebui să moară fie în luptă, fie în pădure, în conformitate cu scripturile. Tatăl tău regal, Pandu, O, rege al regilor, l-a venerat pe acest bătrân rege așa cum un discipol își venerează învățătorul. (În acel moment) el i-a adorat pe zei în multe sacrificii măreţe, cu daruri abundente constând în munți de bogăţii și bijuterii, și a stăpânit Pământul și și-a protejat supușii cu înțelepciune și pricepere. Având o descendență numeroasă și un regat înfloritor, el s-a bucurat de o mare influență timp de treisprezece ani, în timp ce tu erai în exil, și a dăruit multe bogăţii. Și tu însuți, O, șef al oamenilor, împreună cu servitorii tăi, O, tu cel fără păcat, l-ai adorat pe acest rege și pe faimoasa Gandhari cu acea ascultare promptă pe care un discipol o acordă învățătorului său. Acordă-i permisiunea tatălui tău. A sosit timpul ca el să se ocupe de practica penitenţelor. El nu nutreşte, O, Yudhishthira, nici cea mai mică mânie împotriva vreunuia dintre voi."

Vaisampayana a continuat: După ce a rostit aceste cuvinte, Vyasa l-a liniștit pe bătrânul rege. Yudhishthira i-a răspuns atunci: „*Așa să fie*". Marele ascet a părăsit apoi palatul pentru a se îndrepta spre pădure. După ce sfântul Vyasa a plecat, fiul regal al lui Pandu i-a spus încet aceste cuvinte bătrânului său tată, aplecându-se cu umilință: „Ceea ce a spus sfântul Vyasa, ceea ce este scopul tău, ceea ce a spus marele arcaș Kripa, ceea ce a exprimat Vidura și ceea ce au cerut Yuyutsu și Sanjaya, voi îndeplini cu grabă. Toți aceștia sunt demni de respectul meu, pentru că toți sunt binevoitori față de neamul nostru. Totuși, O, rege, te rog, plecându-mi capul, mănâncă mai întâi și apoi du-te în refugiul tău din pădure."

SECȚIUNEA V

Vaisampayana a spus: După ce a primit permisiunea regelui, regele Dhritarashtra, de mare energie, s-a îndreptat apoi spre propriul său palat, urmat de Gandhari. Cu forța slăbită și mers încetinit, acel rege de mare inteligență mergea cu dificultate, ca liderul, epuizat de bătrânețe, al unei turme de elefanți. L-au urmat Vidura, de mare învățătură, și vizitiul său Sanjaya, precum și acel puternic arcaș Kripa, fiul lui Saradwata. Intrând în reședința sa, O, rege, a îndeplinit ritualurile de dimineață și, după ce a mulțumit mulți Brahmani de frunte, a mâncat ceva. Gandhari, cunoscătoare a fiecărei datorii, precum și Kunti, de mare inteligență, cinstite cu ofrande de diverse articole de către nurorile lor, au mâncat apoi, O, Bharata. După ce Dhritarashtra a mâncat, și Vidura și alții făcuseră la fel, Pandavii, terminându-și mesele, s-au apropiat și au șezut în jurul vechiului rege. Apoi fiul Amvikăi, O, monarh, adresându-i-se fiului Kunti care ședea lângă el și atingându-i spatele cu mâna, a spus: „Tu ar trebui întotdeauna, O, desfătare a Kuruşilor, să acționezi fără nepăsare în tot ce privește regatul tău alcătuit din opt membre, O, frunte a domnitorilor, și în care pretențiile înțelepciunii ar trebui să fie întotdeauna pe primul loc.[7] Tu ești înzestrat, O, fiu al lui Kunti, cu inteligență și învățătură. Ascultă-mă, O, rege, cum îți spun care sunt mijloacele prin care, O, fiu al lui Pandu, regatul poate fi apărat cu dreptate. Tu ar trebui întotdeauna, O, Yudhishthira, să onorezi acei oameni care sunt în vârstă în cunoaștere. Ar trebui să asculți ce spun ei și să acționezi în consecință fără nicio scrupul. Ridicându-te în zori, O, rege, onorează-i cu ritualurile cuvenite, iar când vine momentul acțiunii, ar trebui să te consulți cu ei în privința faptelor tale (intenționate). Când, conduși de dorința de a ști ce ar fi benefic pentru tine în legătură cu măsurile tale, îi onorezi; ei, O, fiu, vor declara întotdeauna ce este pentru binele tău, O, Bharata. Tu ar trebui să-ți ții simțurile întotdeauna, așa cum îți ții caii. Aceștia îți vor fi apoi de folos, ca o avere care nu se risipește. Ar trebui să folosești doar acești miniștri care au trecut testele de onestitate (adică, posedă loialitate, dezinteres, continență și curaj), care sunt funcționari de stat ereditari, cu puritate de conduită, cu autocontrol, inteligenți în îndeplinirea sarcinilor și înzestrați cu o conduită dreaptă. Ar trebui să aduni întotdeauna informații prin spioni în diverse deghizări, a căror credință a fost testată, care sunt nativi ai regatului tău și care nu sunt cunoscuți de dușmanii tăi. Cetatea ta ar trebui să fie protejată corespunzător cu ziduri puternice și porți arcuite. Pe fiecare latură a zidurilor, cu turnuri de veghe foarte apropiate unul de altul, acestea ar trebui să fie astfel încât să permită șase persoane să meargă una lângă alta pe coronamentul lor.[8] Porțile ar trebui să fie toate mari și suficient de puternice. Așezate în locuri potrivite, aceste porți ar trebui să fie păzite cu grijă. Să-ți fie îndeplinite scopurile prin oameni ale căror familii și conduită sunt bine cunoscute. Ar trebui să îți protejezi întotdeauna și persoana cu grijă, în chestiunile legate de alimentația ta, O Bharata, precum și în orele de sport și de servire a mesei și în chestiunile legate de ghirlandele pe care le porți și de paturile pe care dormi. Doamnele din gospodăria ta ar trebui să fie protejate corespunzător, supravegheate de servitori bătrâni și de încredere, cu un comportament bun, de neam bun și înzestrați cu învățătură, O Yudhishthira. Ar trebui să faci miniștri din Brahmāni înzestrați cu învățătură, cu umilință, de neam bun, versați în religie și bogăție și împodobiți cu simplitate în comportament. Ar trebui să te consulți cu ei. Nu ar trebui însă să admiți prea multe persoane în consultațiile tale. În ocazii speciale, poți consulta întregul tău consiliu sau o parte din el. Intrând într-o cameră sau într-un loc bine protejat (de intruși), ar trebui să ții consultarea. Tu poți să-ți ții ședința într-o pădure lipsită de iarbă. Nu ar trebui să te consulți niciodată noaptea.[9] Maimuțele, păsările și alte animale care pot imita ființe umane ar trebui excluse din camera de consiliu, la fel ca idioții și persoanele șchioape și paralizate. Cred că relele care decurg din dezvăluirea sfaturilor regilor sunt de așa natură încât nu pot fi remediate. Ar trebui să reamintești în mod repetat, în mijlocul consilierilor tăi, despre relele care izvorăsc din dezvăluirea sfaturilor și despre meritele care rezultă din păstrarea corespunzătoare a sfaturilor. Ar trebui, O, Yudhishthira, să acționezi în așa fel încât să afli meritele și defectele locuitorilor orașului tău și ai provinciilor. Legile tale, O, rege, ar trebui să fie întotdeauna administrate de judecători de încredere puși în fruntea lor, care ar trebui

7 Cele opt membre ale unui regat sunt legea, judecătorul, evaluatorii, scribul, astrologul, aurul, focul și apa.
8 *Atta* este explicat de Nilakantha ca fiind spațiul rezervat soldaților pentru a merge.
9 Iarba poate ascunde spionii dușmanilor. Întunericul nopții poate face același lucru.

să fie şi mulţumiţi şi de bună-cuviinţă. Actele lor ar trebui, de asemenea, să fie aflate de tine prin spioni. Judecătorii tăi, O, Yudhishthira, ar trebui să aplice pedepse, conform legii, celor vinovaţi după ce au stabilit cu atenţie gravitatea faptelor. Cei înclinaţi spre a primi mită, cei care încalcă castitatea soţiilor altora, cei care aplică pedepse grele, cei care rostesc cuvinte false, cei care insultă, cei care sunt pângăriţi de lăcomie, cei care sunt criminali, cei care fac fapte nechibzuite, cei care tulbură adunările şi jocurile altora şi cei care provoacă o confuzie a castelor, ar trebui, în conformitate cu consideraţiile de timp şi loc, să fie pedepsiţi fie cu amenzi, fie cu moarte.[10] Dimineaţa ar trebui să vezi pe cei însărcinaţi cu cheltuielile tale. După aceea, ar trebui să ai grijă de toaleta ta şi apoi de mâncarea ta. Apoi ar trebui să supraveghezi forţele tale, bucurându-le cu fiecare ocazie. Serile tale ar trebui să fie rezervate pentru trimişi şi spioni. Ultima parte a nopţii ar trebui să-ţi fie dedicată pentru a stabili ce acte trebuie să faci ziua. Miezul nopţii şi miezul zilei ar trebui să-ţi fie dedicate amuzamentelor şi jocurilor tale. În orice moment, totuşi, ar trebui să te gândeşti la mijloacele de realizare a scopurilor tale. La momentul potrivit, împodobindu-ţi persoana, ar trebui să stai pregătit să faci daruri din belşug. Rotaţiile pentru diferite acţiuni, O, fiu, se rotesc neîncetat ca roţile. Ar trebui să te străduieşti întotdeauna să-ţi umpli vistieriile de diferite feluri prin mijloace legale. Ar trebui să eviţi toate mijloacele ilegale în acest scop. Aflând prin spionii tăi cine sunt duşmanii tăi care sunt hotărâţi să-ţi afle greşelile, ar trebui, prin agenţi de încredere, să le dispui distrugerea de la distanţă. Examinându-le conduita, ar trebui, O, perpetuator al rasei lui Kuru, să-ţi numeşti slujitorii. Ar trebui să faci ca toate acţiunile tale să fie îndeplinite prin servitorii tăi: indiferent dacă sunt numiţi pentru acele acţiuni sau nu. Comandantul forţelor tale ar trebui să aibă o conduită fermă, curajos, capabil să suporte greutăţi, loial şi devotat binelui tău. Meşteşugarii şi mecanicii, O, fiu al lui Pandu, care locuiesc în provinciile tale, ar trebui să-ţi facă întotdeauna treburile ca nişte boi şi măgari.[11] Ar trebui să fii întotdeauna, O, Yudhishthira, atent să-ţi afli propriile greşeli, precum şi pe cele ale duşmanilor tăi. Greşelile oamenilor tăi, precum şi ale oamenilor duşmanilor tăi, ar trebui să fie cunoscute în mod egal. Acei oameni din regatul tău, care sunt pricepuţi în vocaţiile lor respective şi sunt devotaţi binelui tău, ar trebui să fie favorizaţi de tine cu mijloace de subzistenţă adecvate. Un rege înţelept, O, conducător de oameni, ar trebui să vadă întotdeauna că realizările supuşilor săi realizaţi sunt menţinute. Ei ar fi atunci ferm devotaţi ţie, văzând că nu se îndepărtează de măiestria lor.

SECŢIUNEA VI

Dhritarashtra a zis: Ar trebui să stabileşti întotdeauna *Mandalele* care îţi aparţin, celor ai duşmanilor tăi, celor neutri şi celor care sunt dispuşi în mod egal faţă de tine şi faţă de duşmanii tăi, O, Bharata.[12] *Mandalele* celor patru feluri de duşmani, ai celor numiţi *Atatayins*, ai aliaţilor şi ai aliaţilor duşmanilor, ar trebui să fie de asemenea distinse de tine, O, zdrobitorule de duşmani.[13] Miniştrii de stat, oamenii din provincii, garnizoanele de fortăreţe şi forţele, O, cel mai proeminent din rasa Kuru, pot fi sau nu atentaţi. (Prin urmare, ar trebui să te porţi într-un mod în care aceştia să nu fie atentaţi de duşmanii tăi). Cele douăsprezece (enumerate mai sus), O, fiu al lui Kunti, constituie preocupările principale ale regilor. Aceste douăsprezece, precum şi alte şaizeci, având-i

10 *Adanaruchi* este un mod foarte civilizat de a indica funcţionarii corupţi şi hoţii. Cei care aplicau pedepse severe erau consideraţi tirani care meritau să fie eliminaţi. Amenzile mari au fost la un moment dat interzise în Anglia. *Sahasapriya* este un făptuitor de fapte nechibzuite, cum ar fi omorul din culpă care nu se ridică la nivelul de crimă, pentru a adopta terminologia Codului penal indian.

11 Adică, mulţumiţi să lucreze doar pentru a primi hrană. Salariul lor nu trebuie să fie mai mare decât ceea ce este necesar pentru a-i hrăni.

12 Cuvântul *Mandala* a fost explicat mai jos, în versetul 5. Distincţia dintre *Udasinas* şi *Madhyasthas*, aşa cum este explicată de Nilakantha, este că primii sunt neutri, în timp ce cei din urmă sunt cei care nutresc sentimente egale faţă de ambele părţi.

13 Cele patru tipuri de duşmani, aşa cum sunt explicate de comentator, sunt (1) duşmanii propriu-zişi, (2) aliaţii duşmanilor, (3) cei care doresc victoria ambelor părţi şi (4) cei care doresc înfrângerea ambelor părţi. În ceea ce priveşte Atatayinii, aceştia sunt şase, şi anume: (1) cel care dă foc casei cuiva, (2) cel care amestecă otravă în mâncarea cuiva, (3) cel care avansează, cu arma în mână, cu intenţii ostile, (4) cel care jefuieşte averea cuiva, (5) cel care invadează câmpurile cuiva şi (6) cel care fură soţia cuiva.

pe Miniștri ca prim-plan, ar trebui să fie luate în considerare de rege.[14] Profesorii versanți în știința politică le numesc *Mandala*. Înțelege, O, Yudhishthira, că cele șase incidente (de pace, război, marș, oprire, semănare de dezbinare și conciliere) depind de acestea. Creșterea și diminuarea ar trebui să fie înțelese, precum și starea de staționare. Atributele celor șase tipuri de incidente, O, tu cu brațe puternice, bazându-se pe cele douăzeci și două (enumerate deja), ar trebui să fie, de asemenea, înțelese cu atenție. Când propria parte a devenit puternică și partea inamicului a devenit slabă, atunci, O, fiu al lui Kunti, regele ar trebui să facă război împotriva inamicului și să se străduiască să obțină victoria. Când inamicul este puternic și propria parte este slabă, atunci regele slab, dacă este înzestrat cu inteligență, ar trebui să încerce să facă pace cu inamicul. Regele ar trebui să adune o provizie mare de articole (pentru comisarul său). Când este capabil să plece, în nicio circumstanță nu ar trebui să întârzie, O, Bharata. În plus, ar trebui să-și pună oamenii în funcțiile pentru care sunt potriviți în acea ocazie, fără a fi mișcat de nicio altă considerație. (Când este obligat să cedeze o parte din teritoriile sale) ar trebui să-i dea dușmanului doar acel pământ care nu produce recolte în abundență. (Când este obligat să dea bogății) ar trebui să dea aur care conține mult metal de bază. (Când este obligat să dea o parte din forțele sale) ar trebui să dea acei oameni care nu sunt remarcați pentru forță. Cel priceput în tratate, atunci când ia pământ sau aur sau oameni de la inamic, ar trebui să ia ceea ce posedă atributele contrare acestora.[15] În tratatele de pace, fiul regelui (învins), ar trebui să fie cerut ca ostatic, O, șef al Bharatașilor. O conduită contrară nu va fi benefică, O, fiule. Dacă o calamitate vine asupra regelui, el ar trebui, cu cunoașterea mijloacelor și sfaturilor, să se străduiască să se elibereze de ea.[16] Regele, O, cel mai proeminent dintre monarhi, ar trebui să întrețină pe cei lipsiți de speranță și pe cei asupriți (cum ar fi orbi, surzi și muți și bolnavi) dintre oamenii săi. El însuși protejându-și propriul regat, regele, deținând o mare putere, ar trebui să-și direcționeze toate eforturile, fie unul după altul, fie simultan, împotriva dușmanilor săi. El ar trebui să-i asuprească și să-i obstrucționeze și să încerce să le dreneze trezoreria. Regele care își dorește propria creștere nu ar trebui să-i rănească niciodată pe șefii subordonați care se află sub dominația sa. O, fiu al lui Kunti, nu ar trebui să încerci niciodată să faci război cu acel rege care dorește să cucerească întregul Pământ. Tu ar trebui să încerci să obții avantaje provocând, cu ajutorul miniștrilor tăi, disensiuni între aristocrația și căpeteniile subordonate ale lui. Un rege puternic nu ar trebui să încerce niciodată să extermine regii slabi, pentru că aceștia fac bine lumii, prețuind binele și pedepsind răul. O, cel mai important dintre regi, ar trebui să trăiești adoptând comportamentul trestiei.[17] Dacă un rege puternic avansează împotriva unuia slab, acesta din urmă ar trebui să-l facă să renunțe, adoptând concilierea și alte metode. Dacă nu poate opri invadatorul în acest fel, atunci el, precum și cei care sunt dispuși să-i facă bine, ar trebui să se năpustească asupra dușmanului pentru a lupta cu el. Într-adevăr, cu miniștrii, trezoreria și cetățenii săi, el ar trebui să adopte astfel forța împotriva invadatorului. Dacă lupta cu dușmanul devine fără speranță, atunci el ar trebui să cadă, sacrificându-și resursele una după alta. Renunțând la viața sa în acest fel, el va atinge eliberarea de toate durerile.

SECȚIUNEA VII

Dhritarashtra a spus: O, cel mai bun dintre regi, ar trebui să reflectezi și asupra războiului și păcii. Fiecare dintre ele are două aspecte. Mijloacele sunt diverse, iar circumstanțele în care se poate face război sau pace sunt, de asemenea, diverse, O, Yudhishthira.[18] O, tu, din neamul lui Kuru,

---

14 Astfel se alcătuiesc cei șaizeci. Opt sunt din domeniul agriculturii și restul; douăzeci și opt sunt din domeniul forțelor armate și restul; paisprezece sunt atei și restul și optsprezece sunt consilieri și restul.

15 Adică pământ fertil, aur pur și oameni puternici.

16 Secțiile *Kasyanchidapadi* trebuie interpretate în conformitate cu cele ce urmează.

17 Trestia cedează atunci când este supusă unei presiuni. În *Santi Parva* are loc conversația detaliată dintre Ocean și Râuri. Primul a întrebat de ce, atunci când Râurile au spălat cei mai mari copaci, nu au putut spăla în Ocean nici măcar o singură trestie. Răspunsul a fost că trestia ceda, iar copacii nu.

18 Războiul și pacea sunt de două feluri, și anume războiul cu un dușman puternic și cel cu un dușman slab; pacea cu un dușman puternic și cea cu un dușman slab. Textele din Bengal interpretează greșit *dividhopayam* sau *vividhopayam*.

ar trebui să reflectezi cu calm asupra celor două (adică, puterea şi slăbiciunea ta) în ceea ce te priveşte. Nu ar trebui să porneşti brusc împotriva unui duşman care are soldaţi mulţumiţi şi sănătoşi şi care este înzestrat cu inteligenţă. Pe de altă parte, ar trebui să te gândeşti cu atenţie la mijloacele de a-l învinge.[19] Ar trebui să porneşti împotriva unui duşman care nu dispune de combatanţi mulţumiţi şi sănătoşi. Când totul este favorabil, inamicul poate fi învins. După aceea, însă, învingătorul ar trebui să se retragă (şi să rămână într-o poziţie puternică). Apoi, ar trebui să provoace inamicului diverse calamităţi şi să semene discordie între aliaţii săi. Ar trebui să-l chinuiască pe inamic şi să-i inspire teroare în inimă, atacându-l pentru a-i slăbi forţele. Regele, familiarizat cu scripturile care mărşăluiesc împotriva unui inamic, ar trebui să se gândească la cele trei tipuri de putere şi, într-adevăr, să reflecteze asupra propriei sale puteri şi a inamicului său.[20] Numai acel rege, O Bharata, care este înzestrat cu vivacitate, disciplină şi puterea sfaturilor, ar trebui să mărşăluiască împotriva unui inamic. Când poziţia sa este alta, el ar trebui să evite operaţiunile defensive.[21] Regele ar trebui să se doteze cu puterea bogăţiei, puterea aliaţilor, puterea pădurarilor, puterea soldaţilor plătiţi şi puterea claselor meseriaşilor şi comercianţilor, O, tu, cel puternic.[22] Dintre toate acestea, puterea aliaţilor şi puterea bogăţiei sunt superioare celorlalte. Puterea claselor şi cea a armatei permanente sunt egale. Puterea spionilor este considerată de rege ca fiind egală în eficacitate cu oricare dintre cele de mai sus, în multe ocazii, când vine momentul să le aplice. Calamitatea, O, rege, care îi loveşte pe conducători, ar trebui considerată ca având multe forme. Ascultă, O, tu din neamul Kuru, care sunt aceste forme divergente. Cu adevărat, calamităţile sunt de diferite feluri, O, fiu al lui Pandu. Tu ar trebui să le numeri mereu, distingând formele lor, O, rege, şi să te străduieşti să le întâlneşti aplicând căile binecunoscute de conciliere şi restul (fără a le ascunde prin lene).Regele, când este echipat cu o forţă bună, ar trebui să mărşăluiască împotriva unui inamic, O, cel care arde duşmanii. El ar trebui să acorde atenţie şi consideraţiilor de timp şi loc, în timp ce se pregăteşte de marş, precum şi forţelor pe care le-a adunat şi propriilor sale merite (în alte privinţe). Regele care este atent la propria sa creştere şi avansare nu ar trebui să mărşăluiască decât dacă este echipat cu războinici voioşi şi sănătoşi. Când este puternic, O, fiu al lui Pandu, el poate mărşălui chiar şi într-un anotimp nefavorabil. Regele ar trebui să facă un râu cu tolbe pentru pietrele sale, prăpăd şi care pentru curentul său, şi stindarde pentru copacii care îi acoperă malurile, şi care este mlăştinos de pedestraşi şi elefanţi. Chiar un astfel de râu ar trebui să-l folosească regele pentru distrugerea inamicului său. Conform ştiinţei cunoscute de Uşanas, formaţiunile numite *Sakata*, *Padma* şi *Vijra* — ar trebui să fie formate, O, Bharata, pentru lupta cu inamicul.[23] Cunoscând totul despre puterea inamicului prin spioni şi examinându-şi propria forţă, regele ar trebui să înceapă războiul fie pe teritoriul său, fie pe cel al inamicului său.[24] Regele ar trebui să-şi mulţumească întotdeauna armata şi să-şi arunce toţi războinicii cei mai puternici (asupra inamicului). După ce a stabilit starea regatului său, ar trebui să aplice concilierea sau celelalte mijloace bine-cunoscute. În orice fel, O, rege, corpul trebuie protejat. Cineva ar trebui să facă ceea ce este foarte benefic pentru el atât aici, cât şi în cele de apoi. Regele, O, monarh, comportându-se cuvenit conform acestor căi, atinge Raiul în cele de apoi, după ce şi-a condus supuşii drept în

19 Extind puţin acest verset, urmând comentatorul.

20 Puterea este de trei feluri, după cum se explică în versetul următor.

21 *Utsaha* înseamnă pregătire sau promptitudine a forţelor pentru a ataca inamicul: prabhusakti înseamnă stăpânirea deplină a regelui asupra forţelor sale, adică prin disciplină. Prin puterea sfaturilor, în acest context, se înţelege planuri bine elaborate de atac şi apărare.

22 *Maulam* este explicat ca fiind puterea banilor. Şi în războaiele moderne, banii sunt numiţi „muşchii războiului”. *Atavivala* sau forţa formată din pădurari era, probabil, trupa de neregulaţi care susţinea armata regulată de combatanţi. *Bhritavala* se referă la armata regulată, care primea salarii de la stat în permanenţă. În India, armatele permanente există din timpuri străvechi. *Sreni-vala* este, probabil, forţa artizanilor, mecanicilor şi inginerilor, care se ocupau de drumuri şi transport, precum şi a comercianţilor care aprovizionau armata.

23 O formaţie *sakata* era o formaţie în formă de car. Este descrisă pe larg în Sukraniti şi apare în *Drona Parva*, ante. *Padma* este o formaţie circulară cu proiecţii unghiulare. Este aceeaşi cu ceea ce se numeşte acum formaţia stelară cu proiecţii unghiulare. Este aceeaşi cu ceea ce se numeşte acum formaţia stelară, multe forturi moderne fiind construite după acest plan. *Vajra* este o formaţie în formă de pană. Pătrunde în diviziile inamice ca o pană şi iese, punând pe fugă inamicul. Este numită şi *suchivyuha*.

24 Adică, să înfrunte inamicul fie în propriul său regat, fie să invadeze teritoriul inamicului şi astfel să-l oblige să se retragă pentru că i s-a opus acolo.

această lume. O, cel mai ilustru din neamul lui Kuru, este chiar așa că tu ar trebui să cauți întotdeauna binele supușilor tăi pentru a atinge ambele lumi.[25] Ți-au fost instruite toate datoriile de către Bhishma, de către Krishna și de către Vidura, și eu ar trebui, O, cel mai bun dintre regi, din afecțiunea pe care ți-o port, să-ți dau aceste instrucțiuni. O, dăruitor de jertfe bogate, ar trebui să faci toate acestea în mod corespunzător. Vei deveni drag supușilor tăi și vei atinge fericirea în Rai prin purtarea ta în acest mod. Acel rege care venerează divinitățile în o sută de jertfe de cai, și cel care își conduce supușii cu dreptate, dobândesc un merit egal.

SECȚIUNEA VIII

Yudhishthira a spus: O, stăpân al Pământului, voi face cum îmi poruncești. O, cel mai mare dintre regi, ar trebui să fiu instruit în continuare de tine. Bhishma s-a înălțat la Cer. Ucigașul lui Madhu a plecat (spre Dwaraka). Vidura și Sanjaya te vor însoți și ei în pădure. Cine altcineva, dacă nu tu, mă va învăța? Instrucțiunile pe care mi le-ai dat astăzi, din dorința de a-mi face bine, le voi urma cu siguranță, O, stăpân al Pământului. Fii sigur de asta, O, rege.

Vaisampayana a continuat: Astfel abordat de către regele Yudhishthira cel drept, de mare inteligență, înțeleptul regal, Dhritarashtra, O, șef al Bharatas, a dorit să obțină permisiunea regelui (cu privire la retragerea sa în pădure). Și el a spus: „Încetează, O, fiu, mare a fost truda mea." După ce a rostit aceste cuvinte, bătrânul rege a intrat în apartamentele lui Gandhari. Către soțul ei, care semăna cu un al doilea Domn al tuturor creaturilor, în timp ce se odihnea pe un scaun, Gandhari, de conduită dreaptă, familiarizată cu oportunitatea tuturor lucrurilor, a spus aceste cuvinte, ora fiind potrivită pentru ele: „Ai obținut permisiunea acelui mare Rishi, și anume, Vyasa însuși. Când, însă, vei pleca în pădure, cu permisiunea lui Yudhishthira?"

Dhritarashtra a spus: O, Gandhari, am primit permisiunea tatălui meu înalt. Cu permisiunea lui Yudhishthira (obținută în continuare), mă voi retrage în curând în pădure. Doresc, totuși, să dăruiesc o parte din averea mea celor care au fost dependenți de jocul de zaruri, în semn de respect față de toți fiii mei. Cu adevărat, doresc să fac aceste daruri, invitând pe toți oamenii la conacul meu.[26]

Vaisampayana a continuat: După ce a spus acestea (lui Gandhari), Dhritarashtra l-a chemat pe Yudhishthira. Acesta din urmă, la porunca unchiului său, a adus toate articolele necesare. Mulți Brahmani rezidând în Kuru-jangala, și mulți Kshatriya, mulți Vaisya și mulți Sudra au venit, de asemenea, la reședința lui Dhritarashtra, cu inimi pline de bucurie. Bătrânul rege, ieșind din camerele interioare, i-a văzut pe toți, precum și pe supușii săi adunați. Văzându-i pe toți acești cetățeni și locuitori ai provinciilor adunați, și pe binevoitorii săi astfel adunați, și numărul mare de Brahmani sosiți din diverse tărâmuri, regele Dhritarashtra, de mare înțelepciune, O, monarhule, a rostit aceste cuvinte: "Voi toți și Kurii ați trăit împreună mulți ani, binevoitori unii altora și fiecare angajat în a face bine celuilalt. Ceea ce voi spune acum, având în vedere ocazia care s-a ivit, ar trebui să fie înfăptuit de către voi toți, așa cum ucenicii îndeplinesc poruncile învățătorilor lor. Mi-am pus inima pe retragerea în păduri, alături de Gandhari ca tovarășă. Vyasa a aprobat acest lucru, la fel și fiul lui Kunti. Permiteți-mi să am și permisiunea voastră. Nu ezitați în privința asta. Acea bunăvoință, care a existat întotdeauna între voi și noi, nu se vede, cred, în alte tărâmuri între conducători și supuși. Sunt epuizat de această povară a anilor pe capul meu. Sunt lipsit de copii. Voi, cei fără de păcat, sunt slăbit de posturi, alături de Gandhari. După ce regatul a trecut la Yudhishthira, am gustat o mare fericire. Voi, cei mai de frunte dintre oameni, cred că acea fericire a fost mai mare decât aș fi putut spera de la suveranitatea lui Duryodhana. Ce altă scăpare pot avea,

25 Adică, pentru a obține faimă aici și fericire în viața de apoi.

26 Cei care mor devin la început ceea ce se numește Preta. Ei rămân astfel timp de un an, până când se îndeplinește *Sapindikarana Sraddha*. Apoi se unesc cu *Pitrișii*. Darurile făcute în prima *Sraddha,* precum și în cele lunare, au virtutea de a-l salva pe *Preta* sau de a-i aduce un plus de merit. Darurile din *Sraddha* anuală au aceeași eficacitate.

bătrân cum sunt şi lipsit de copii, decât pădurile? Voi, cei foarte binecuvântaţi, se cuvine să-mi acordaţi permisiunea pe care o cer.” Auzind aceste cuvinte ale sale, toţi aceşti locuitori din Kurujangala au scos vaiete în gura mare, O, cel mai bun dintre Bharata, cu vocile gâtuite de lacrimi. Dorind să le mai spună ceva celor întristaţi, Dhritarashtra, de mare energie, i-a adresat din nou şi le-a spus următoarele.

SECŢIUNEA IX

Dhritarashtra a zis: Santanu a condus în mod corespunzător această Lume. În mod similar, Vichitraviryya, protejat de Bhishma, v-a condus şi el. Fără îndoială, toate acestea vă sunt cunoscute. Vă este cunoscut şi cât de drag îmi era Pandu, fratele meu, la fel cum v-a fost şi vouă. Şi el v-a condus în mod corespunzător. Voi, cei fără de păcat, v-am slujit şi eu. Indiferent dacă acele slujbe au fost îndeplinite la înălţimea aşteptărilor sau au fost insuficiente, este datoria voastră să mă iertaţi, deoarece mi-am îndeplinit datoriile fără neglijenţă. Duryodhana a stăpânit, de asemenea, această împărăţie fără niciun obstacol. Deşi era un neînţelept şi avea o minte plină de răutate, el tot nu v-a făcut niciun rău. Totuşi, din vina acelui prinţ cu minte neghidată, şi din vina mândriei lui, precum şi din cauza propriei mele neînţelepciuni, a avut loc un mare măcel de persoane de neam regal. Indiferent dacă am acţionat corect sau greşit în această privinţă, vă rog cu mâinile împreunate să alungaţi orice amintire a acestui fapt din inimile voastre. — Acesta este bătrân; acesta şi-a pierdut toţi copiii; acesta este lovit de durere; acesta a fost regele nostru; — acesta este un descendent al foştilor regi; — consideraţii de acest fel ar trebui să vă determine să mă iertaţi. Şi această Gandhari este lipsită de suflet şi bătrână. Şi ea şi-a pierdut copiii şi este lipsită de ajutor. Mâhnită de pierderea fiilor ei, ea se roagă pe lângă mine. Ştiind că amândoi suntem bătrâni, loviţi de suferinţă şi lipsiţi de copii, acordaţi-ne permisiunea pe care o cerem. Fie-vă binecuvântaţi, noi cerem protecţia voastră. Acest rege Kuru, Yudhishthira, fiul Kunti, ar trebui să fie îngrijit de voi toţi, în prosperitate, precum şi în adversitate. El nu va ajunge niciodată la necaz, el care are drept sfătuitori patru fraţi cu putere atât de mare. Toţi sunt pricepuţi atât în dreptate, cât şi în avere, şi seamănă cu înşişi gardienii lumii. Asemenea ilustrului Brahman, Domnul universului creaturilor, acest Yudhishthira cu energie puternică vă va conduce. Ceea ce trebuie neapărat spus este spus acum de mine. Vi-l încredinţez pe acest Yudhishthira ca pe un depozit. Vă fac şi eu pe voi un depozit în mâinile acestui erou. Este datoria voastră a tuturor să uitaţi şi să iertaţi orice vătămare v-a fost adusă de fiii mei care nu mai sunt în viaţă, sau, într-adevăr, de oricine altcineva din ai mei. Nu v-aţi arătat niciodată nemulţumirea faţă de mine în vreun alt prilej. Îmi unesc mâinile în faţa voastră, voi, distinşi prin loialitate. Aici, mă plec în faţa voastră a tuturor. Voi, cei fără de păcat, eu, cu Gandhari lângă mine, vă cer iertare acum pentru orice au făcut fiii mei, cu minţi agitate, pătate de lăcomie şi acţionând mereu după cum le dictau dorinţele.” Astfel abordaţi de către bătrânul monarh, toţi acei cetăţeni şi locuitori ai provinciilor, cu ochii plini de lacrimi, nu au spus nimic, ci doar s-au privit unul pe altul.

SECŢIUNEA X

Vaisampayana a spus: Astfel abordaţi, O, tu, din neamul lui Kuru, de către bătrânul rege, cetăţenii şi locuitorii provinciilor au rămas o vreme ca nişte oameni lipsiţi de conştiinţă. Regele Dhritarashtra, văzându-i tăcuţi, cu gâturile înţepenite de durere, s-a adresat lor încă o dată, spunând: „Voi, cei mai buni dintre oameni, bătrân cum sunt, fără fii şi cedând, din cauza tristeţii din inimă, la diverse lamentaţii împreună cu soţia mea, am obţinut permisiunea, în ceea ce priveşte retragerea mea în pădure, de la tatăl meu, Krishna însuşi, născut pe insulă, precum şi de la regele Yudhishthira, care este familiarizat cu toate îndatoririle, voi, locuitori drepţi ai acestui regat. Voi, cei fără păcat, eu şi Gandhari vă rugăm repetat, cu capetele plecate. Se cuvine să ne acordaţi permisiunea.”

Vaisampayana continuă: Ascultând aceste cuvinte pline de jale ale regelui Kuru, O, monarhule, toţi locuitorii adunaţi ai Kuru-jangala au început să plângă. Acoperindu-şi feţele cu mâinile şi cu veşmintele de sus, toţi acei oameni, arzând de durere, au plâns o vreme aşa cum ar

plânge tați și mame (la perspectiva unui fiu drag care urmează să îi părăsească pentru totdeauna). Purtând în inimi, din care orice alt gând fusese alungat, tristețea născută din dorința lui Dhritarashtra de a părăsi lumea, ei păreau ca niște oameni lipsiți de orice cunoștință. Stăpânind acea agitație a inimii datorată anunțului dorinței lui Dhritarashtra de a se retrage în pădure, ei și-au putut adresa treptat unul altuia, exprimându-și dorințele. Așezându-și cuvintele pe scurt, O, rege, ei au însărcinat un anumit Brahmana cu sarcina de a răspunde bătrânului monarh. Acel Brahmana învățat, de purtare aleasă, ales prin consens unanim, versat în toate subiectele, stăpân pe toate *Rigvedele*, și pe nume Samba, s-a străduit să vorbească. Obținând permisiunea întregii adunări și cu încuviințarea ei deplină, acel Brahmana învățat de mare inteligență, conștient de propriile-i capacități, i-a rostit următoarele cuvinte regelui: „O, monarhule, răspunsul acestei adunări mi-a fost încredințat mie. Îl voi rosti, O, erou. Primește-l, O, rege. Ceea ce ai spus, O, rege al regilor, este tot adevărat, O, puternicule. Nu este nimic în el care să fie chiar și puțin fals. Ești binefăcătorul nostru, așa cum, într-adevăr, și noi suntem ai tăi. Cu adevărat, în această stirpe de regi, nu a existat vreodată un rege care, ajungând să-și conducă supușii, să devină nepopular printre ei. Ne-ați condus ca pe niște tați sau frați. Regele Duryodhana nu ne-a făcut niciodată niciun rău. Fă ceea ce a spus acel ascet cu suflet drept, fiul lui Satyavati. El este, într-adevăr, cel mai de seamă dintre învățătorii noștri. Lăsați de tine, O, monarhule, va trebui să ne petrecem zilele în jale și tristețe, plini de amintirea miilor de virtuți ale tale. Am fost bine protejați și conduși de regele Duryodhana la fel cum fuseserăm conduși de regele Santanu, sau de Chitrangada, sau de tatăl tău, O, monarhule, care a fost protejat de puterea lui Bhishma, sau de Pandu, acel conducător al Pământului, pe care l-ai lăsat să acționeze în toate faptele sale. Fiul tău, O, monarhule, nu ne-a făcut niciodată cel mai mic rău. Am trăit, bazându-ne pe acel rege la fel de încrezători ca pe propriul nostru tată. Îți este cunoscut cum am trăit (sub acel conducător). În același mod, am avut parte de o mare fericire, O, monarhule, timp de mii de ani, sub conducerea fiului Kunti, de mare inteligență și înțelepciune.[27] Acest rege cu suflet drept, care oficiază jertfe cu daruri din belșug, urmează purtarea regilor-înțelepți de odinioară, aparținând stirpei tale, de fapte merituoase, având-i printre ei pe Kuru și Samvara și pe alții, și pe Bharata, de mare inteligență. Nu este nimic, O, monarhule, care să fie chiar și puțin de blamat în privința guvernării acestui Yudhishthira. Protejați și conduși de tine, am trăit toți în mare fericire. Cea mai mică vină este incapabilă de a fi aruncată asupra ta și a fiului tău. În legătură cu ceea ce ai spus despre Duryodhana în privința acestui măcel al rudelor, te rog, O, cel ce delectezi Kurii (ascultă-mă).

Brahmanul a continuat: Distrugerea care a lovit Kurușii nu a fost provocată de Duryodhana. Nu a fost provocată de tine. Nici de Karna și de fiul lui Suvala. Știm că a fost provocată de destin și că nu a putut fi contracarată. Într-adevăr, destinul nu poate fi înfrânt prin efortul uman. Opt și apoi zece *Akshauhinis* de trupe, O, monarh, au fost adunate. În opt și apoi zece zile, acea oaste a fost distrusă de cei mai buni dintre războinicii Kuru, și anume Bhishma și Drona și Kripa și alții, și de sufletul nobil Karna, și de viteazul Yuyudhana, și Dhrishtadyumna, și de cei patru fii ai lui Pandu, adică Bhima și Arjuna și gemenii. Acest măcel (*tremend*), O, rege, nu ar fi putut avea loc fără influența destinului. Fără îndoială, în special de către Kshatriya, ar trebui să fie uciși dușmanii și să fie întâlnită moartea în luptă. De acei oameni eminenți, înzestrați cu știință și putere de arme, Pământul a fost exterminat cu caii și carele și elefanții săi. Fiul tău nu a fost cauza acelui măcel de regi cu suflet nobil. Nu ai fost tu cauza, nici servitorii tăi, nici Karna, nici fiul lui Suvala. Distrugerea acelor eminenți ai rasei Kuru și a miilor de regi, să știi, a fost adusă de destin. Cine poate spune altceva despre asta? Ești considerat Guru și stăpânul întregii lumi. Prin urmare, în prezența ta, îl absolvim pe fiul tău cu suflet drept. Fie ca acel rege, împreună cu toți asociații săi, să obțină regiunile rezervate eroilor. Permis de cei mai buni dintre Brahmani, să se bucure fericit în cer. Și tu vei atinge mare merit și o statornicie neclintită în virtute. O, tu cu jurăminte excelente, urmează pe deplin datoriile indicate în *Vede*. Nu este necesar nici pentru tine, nici pentru noi să avem grijă de Pandava. Ei sunt capabili să conducă Însuși Cerurile, ce mai trebuie spus despre

27 Textul din versetul 2, unde se menționează mii de ani ca perioadă a domniei lui Yudhishthira, este în mod evident viciat.

Pământ? O, tu cu inteligență mare, în prosperitate ca și în adversitate, supușii acestui regat, O, cel mai eminent al rasei Kuru, vom fi ascultători față de Pandava care au conduita ca ornament. Fiul lui Pandu face acele daruri valoroase care trebuie făcute întotdeauna celor mai eminenți dintre cei reînnoiți în sacrificii și în ritualurile de pomenire, după modelul tuturor marilor regi din antichitate. Fiul cel înnobilat al lui Kunti este blând și stăpân pe sine și este întotdeauna dispus să cheltuiască ca și cum ar fi un al doilea Vaisravana. El are mari miniștri care îl deservesc. El este plin de compasiune chiar și față de dușmanii săi. Într-adevăr, acel eminent al rasei lui Bharata are o conduită pură. Înzestrat cu inteligență mare, el este perfect direct în relațiile sale și ne conduce și ne protejează ca un tată care își protejează copiii. Din asocierea cu el, care este fiul lui Dharma, O, rege înțelept, Bhima și Arjuna și alții nu ne vor face niciodată cel mai mic rău. Ei sunt blânzi, O, tu al rasei Kuru, cu cei blânzi, și fioroși ca șerpii cu otravă virulentă pentru cei fioroși. Înzestrați cu energie mare, acei oameni cu suflet nobil sunt întotdeauna devotați binelui poporului. Nici Kunti, nici soția ta (nora) Panchali, nici Ulupi, nici prințesa rasei Sattwata, nu vor face nici cel mai mic rău acestor oameni.[28] Afecțiunea pe care ne-ai arătat-o și care se vede într-o măsură și mai mare la Yudhishthira este de neuitat pentru oamenii din oraș și din provincii. Acei maeștri de care de luptă, și anume fiul lui Kunti, devotați ei înșiși datoriilor dreptății, vor proteja și vor îngriji oamenii chiar dacă aceștia ar fi nelegiuiți. Așadar, tu, O, rege, alungând toată anxietatea din inimă cu privire la Yudhishthira, ocupă-te de îndeplinirea tuturor faptelor meritorii, O, cel mai eminent dintre oameni."

Vaisampayana a continuat: Auzind aceste cuvinte, pline de dreptate și merit, ale acelui Brahmana și aprobându-le, fiecare persoană din acea adunare a spus: „*Excelent, Excelent*" și le-a acceptat ca fiind ale sale. Dhritarashtra, de asemenea, aplaudând în mod repetat acele cuvinte, și-a trimis încet acea adunare a supușilor săi. Astfel onorat de ei și privit cu priviri pline de noroc, bătrânul rege, O, șef al rasei lui Bharata, și-a unit mâinile și i-a onorat pe toți la rândul său. Apoi a intrat în propria sa casă cu Gandhari. Ascultă acum ce a făcut după ce acea noapte a trecut.

SECȚIUNEA XI

Vaisampayana a spus: După ce acea noapte a trecut, Dhritarashtra, fiul Amvikăi, l-a trimis pe Vidura la reședința lui Yudhishthira. Înzestrat cu mare energie și cel mai important dintre toți oamenii posedați de inteligență, Vidura, sosit la reședința lui Yudhishthira, s-a adresat acelui suprem dintre oameni, acelui rege cu glorie neînveșmântată, în aceste cuvinte: „Regele Dhritarashtra a îndeplinit riturile preliminare pentru îndeplinirea scopului său de a se retrage în pădure. El va pleca în pădure, O, rege, în ziua de lună plină a lunii Kartika ce va urma. El solicită acum de la tine, O, cel mai important din neamul Kuru, niște bogăție. Doresc să facă Sraddha-ul (ritualul de comemorare) pentru fiul cu suflet măreț al Gangei, precum și pentru Drona și Somadatta și Valhika cel cu mare inteligență, și pentru toți fiii săi, precum și pentru toți cei care i-au fost apropiați și care au fost uciși, și, dacă îmi permiți, pentru acel om cu suflet rău, anume conducătorul Sindhu-ilor.[29]"Auzind aceste cuvinte ale lui Vidura, atât Yudhishthira, cât și fiul lui Panda, Arjuna cu părul creț, s-au bucurat foarte mult și le-au lăudat pe deplin. Bhima, însă, cel cu mare energie și cu o mânie care nu putea fi potolită, nu a primit cu suflet bun cuvintele lui Vidura, amintindu-și faptele lui Duryodhana. Phalguna, încoronat cu diademă, înțelegând gândurile lui Bhimasena, lăsându-și ușor fața în jos, s-a adresat acelui suprem dintre oameni în aceste cuvinte: „O Bhima, tatăl nostru regal, care înaintează în ani, a hotărât să se retragă în pădure. El dorește să facă daruri pentru a spori fericirea rudelor și apropiaților săi uciși acum în lumea cealaltă. O tu din rasa Kuru, el dorește să dăruiești bogăția care îți aparține prin cucerire. Într-adevăr, O, cel cu brațe puternice, este pentru Bhishma și alții că bătrânul rege dorește să facă acele daruri. Se cuvine să îți dai permisiunea. Prin

28 Citirea corectă este *jane* și nu *kshane*.

29 Este greu de imaginat de ce doar călărețul Sindhus, Jayadratha, ar trebui considerat vinovat față de Pandavi. În ceea ce privește uciderea lui Abhimanyu, el a jucat un rol foarte minor, doar păzind intrarea în formație împotriva războinicilor Pandavi. Este adevărat că a încercat să o răpească pe Draupadi din refugiul din pădure al Pandavilor, dar chiar și în acest caz, răul nu a fost atât de mare precum cel pe care Duryodhana și ceilalți l-au făcut Pandavilor, târând-o pe Draupadi la curtea Kurus.

bunăvoința sorții este, O, cel cu brațe puternice, că Dhritarashtra astăzi ne cere bogăție, el care odinioară a fost rugat de noi. Privește schimbarea adusă de Timp. Acel rege care a fost altădată stăpânul și protectorul întregului Pământ, acum dorește să plece în pădure, rudele și tovarășii săi fiind toți uciși de dușmani. O, conducător al oamenilor, nu lăsa ca părerile tale să devieze de la acordarea permisiunii cerute. O cel cu brațe puternice, refuzul, pe lângă că va aduce oprobriu, va fi și roditor de păcat. Învață-ți datoria în această chestiune de la rege, fratele tău mai mare, care este stăpânul tuturor. Ți se cuvine să dăruiești în loc să refuzi, O, șef al neamului Bharata." Vibhatsu, care spunea asta, a fost lăudat de regele Yudhishthira cel drept. Cedând mâniei, Bhimasena a rostit aceste cuvinte: „O Phalguna, noi suntem cei care vom face daruri în privința pomenirii lui Bhishma, precum și a regelui Somadatta și a lui Bhurisravas, a sageleului regal Valhika, și a lui Drona cel cu suflet măreț, și a tuturor celorlalți. Mama noastră Kunti să facă astfel de ofrande postume pentru Karna. O, cel mai însemnat dintre oameni, să nu lase pe Dhritarashtra să facă acele *Sraddha*. Chiar asta gândesc. Să nu se bucure dușmanii noștri. Fie ca Duryodhana și ceilalți să decadă dintr-o poziție mizerabilă la una și mai mizerabilă. Vai, acei nenorociți din rasa lor au cauzat exterminarea întregului Pământ. Cum ai reușit să uiți acea angoasă de doisprezece ani și șederea noastră în ascuns adânc, care a fost atât de dureroasă pentru Draupadi? Unde era atunci afecțiunea lui Dhritarashtra pentru noi? Îmbrăcat într-o piele de cerb neagră și lipsit de toate podoabele tale, având-o pe prințesa Panchalei alături, nu l-ai urmat pe acest rege? Unde erau Bhishma și Drona atunci, și unde era Somadatta? A trebuit să trăiești treisprezece ani în pădure, susținându-te din produsele sălbăticiei. Cel mai mare tată al tău nu s-a uitat la tine atunci cu ochi de afecțiune părintească. Ai uitat, O, Partha, că acest nenorocit din rasa noastră, cu o înțelegere nelegiuită, l-a întrebat pe Vidura, când avea loc jocul de zaruri, — «Ce s-a câștigat?»". Auzind acestea, regele Yudhishthira, fiul lui Kunti, înzestrat cu mare inteligență, l-a mustrat și i-a spus să tacă.

SECȚIUNEA XII

Arjuna a spus: „O, Bhima, tu ești fratele meu mai mare și, prin urmare, superiorul și învățătorul meu. Nu îndrăznesc să spun mai mult decât am spus deja. Înțeleptul regal Dhritarashtra merită să fie onorat de noi în toate privințele. Cei care sunt buni, cei care se disting deasupra nivelului obișnuit, cei care nu încalcă distincțiile care caracterizează binele, nu-și amintesc răul care li s-a făcut, ci numai beneficiile pe care le-au primit." Auzind aceste cuvinte ale înaltului Phalguna, Yudhishthira, fiul lui Kunti, cu sufletul drept, s-a adresat lui Vidura și a spus aceste cuvinte: „Instruiți de mine, O, Kshattri, spuneți-i regelui Kuru că îi voi da din tezaurul meu atâta bogăție cât dorește să cheltuiască pentru funeraliile fiului său, ale lui Bhishma și ale altora dintre binefăcătorii și susținătorii săi. Nu lăsați ca Bhima să fie trist din cauza asta!"

Vaisampayana a continuat: După ce a rostit aceste cuvinte, regele Yudhishthira cel drept l-a aplaudat cu entuziasm pe Arjuna. Între timp, Bhimasena a început să-l privească furios pe Dhananjaya. Atunci Yudhishthira, înzestrat cu o mare inteligență, s-a adresat din nou lui Vidura și a spus: „Nu se cuvine ca regele Dhritarashtra să fie supărat pe Bhimasena. Acest Bhima, de mare inteligență, a fost foarte afectat de frig, ploaie, căldură și de alte mii de necazuri în timp ce locuia în pădure. Toate acestea nu îți sunt necunoscute. Totuși, ascultă sfatul meu și spune-i regelui, O, cel mai de seamă dintre descendenții lui Bharata, că poate lua din casa mea orice obiecte dorește și în orice cantitate dorește. Spune-i, de asemenea, regelui că nu trebuie să-și lase inima să se oprească asupra acestei manifestări de mândrie în care Bhima, profund afectat, s-a lăsat pradă. Orice avere am eu și orice are Arjuna în casa sa, proprietarul acesteia este regele Dhritarashtra. Spune-i și acest lucru. Lasă-l pe rege să facă daruri brahmanilor. Lasă-l să cheltuiască cât de mult dorește. Să se elibereze de datoria pe care o are față de fiii săi și de cei care îi doresc binele. Să i se spună, în plus, — O, monarhule, chiar acest trup al meu este la dispoziția sa, precum și toată averea pe care o am. Știe acest lucru și să nu existe nicio îndoială în privința asta."

SECȚIUNEA XIII

Vaisampayana spuse: Astfel rugat de regele Yudhishthira, Vidura, cel mai înțelept dintre toți, s-a întors la Dhritarashtra și i-a rostit aceste cuvinte de mare însemnătate. „Am raportat mai întâi mesajul tău regelui Yudhishthira. Făcând reflecții asupra cuvintelor tale, Yudhishthira, cel de mare splendoare, le-a lăudat mult. Și Vibhatsu, cel de mare energie, îți pune la dispoziție toate palatele sale, cu toate averile din ele, precum și chiar suflarea vieții sale. Fiul tău, regele Yudhishthira, îți oferă și el ție, O, rege înțelept, regatul său, suflarea vieții, averea și tot ce îi aparține. Bhima, însă, cel cu brațe puternice, amintindu-și toate suferințele sale nenumărate, și-a dat consimțământul cu greu, scoțând multe suspine adânci. Acel erou cu brațe puternice, O, monarhule, a fost rugat de regele drept și de Vibhatsu și înduplecat să intre într-o relație de cordialitate cu tine. Regele Yudhishthira cel drept te-a rugat să nu te lași pradă supărării pentru comportamentul nepotrivit pe care Bhima l-a manifestat la amintirea ostilităților trecute. Aceasta este în general purtarea Kshatriyilor în luptă, O, rege, iar acest Vrikodara este devotat luptei și practicilor Kshatriyilor. Atât eu, cât și Arjuna, O, rege, te rugăm în repetate rânduri să-l ierți pe Vrikodara. Fii binevoitor cu noi. Tu ești stăpânul nostru. Orice avere avem, O, conducător al Pământului, o poți da după cum dorești. Tu, O, Bharata, ești stăpânul acestui regat și al tuturor vieților din el. Fie ca cel mai de seamă din neamul lui Kuru să dea, pentru ceremoniile de pomenire ale fiilor săi, toate acele daruri de seamă care se cuvin a fi date Brahmanilor. Într-adevăr, fie ca el să facă aceste daruri către cei din ordinul celor renăscuți, luând din palatele noastre bijuterii și pietre prețioase, și vite, și sclavi, atât femele cât și masculi, și capre și oi. Fie ca daruri să se facă și celor săraci sau fără vedere sau aflați în mare suferință, alegând după poftă țintele sale de caritate. Fie, O, Vidura, ca mari pavilioane să fie construite, bogate cu mâncare și băutură de gusturi diverse, adunate din abundență. Fie ca rezervoare de apă să fie construite pentru ca vacile să poată bea, și alte fapte de merit să fie înfăptuite. – Acestea erau cuvintele ce mi-au fost spuse de către rege, precum și de către Dhananjaya, fiul Prithăi. Se cuvine ca tu să spui ce trebuie făcut în continuare.” După ce Vidura a spus aceste cuvinte, O, Janamejaya, Dhritarashtra și-a arătat satisfacția pentru ele și și-a pus inima să facă danii mari în ziua lunii pline din luna Kartika.

SECȚIUNEA XIV

Vaisampayana a spus: Astfel vorbit de Vidura, regele Dhritarashtra a fost foarte mulțumit, O, monarh, de fapta lui Yudhishthira și Jishnu. Invitând apoi, după o examinare atentă, mii de Brahmani merituoși și Rishi superiori, pentru Bhishma, precum și pentru fiii și prietenii săi, și făcând să fie pregătită o mare cantitate de hrană și băutură, precum și care și alte vehicule și haine, și aur și bijuterii și pietre prețioase, și sclavi, bărbați și femei, și capre și oi, și pături și obiecte scumpe, și sate și câmpuri, și alte feluri de bogății, gata de a fi oferite, precum și elefanți și cai împodobiți cu ornamente, și multe fecioare frumoase care erau cele mai bune din neamul lor, acel rege eminent le-a dăruit pentru pomenirea celor morți, numind pe fiecare în ordine pe măsură ce darurile erau făcute. Numind pe Drona, și pe Bhishma, și pe Somadatta, și pe Valhika, și pe regele Duryodhana, și pe fiecare dintre ceilalți fii ai săi, și pe toți cei care îi doreau binele, cu Jayadratha primul, acele daruri au fost făcute în ordine. Cu aprobarea lui Yudhishthira, acel sacrificiu *Sraddha* s-a caracterizat prin danii mari de bogății și ofrande copioase de bijuterii și pietre prețioase și alte feluri de comori. Povestitorii și scribii, la acea ocazie, din ordinele lui Yudhishthira, l-au întrebat neîncetat pe bătrânul rege: – Poruncește, O, monarh, ce daruri să fie făcute acestora. Totul este gata aici. – De îndată ce regele vorbea, ei dădeau ceea ce el dirija.[30] Aceluia care trebuia să primească o sută, i s-a dat o mie, și celui care trebuia să primească o mie, i s-a dat zece mii, la porunca fiului

30 Modul obișnuit în care se fac cadouri în prezent cu ocazia Sraddhas și căsătoriilor sau a altor rituri auspicioase seamănă foarte mult cu ceea ce este descris aici. În loc să se dedice fiecare cadou cu *mantre* și apă și să se înmâneze destinatarului, toate articolele sunt dedicate cu ajutorul *mantrelor.* Oaspeții sunt apoi adunați și chemați individual. Adhyaksha sau supraveghetorul, conform unei liste pregătite, numește cadourile care trebuie oferite oaspetelui chemat. Tellerii le înmânează efectiv, iar scribii le notează.

regal al lui Kunti.[31] Ca norii care revigorează recoltele cu ploile lor, acel nor regal a mulţumit Brahmanilor prin ploi de bogăţii. După ce toate aceste danii au fost împărţite, regele, O, tu cu mare inteligenţă, a inundat apoi oaspeţii adunaţi din toate cele patru ordine cu valuri repetate de mâncare şi băutură de gusturi diferite. Într-adevăr, oceanul Dhritarashtra, umflat la înălţime, cu bijuterii şi pietre preţioase ca ape, bogat în sate şi câmpuri şi alte danii de seamă constituind insulele sale pline de verdeaţă, grămezi de diverse feluri de obiecte preţioase ca peşterile sale bogate, elefanţi şi cai ca aligatorii şi vârtejurile sale, sunetul de Mridanga ca urletele sale adânci, şi haine şi bogăţii şi poveşti preţioase ca valurile sale, a inundat Pământul. Tot în acest fel, O, rege, acel monarh a făcut danii pentru avansarea în lumea de apoi a fiilor şi nepoţilor săi şi a Pitrilor, precum şi a sa şi a Gandharii. În cele din urmă, când a obosit de sarcina de a face danii într-o asemenea prisos, acel mare Sacrificiu al Dăruirii a luat sfârşit. Astfel a înfăptuit acel rege al neamului Kuru Sacrificiul său al Dăruirii. Actori şi mimi dansau şi cântau neîncetat la această ocazie şi contribuiau la veselia tuturor oaspeţilor. Mâncare şi băutură de gusturi diverse au fost date în mari cantităţi. Făcând danii în acest fel timp de zece zile, fiul regal al Amvikăi, O, şef al neamului Bharata, s-a eliberat de datoriile pe care le avea fiilor şi nepoţilor săi.

SECŢIUNEA XV

Vaisampayana a spus: Fiul regal al Amvikăi, şi anume Dhritarashtra, după ce a stabilit ora plecării sale în pădure, a chemat acei eroi, Pandava. Înzestrat cu mare inteligenţă, bătrânul monarh, împreună cu Gandhari, i-a întâmpinat cuvenit pe acei prinţi. După ce a făcut să fie îndeplinite riturile minore de către Brahmani versat în Vede, în acea zi care era ziua plină a lunii în luna *Kartika*, a poruncit ca focul pe care îl venera zilnic să fie luat. Părăsindu-şi veşmintele obişnuite, a purtat piei de cerb şi scoarţă şi, însoţit de nurorile sale, a ieşit din conacul său. Când fiul regal al lui Vichitravirya a plecat astfel, un jalnic plâns a fost emis de doamnele Pandava şi Kaurava, precum şi de alte femei aparţinând rasei Kaurava. Regele a onorat conacul în care locuise cu orez prăjit şi flori excelente de diverse feluri. De asemenea, i-a onorat pe toţi servitorii săi cu daruri de avere şi apoi, părăsind acea locuinţă, şi-a început călătoria. Atunci, O, fiule, regele Yudhishthira, tremurând din tot corpul, cu vorbirea înecată în lacrimi, a rostit aceste cuvinte cu voce tare, şi anume: ”O, drepte monarh, unde mergi?” – şi a leşinat. Arjuna, arzând de mare jale, a oftat în repetate rânduri. Acel prinţ în frunte al Bharata, spunându-i lui Yudhishthira să nu se comporte în acest fel, a stat fără bucurie şi cu inima cuprinsă de suferinţă. Vrikodara, viteazul Phalguna, cei doi fii ai lui Madri, Vidura, Sanjaya, fiul lui Dhritarashtra din soţia sa Vaisya, şi Kripa, şi Dhaumya, şi alţi Brahmani, toţi l-au urmat pe bătrânul monarh, cu vocile înăbuşite de jale. Kunti a mers în faţă, purtând pe umeri mâna lui Gandhari, care mergea cu ochii bandajaţi. Regele Dhritarashtra mergea încrezător în urma lui Gandhari, punându-şi mâna pe umărul ei.[32] Fiica lui Drupada, Krishna, cea din rasa Sattwata, Uttara, nora Kauravilor, care devenise recent mamă, Chitrangada şi alte doamne din casa regală, toate au mers cu bătrânul monarh. Jalea pe care au scos-o în acea ocazie, O, rege, de durere, semăna cu lamentările zgomotoase ale unei stol de păsări. Apoi, soţiile cetăţenilor — Brahmani şi Kshatriya şi Vaisya şi Sudra — au ieşit şi ele în străzi din toate părţile. La plecarea lui Dhritarashtra, O, rege, toţi cetăţenii din Hastinapura au devenit la fel de tulburaţi ca atunci, O, monarh, când au asistat la plecarea Pandavilor din zilele de demult, după înfrângerea lor la jocul de zaruri. Doamne care nu văzuseră niciodată soarele sau luna, au ieşit în străzi în acea ocazie, în mare suferinţă, când regele Dhritarashtra a pornit spre marile păduri.

SECŢIUNEA XVI

Vaisampayana a spus: Mare era zgomotul, în acel moment, O, rege, atât al bărbaţilor, cât şi al femeilor care stăteau pe terasele conacelor sau pe pământ. Posedat de o mare inteligenţă, bătrânul

31 Fiecare dar indicat de Dhritarashtra a fost înmulţit de zece ori la porunca lui Yudhishthira.

32 Deoarece Dhritarashtra era orb, regina sa Gandhari, a cărei devotament faţă de soţul ei era foarte mare, îşi ţinea ochii legaţi încă din ziua nunţii, refuzând să privească lumea pe care soţul ei nu o putea vedea.

rege, cu mâinile împreunate şi tremurând de slăbiciune, a înaintat cu dificultate pe strada principală, care era aglomerată de persoane de ambele sexe. El a părăsit oraşul numit după elefant prin poarta principală şi apoi a îndemnat în repetate rânduri mulţimea de oameni să se întoarcă la casele lor. Vidura se hotărâse să meargă în pădure împreună cu regele. Şi Suta Sanjaya, fiul lui Gavalgani, ministrul şef al lui Dhritarashtra, avea aceeaşi dorinţă. Însă regele Dhritarashtra i-a determinat pe Kripa şi pe puternicul războinic Yuyutsu să nu-l urmeze. I-a predat în mâinile lui Yudhishthira. După ce cetăţenii au încetat să-l mai urmeze pe monarh, regele Yudhishthira, împreună cu doamnele din casa sa, s-a pregătit să se oprească, la porunca lui Dhritarashtra. Văzând că mama sa, Kunti, dorea să se retragă în pădure, regele i-a spus: „Eu îl voi urma pe bătrânul monarh. Tu renunţă. Se cuvine, O, regină, să te întorci în oraş, însoţită de aceste nurori ale tale. Acest monarh se îndreaptă spre pădure, hotărât să practice penitenţa.” Deşi regele Yudhishthira i-a spus aceste cuvinte, cu ochii plini de lacrimi, Kunti, fără să-i răspundă, a continuat să înainteze, ţinând-o de mână pe Gandhari.

Kunti a spus: O, rege, nu-l desconsidera niciodată pe Sahadeva. El este foarte ataşat de mine, O, monarhule, şi de tine, de asemenea, întotdeauna. Ar trebui să-l ţii mereu minte pe Karna, care nu s-a retras niciodată din luptă. Din cauza nebuniei mele, acel erou a fost ucis pe câmpul de luptă. Cu siguranţă, fiul meu, inima mea este din oţel, deoarece nu se frânge în sute de bucăţi când nu-l văd pe acel copil născut din Surya. În această situaţie, O, pedepsitor al duşmanilor, ce pot face acum? Sunt foarte vinovată că nu am proclamat adevărul despre naşterea copilului lui Surya. O, zdrobitor al duşmanilor, sper că tu, împreună cu toţi fraţii tăi, veţi face daruri excelente pentru fiul lui Surya. O, secerător al duşmanilor, ar trebui să faci întotdeauna ceea ce este pe placul lui Draupadi. Ar trebui să ai grijă de Bhimasena, Arjuna, Nakula şi Sahadeva. Povara neamului Kuru a căzut acum asupra ta, O, rege. Voi trăi în pădure cu Gandhari, murdărindu-mi corpul cu mizerie, angajată în îndeplinirea penitenţelor şi dedicată serviciului socrului şi soacrei mele.[33]

Vaisampayana continuă: Astfel adresat de ea, dreptul Yudhishthira, cu patimile sub control deplin, s-a cufundat, împreună cu toţi fraţii săi, într-o mare tristeţe. Înzestrat cu mare inteligenţă, regele nu a rostit nici un cuvânt. După ce s-a gândit puţin, regele Yudhishthira cel Drept, fără veselie şi cufundat în angoasă şi durere, s-a adresat mamei sale, spunând: „Straniu, într-adevăr, este acest scop al tău. Nu se cuvine să-l îndeplineşti. Nu-ţi pot da niciodată permisiunea. Se cuvine să ne arăţi compasiune. Odată, când eram pe punctul de a pleca din Hastinapura spre păduri, O, tu cu înfăţişare plăcută, tu ne-ai îndemnat la efort, recitându-ne povestea instrucţiunilor Vidulei către fiul ei. Nu se cuvine să ne abandonezi acum. După ce am ucis regii Pământului, am câştigat suveranitatea, călăuzit de cuvintele tale pline de înţelepciune comunicate prin Vasudeva. Unde este acum acea înţelegere a ta despre care am auzit de la Vasudeva? Doreşti acum să te îndepărtezi de acele practici Kshatriya despre care ne-ai instruit? Abandonându-ne pe noi, acest regat şi această noră a ta, renumită, cum vei trăi în pădurile inaccesibile? Renunţă!” Kunti, cu lacrimi în ochi, a auzit aceste cuvinte ale fiului ei, dar a continuat pe drumul ei. Apoi Bhima i-a spus: „Când, O, Kunti, suveranitatea a fost câştigată şi când a venit timpul ca tu să te bucuri de suveranitatea astfel dobândită de copiii tăi, când datoriile regalităţii aşteaptă să fie îndeplinite de tine, de unde ţi-a venit această dorinţă? Pentru ce motiv ne-ai pus să exterminăm Pământul? Pentru ce motiv vrei să renunţi la toate şi să doreşti să te aşezi în pădure? Noi am fost născuţi în pădure. Atunci de ce ne-ai adus din pădure când eram copii? Priveşte, cei doi fii ai Madri sunt copleşiţi de întristare şi jale. Renunţă, O mamă, O, tu cu mare renume, nu te duce acum în pădure. Bucură-te de acea prosperitate care, dobândită prin forţă, i-a revenit astăzi a lui Yudhishthira.” Hotărâtă să se retragă în pădure, Kunti a ignorat aceste jelanii ale fiilor ei. Apoi Draupadi, cu faţa fără vlagă, însoţită de Subhadra, şi-a urmat soacra plângând, care mergea înainte din dorinţa de a se duce în pădure. Înzestrată cu multă înţelepciune şi hotărâtă să se retragă din lume, făptura binecuvântată a mers înainte, privind frecvent

33 Nilakantha explică că, întrucât Dhritarashtra este fratele mai mare al lui Pandu, Kunti îl consideră pe acesta ca fiind tatăl lui Pandu. Prin urmare, regina Gandhari este soacra lui Kunti. Fratele mai mare este considerat ca fiind tatăl.

la copiii ei care plângeau. Pandava, cu toate nevestele și senatorii lor, au continuat să o urmeze. Îndepărtându-și apoi lacrimile, ea le-a vorbit copiilor săi în aceste cuvinte.

SECȚIUNEA XVII

Kunti a spus: Așa este, fiu al lui Pandu, cu brațe puternice, precum spui. Voi, regi, când erați fără de nădejde, v-am aţâţat pe toți în acest fel. Da, văzând că regatul v-a fost smuls printr-un joc de zaruri, văzând că ați căzut din fericire, văzând că erați stăpâniți de rude, v-am insuflat curaj și gânduri înalte. Voi, fruntași ai oamenilor, v-am încurajat pentru ca fiii lui Pandu să nu fie pierduți, pentru ca faima lor să nu piară. Sunteți cu toții egali cu Indra. Puterea voastră seamănă cu cea a zeilor. Pentru ca să nu trăiți privind în fețele altora, am acționat astfel.[34] Am insuflat curaj în inima ta pentru ca tu, care ești cel dintâi dintre toți cei drepți, egal cu Vasava, să nu te mai duci iarăși în pădure și să trăiești în suferință. Am insuflat curaj în inimile voastre pentru ca acest Bhima, care posedă puterea a zece mii de elefanți și a cărui putere și bărbăție sunt cunoscute pe larg, să nu cadă în obscuritate și ruină. Am insuflat curaj în inimile voastre pentru ca acest Vijaya, care s-a născut după Bhimasena și care este egal cu însuși Vasava, să nu fie deznădăjduit. Am insuflat curaj în inimile voastre pentru ca Nakula și Sahadeva, care sunt mereu devotați celor mai bătrâni, să nu fie slăbiți și deznădăjduiți de foame. Am acționat astfel pentru ca această doamnă cu forme bine dezvoltate și cu ochi mari să nu suporte nepedepsite nedreptățile suferite în sala publică. În fața voastră, O, Bhima, Dussasana, prin nebunie, a târât-o tremurând toată ca pe o plantă de banan, în perioada bolii ei lunare, și după ce fusese câștigată la zaruri, ca pe o sclavă. Toate acestea îmi erau cunoscute. Într-adevăr, neamul lui Pandu fusese subjugat (de dușmani). Kurii, adică socrul meu și alții, erau deznădăjduiți când ea, dorind un protector, a scos lamentări puternice ca o pescărușă. Când a fost târâtă de șuvițele ei de păr de către neascultătorul Dussasana, mi-am pierdut mințile, O, rege. Să știi că, pentru a vă spori energia, v-am insuflat acel curaj în inimă recitând cuvintele Viduiei, O, fiii mei. V-am insuflat curaj în inimile voastre, O, fiii mei, pentru ca neamul lui Pandu, reprezentat de copiii mei, să nu fie pierdut. Fiii și nepoții aceluia care aduce un neam în infamie nu reușesc niciodată să ajungă în regiunile drepților. Într-adevăr, strămoșii neamului Kaurava erau în pericol de a pierde acele regiuni de fericire care deveniseră ale lor. În ceea ce mă privește pe mine, O, fiii mei, eu, înainte de aceasta, m-am bucurat de marile fructe ale acelei suveranități pe care mi-o dobândise soțul meu. Am făcut daruri mari. Am băut cuvenit sucul de *soma* în sacrificiu.[35] Nu pentru mine însumi l-am îndemnat pe Vasudeva cu cuvintele mișcătoare ale Viduiei. Pentru voi v-am chemat să urmați acel sfat. O, fiii mei, nu doresc fructele acelei suveranități pe care au dobândit-o copiii mei. O, tu cu mare putere, doresc să ajung, prin penitențele mele, la acele regiuni de fericire pe care le-a dobândit soțul meu. Slujindu-l pe socrul și pe soacra mea, care amândoi doresc să se retragă în pădure, și prin penitențe, doresc, O, Yudhishthira, să-mi irosesc trupul. Nu mă urma, O, cel dintâi din rasa lui Kuru, împreună cu Bhima și alții. Fie ca înțelegerea ta să fie mereu dedicată dreptății. Fie ca mintea ta să fie mereu măreață.

SECȚIUNEA XVIII

Vaisampayana spuse: „Auzind aceste cuvinte ale lui Kunti, Pandavii, fără pată, O, cel mai bun dintre regi, s-au rușinat. Prin urmare, s-au oprit, împreună cu prințesa din Panchala, din a o urma.[36] Văzând-o pe Kunti hotărâtă să plece în pădure, doamnele din gospodăria Pandava au scos vaiete puternice. Pandavii apoi au înconjurat regele și l-au salutat cuvenit. Au încetat să mai urmeze mai departe, nereușind să o convingă pe Pritha să se întoarcă. Atunci fiul Amvikăi, de mare energie, adică Dhritarashtra, adresându-se lui Gandhari și Vidura și sprijinindu-se pe ei, a spus: „Să înceteze

34 A trăi privind fețele celorlalți înseamnă a trăi în dependență de ceilalți.

35 S-a subliniat anterior că *mahadana* înseamnă daruri precum elefanți, cai, mașini și alte vehicule, bărci etc. Cel care le oferă câștigă mari merite, dar cel care le primește se face vinovat de lipsă de merit, cu excepția cazului în care este o persoană cu o energie excepțională. Până în prezent, cei care acceptă astfel de daruri sunt considerați oameni decăzuți.

36 Cuvintele rostite de Kunti erau juste. Opoziția manifestată de fiii ei era nejustificată. De aceea, rușinea lor.

mama regală a lui Yudhishthira să meargă cu noi. Ceea ce a spus Yudhishthira este foarte adevărat. Abandonând această mare prosperitate a fiilor ei, abandonând acele mari roade care pot fi ale ei, de ce ar merge ea în pădurile inaccesibile, lăsându-şi copiii ca o persoană fără inteligenţă? Trăind în bucuria suveranității, ea este capabilă să practice penitenţe şi să observe înaltul jurământ al dăruirii. Aşadar, să asculte cuvintele mele. O, Gandhari, am fost foarte mulţumit de serviciile pe care mi le-a adus această noră a mea. Fiind tu versată în toate datoriile, se cuvine să-i comanzi să se întoarcă." Astfel abordată de soţul ei, fiica lui Suvala i-a repetat lui Kunti toate acele cuvinte ale bătrânului rege şi i-a adăugat cuvintele ei de mare importanţă. Ea, însă, nu a reuşit să o facă pe Kunti să renunţe, deoarece acea doamnă castă, devotată dreptății, îşi fixase hotărât inima pe a locui în păduri. Doamnele Kuru, înţelegând cât de fermă era hotărârea ei cu privire la retragerea ei în pădure, şi văzând că acei fruntaşi ai rasei lui Kuru (adică propriii lor stăpâni) încetaseră să o urmeze, au scos un vaiet puternic de jale. După ce toţi fiii Pritei şi toate doamnele s-au întors din drum, regele Dhritarashtra, de mare înţelepciune, şi-a continuat drumul spre păduri. Pandavii, extrem de lipsiţi de veselie şi afectaţi de durere şi tristeţe, însoţiţi de soţiile lor, s-au întors în oraş, cu carele lor. În acel moment, oraşul Hastinapura, cu întreaga sa populaţie de bărbaţi, atât bătrâni, cât şi tineri, şi femei, a devenit lipsit de veselie şi s-a scufundat în tristeţe. Nu au fost sărbătorite festivaluri de bucurie. Afectaţi de durere, Pandavii erau fără vlagă. Părăsiţi de Kunti, erau profund afectaţi de durere, ca nişte viţei lipsiţi de mamele lor. Dhritarashtra a ajuns în acea zi într-un loc îndepărtat de oraş. Monarhul puternic a ajuns în cele din urmă pe malurile Bhagirathi şi s-a odihnit acolo pentru noapte. Brahmanii versaţi în *Vede* le-au aprins cuvenit focul lor sacru în acea retragere de asceţi. Înconjurate de acei fruntaşi brahmani, acele focuri sacre ardeau cu frumuseţe. Focul sacru al bătrânului rege a fost şi el aprins. Stând lângă propriul său foc, el a turnat ofrande pe el conform riturilor cuvenite şi apoi l-a adorat pe soarele cu o mie de raze pe măsură ce acesta era pe punctul de a apune. Apoi Vidura şi Sanjaya i-au făcut pat regelui întinzând nişte spice de iarbă Kusa. Lângă patul acelui erou Kuru, i-au făcut un altul pentru Gandhari. Foarte aproape de Gandhari, mama lui Yudhishthira, Kunti, care respecta jurăminte excelente, s-a culcat fericită. În raza de auz a celor trei, au dormit Vidura şi alţii. Brahmanii Yajaka şi alţi însoţitori ai regelui s-au culcat pe paturile lor respective. Fruntaşii brahmani care erau acolo cântau cu voce tare multe imnuri sacre. Focurile de sacrificiu ardeau pretutindeni. Acea noapte, prin urmare, le-a părut la fel de încântătoare ca o noapte Brahmi.[37] Când noaptea a trecut, toţi s-au ridicat din paturile lor şi şi-au îndeplinit actele de dimineaţă. Turnând apoi ofrande pe focul sacru, şi-au continuat călătoria. Experienţa lor din prima zi în pădure s-a dovedit a fi foarte dureroasă din cauza locuitorilor în doliu atât din oraş, cât şi din provinciile regatului Kuru.

SECȚIUNEA XIX

Vaisampayana spuse: Urmând sfatul lui Vidura, regele s-a adăpostit pe malurile Bhagirathi, care erau sfinte şi meritau să fie locuite de drepţi. Acolo, mulţi Brahmani care îşi stabileau locuinţa în păduri, precum şi mulţi Kshatriya, Vaisya şi Sudra, au venit să-l vadă pe bătrânul monarh. Şezând în mijlocul lor, i-a bucurat pe toţi cu cuvintele sale. După ce a venerat cuvenit Brahmanii împreună cu discipolii lor, i-a trimis pe toţi. Cum s-a apropiat seara, regele şi Gandhari cea vestită s-au coborât amândoi în râul Bhagirathi şi şi-au făcut cuvenitele abluţiuni pentru purificare. Regele şi cu regina, şi Vidura şi alţii, O, Bharata, după ce s-au scăldat în râul sfânt, au îndeplinit rânduielile obişnuite ale religiei. După ce regele s-a purificat printr-o baie, fiica lui Kuntibhoja i-a condus cu blândeţe pe amândoi, pe el, care îi era ca socrul, şi pe Gandhari, din apă pe malul uscat. Yajaka făcuseră acolo un altar de jertfă pentru rege. Devotat adevărului, acesta din urmă a turnat apoi libaţii pe foc. De pe malurile Bhagirathi, bătrânul rege, împreună cu însoţitorii săi, respectând jurămintele şi cu simţurile stăpânite, a plecat apoi la Kurukshetra. Înzestrat cu mare înţelepciune, regele a ajuns la reşedinţa *sage*-ului regal Satayupa, înţelept la rândul său, şi a avut o întâlnire cu el. Satayupa, O, cel ce-i prăpădeşti pe duşmani, fusese mare rege al Kekayaşilor. După ce i-a încredinţat suveranitatea regatului său fiului său, venise în păduri. Satayupa l-a primit pe regele Dhritarashtra

37 „Noaptea Brahmi" înseamnă o noapte în care se cântă imnuri sacre.

cu rânduielile cuvenite. Însoțit de el, acesta din urmă a plecat la reşedinţa lui Vyasa. Ajuns la reşedinţa lui Vyasa, cel ce încântă Kuruşii a primit iniţierea în modul de viaţă al sihăstriei. Întorcându-se, s-a stabilit în reşedinţa lui Satayupa. Cel cu suflet nobil, Satayupa, l-a instruit pe Dhritarashtra în toate rânduielile vieţii de pădure, la porunca lui Vyasa. Astfel, Dhritarashtra cel cu suflet nobil s-a dedicat practicii ascezei, iar toţi însoţitorii săi la fel. Regina Gandhari, O, monarhule, împreună cu Kunti, şi-au pus haine din coajă de copac şi piei de cerb şi s-au dedicat aceloraşi jurăminte ca şi stăpânul ei. Stăpânindu-şi simţurile în gând, vorbă şi faptă, precum şi prin ochi, au început să practice austerităţi severe. Eliberat de orice împietrire a minţii, regele Dhritarashtra a început să practice jurăminte şi penitenţe ca un mare Rishi, reducându-şi trupul la piele şi oase, căci carnea i se uscase complet, purtând şuviţe încâlcite pe cap, iar trupul îi era acoperit de coajă şi piei. Vidura, priceput în interpretările corecte ale dreptăţii şi înzestrat cu mare înţelepciune, precum şi Sanjaya, l-au slujit pe bătrânul rege împreună cu soţia sa. Amândoi cu sufletele stăpânite, şi Vidura şi Sanjaya s-au andurat şi purtau coji de copac şi zdrenţe.

SECȚIUNEA XX

Vaisampayana a spus: Acei asceţi de seamă, şi anume Narada, Parvata şi Devala, cu penitenţe austere, au venit acolo pentru a-l vedea pe regele Dhritarashtra. Vyasa, născut pe insulă, împreună cu toţi discipolii săi, şi alte persoane înzestrate cu mare înţelepciune şi încununate de succes ascetic, precum şi înţeleptul regal Satayupa, în vârstă şi cu mari merite, au venit şi ei. Kunti i-a venerat cu ritualurile cuvenite, O, rege. Toţi acei asceţi au fost foarte mulţumiţi de veneraţia care le-a fost oferită. Acei mari Rishi l-au bucurat pe regele Dhritarashtra, cu sufletul înalt, cu discursuri despre religie şi dreptate. La sfârşitul conversaţiei lor, celestul *Rishi* Narada, privind toate lucrurile ca obiecte ale percepţiilor directe, a rostit următoarele cuvinte.

Nārada a spus: Era un conducător al Kaikeyilor, înzestrat cu mare prosperitate şi perfect fără frică. Numele lui era Sahasrachitya şi el era bunicul acestui Satyāyu. Cedându-şi regatul fiului său cel mare, înzestrat cu o mare măsură de dreptate, regele virtuos Sahasrachitya s-a retras în pădure. Ajungând la celălalt capăt al penitenţelor arzânde, acel domn al Pământului, înzestrat cu mare splendoare, a ajuns în regiunea lui Purandara, unde a continuat să trăiască în compania Sa. De multe ori, vizitând regiunea lui Indra, O, rege, l-am văzut pe monarh, ale cărui păcate fuseseră toate arse de penitenţe, rezidând în lăcaşul lui Indra. În acelaşi mod, regele Sailalaya, bunicul lui Bhagadatta, a atins regiunea lui Indra numai prin puterea penitenţelor sale. A existat şi un alt rege, O, monarh, pe nume Prishadhra, care semăna cu purtătorul de fulgere însuşi. Şi acel rege, prin penitenţele sale, a urcat de pe Pământ în Rai. În această pădure, O, rege, acel domn al Pământului, Purukutsa, al Mandhatrului, a atins o înaltă împlinire. Cea mai de seamă dintre râuri, şi anume Narmada, a devenit soţia acestui rege. După ce a suferit penitenţe în această pădure, acel conducător al Pământului a urcat în Rai. A existat şi un alt rege, foarte drept, pe nume Sasaloman. Şi el a suferit aspre penitenţe în această pădure şi apoi a urcat în Rai. Şi tu, O, monarh, ajungând în această pădure, vei atinge, prin harul Celui Născut pe Insulă, un scop foarte înalt şi greu de atins. Şi tu, O, cel mai de seamă dintre regi, la sfârşitul penitenţelor tale, vei fi înzestrat cu mare prosperitate şi, însoţit de Gandhari, vei atinge scopul atins de acele suflete nobile. Rămânând în prezenţa ucigaşului lui Vala, Pandu se gândeşte mereu la tine. El, O, monarh, cu siguranţă te va ajuta în dobândirea prosperităţii. Prin slujirea ta şi a Gandharii, această noră a ta, înzestrată cu mare renume, va atinge sălăşluirea alături de soţul ei în lumea cealaltă. Ea este mama lui Yudhishthira, care este Dharma eternă. Noi vedem toate acestea, O, rege, cu viziunea noastră spirituală. Vidura va intra în Yudhishthira cel cu suflet nobil. Sanjaya, de asemenea, prin meditaţie, se va ridica din această lume în Rai.

Vaisampayana a continuat: Acea căpetenie de mare suflet din rasa lui Kuru, înzestrată cu învăţătură, care, împreună cu soţia sa, a auzit aceste cuvinte ale lui Narada, le-a lăudat şi l-a venerat pe Narada cu onoruri fără precedent. Conclavul de Brahmani prezenţi acolo s-a umplut de mare

bucurie și, dorind să-l veselească pe regele Dhritarashtra, o, monarh, l-au venerat și ei pe Narada cu adâncă considerație. Acele persoane regenerate de frunte au lăudat și ele cuvintele lui Narada. Apoi, înțeleptul regal Satayupa, adresându-i-se lui Narada, a spus: ”Sfințenia ta a sporit devoțiunea regelui Kuru, a tuturor acestor oameni de aici, și și pe a mea, O, tu de mare splendoare. Am, totuși, dorința să te întreb ceva. Ascultă-mă ce am de spus. Aceasta are legătură cu regele Dhritarashtra, O, Rishi ceresc, care ești venerat de toate lumile. Ești în cunoștință de adevărul fiecărei afaceri. Înzestrat cu vedere cerească, tu vezi, O, Rishi regenerat, care sunt diferitele destinații ale ființelor umane. Ai spus care a fost destinația regilor menționați de tine, și anume asocierea cu șeful celeștilor. Nu ai declarat, totuși, O, mare Rishi, care sunt acele regiuni care vor fi dobândite de acest rege. O, puternice, doresc să aud de la tine ce regiune va dobândi regele Dhritarashtra. Se cuvine să-mi spui cu adevărat ce fel de regiune va fi a sa și timpul când o va atinge.” Astfel abordat de el, Narada, cu vedere cerească și înzestrat cu aspre penitențe, a spus în mijlocul adunării aceste cuvinte foarte plăcute minților tuturor.

Narada a spus: Reparând după voia mea conacul lui Sakra, l-am văzut pe Sakra, stăpânul, sau pe Sachi; și acolo, O, înțelept regal, l-am văzut pe regele Pandu. Acolo a izbucnit o discuție, O, monarh, cu privire la acest Dhritarashtra și la penitențele extrem de austere pe care le îndeplinește. Acolo am auzit din gura lui Sakra însuși că mai sunt încă trei ani din perioada de viață alocată acestui rege. După aceea, regele Dhritarashtra, însoțit de soția sa Gandhari, se va duce în regiunile lui Kuvera și va fi foarte onorat de acel rege al regilor. Se va duce acolo într-o trăsură care se mișcă după voia lui, împodobit cu ornamente celeste. El este fiul unui Rishi; este foarte binecuvântat; și-a ars toate păcatele prin penitențele sale. Înzestrat cu un suflet drept, el va rătăci după voia sa prin regiunile zeilor, Gandharvas și Rakshasas. Ceea ce ai întrebat tu este un mister al zeilor. Din afecțiunea mea pentru tine, ți-am dezvăluit acest mare adevăr. Voi toți sunteți înzestrați cu bogăția Srutis și v-ați consumat toate păcatele prin penitențele voastre.

Vaisampayana a continuat: Auzind aceste cuvinte dulci ale Rishi-ului celest, toate persoanele adunate acolo, precum și regele Dhritarashtra, s-au bucurat foarte mult și au fost foarte mulțumiți. După ce l-au încântat pe Dhritarashtra, cel de mare înțelepciune, cu astfel de cuvinte, au părăsit locul, îndreptându-se pe calea celor care sunt încununați de succes.

SECȚIUNEA XXI

Vaisampayana spuse: O rege, după retragerea în pădure a conducătorului Kuruşilor, Pandavii, deja îndureraţi de pierderea mamei lor, au devenit foarte trişti. Cetăţenii din Hastinapura au fost, de asemenea, cuprinşi de o tristeţe profundă. *Vedele* vorbeau mereu despre regele cel bătrân. „Cum va trăi, oare, regele, devenit bătrân, în pădurea pustie? Cum vor trăi acolo binecuvântata Gandhari şi Pritha, fiica lui Kuntibhoja? *Sagele* regal a trăit întotdeauna în plăcerea tuturor conforturilor. Cu siguranţă va fi foarte nefericit. Ajuns în pădurea deasă, care este acum starea acelei persoanee de neam regal, care, în plus, este lipsită de vedere? Este greu de înţeles isprava pe care a înfăptuit-o Kunti, despărţindu-se de fiii ei. Vai, lepădând prosperitatea regală, a ales o viaţă în pădure. Care este, în schimb, starea lui Vidura, care este mereu devotat servirii fratelui său mai mare? Cum este, de asemenea, fiul cel înţelept al Gavalgani, atât de credincios hranei primite de la stăpânul său? Într-adevăr, cetăţenii, inclusiv cei tineri, adunându-se, îşi puneau aceste întrebări unii altora. Şi Pandavii, zdrobiţi de durere, sufereau pentru bătrâna lor mamă şi nu puteau rămâne mult timp în oraşul lor. Gândindu-se la bătrânul lor rege, care îşi pierduse toţi copiii, la binecuvântata Gandhari şi la înţeleptul Vidura, nu-şi găseau liniştea sufletească. Nu aveau plăcere în suveranitate, nici în femei, nici în studiul *Vedelor.* Disperarea le pătrundea sufletele în timp ce se gândeau la regele bătrân şi reflectau în repetate rânduri la măcelul teribil al rudelor. Într-adevăr, gândindu-se la uciderea tânărului Abhimanyu pe câmpul de luptă, la Karna cel cu braţe puternice care nu s-a retras niciodată din luptă, la fiii Draupadii şi la alţi prieteni ai lor, acei eroi deveneau deosebit de trişti. Nu puteau obţine pace sufletească reflectând în mod repetat că Pământul fusese despuiat atât de eroii ei,

cât şi de bogăţiile ei. Draupadi îşi pierduse toţi copiii, iar frumoasa Subhadra devenise şi ea fără copii. Şi ele aveau inimile pline de tristeţe şi sufereau nespus. Văzând însă fiul fiicei lui Virata, adică strămoşul tău Parikshit, bunicii tăi cumva şi-au menţinut suflarea vieţii.

SECŢIUNEA XXII

Vaisampayana a spus: Acei oameni de seamă, eroicii Pandavi, bucuria mamei lor, au fost cuprinşi de o durere profundă. Ei, care înainte erau mereu ocupaţi cu îndatoririle regale, în acel moment nu se mai ocupau deloc de acestea în capitala lor. Copleşiţi de o durere profundă, nu mai găseau plăcere în nimic. Dacă cineva îi aborda, ei nu-l onorau niciodată cu un răspuns. Deşi aceşti eroi irezistibili erau serioşi ca oceanul, acum erau privaţi de cunoştinţele şi simţurile lor de durerea pe care o simţeau. Gândindu-se la mama lor, fiii lui Pandu erau cuprinşi de îngrijorare cu privire la modul în care mama lor slăbită îi servea pe bătrâni. „Cum trăieşte, oare, acel rege, ai cărui fii au fost ucişi şi care nu are niciun refugiu, singur, doar cu soţia sa, în pădurile care sunt bântuite de animale sălbatice? Vai, cum poate acea regină binecuvântată, Gandhari, ai cărei dragi au fost toţi ucişi, să-şi urmeze stăpânul orb în pădurile solitare?" Aceasta era îngrijorarea manifestată de Pandavi când vorbeau între ei. Apoi şi-au pus în gând să-l vadă pe rege în refugiul său din pădure. Atunci Sahadeva, înclinându-se în faţa regelui, a spus: „Văd că inima ta este hotărâtă să-l vadă pe tatăl nostru. Din respect pentru tine, însă, nu am putut să vorbesc repede despre călătoria noastră în pădure. Acum a sosit momentul pentru această călătorie. Cu puţin noroc, o voi vedea pe Kunti trăind în penitenţă, cu părul încâlcit, practicând austerităţi severe şi slăbită de somnul pe firele de iarbă Kusa şi Kasa. Ea a fost crescută în palate şi conace şi îngrijită în tot confortul şi luxul. Vai, când o voi vedea pe mama mea, care acum este epuizată de muncă şi cufundată într-o mizerie extremă? Fără îndoială, O, şef al neamului Bharata, sfârşitul muritorilor este extrem de incert, din moment ce Kunti, care este prinţesă prin naştere, trăieşte acum în mizerie în pădure."Auzind astfel de cuvinte ale lui Sahadeva, regina Draupadi, cea mai de seamă dintre toate femeile, oferind cinstirea cuvenită regelui, a spus, cu salutări potrivite: "Vai, când o voi vedea pe regina Pritha, dacă, într-adevăr, este încă în viaţă. Voi considera că viaţa mea nu a fost trăită în zadar dacă voi reuşi să o văd o dată în plus, O, rege. Fie ca acest fel de înţelegere să fie mereu stabil în tine. Fie ca mintea ta să găsească întotdeauna plăcere într-o astfel de dreptate care se află, O, rege al regilor, în dorinţa ta de a ne oferi un asemenea mare dar. Să ştii, O, rege, că toate aceste doamne ale casei tale stau cu picioarele ridicate pentru călătorie, din dorinţa de a o vedea pe Kunti, pe Gandhari şi pe tatăl meu socru." Astfel adresat de regina Draupadi, regele, O, mare onoare a rasei Bharata, i-a chemat pe toţi conducătorii forţelor sale în prezenţa sa şi le-a spus: — Puneţi armata mea, plină de care şi elefanţi, să plece. Mă voi duce să îl văd pe regele Dhritarashtra care trăieşte acum în păduri. Celor care supravegheau treburile doamnelor, regele le-a dat ordinul: — Pregătiţi cuvenit diverse feluri de mijloace de transport şi toate litierele mele închise care se numără cu miile. Să fie pregătite şi ordonate carele şi magaziile de cereale, şi vestiarele, şi vistieriile, şi mecanicii să primească ordinul de a pleca. Cei care au în grijă vistieriile să meargă pe drumul către aşezările ascetice de pe Kurukshetra. Oricine dintre cetăţeni doreşte să-l vadă pe rege are permisiunea să o facă fără nicio restricţie. Să meargă, bine protejat. Bucătarii şi supraveghetorii bucătăriilor, şi întregul sistem culinar, şi diverse feluri de bucate şi *viande*, să fie ordonate să fie transportate pe căruţe şi mijloace de transport. Să se proclame că plecăm mâine. Într-adevăr, să nu existe nicio întârziere (în îndeplinirea aranjamentelor). Să fie ridicate pe drum pavilioane şi case de odihnă de tot felul. Acestea au fost ordinele pe care le-a dat fiul cel mare al lui Pandu, împreună cu fraţii săi. Când a venit dimineaţa, O monarh, regele a plecat, cu un alai mare de femei şi bătrâni. Ieşind din oraşul său, regele Yudhishthira a aşteptat cinci zile pe cetăţenii care ar fi vrut să îl însoţească, şi apoi a pornit spre pădure.

SECŢIUNEA XXIII

Vaisampayana spuse: Acel fruntaş al rasei lui Bharata a poruncit apoi trupelor sale, care

erau protejate de eroi conduși de Arjuna și care semănau cu înșiși gardienii universului, să mărșăluiască. Imediat, s-a ridicat o mare vâlvă, alcătuită din strigătele – ”*Echiparea, Echiparea!*” – ale călăreților, O, Bharata, angajați în echiparea lor și a mijloacelor lor. Unii au plecat în care și vehicule, alții pe cai de mare viteză, iar alții în care făurite din aur, înzestrate cu strălucirea unor focuri arzătoare. Unii au mers pe elefanți maiestuoși, iar alții pe cămile, O, rege. Unii au mers pe jos, aparținând acelei clase de luptători care sunt înarmați cu gheare de tigru.[38] Cetățenii și locuitorii provinciilor, doritori să-l vadă pe Dhritarashtra, au urmat regele pe felurite feluri de mijloace de transport. Învățătorul Kripa, de asemenea, din rasa lui Gotama, marele conducător de forțe, luând cu sine toate trupele, a pornit, la porunca regelui, spre retragerea bătrânului monarh. Regele Kuru, Yudhishthira, perpetuatorul rasei lui Kuru, înconjurat de un număr mare de Brahmani, cu laudele sale cântate de o mare trupă de Suta și Magadha și de trubaduri, și cu o umbrelă albă ținută deasupra capului său și înconjurat de un număr mare de care, și-a început călătoria. Vrikodara, fiul zeului Vântului, a pornit pe un elefant gigantic ca un munte, echipat cu arc încordat și mașinării și arme de atac și apărare. Fiii gemeni ai lui Madri au pornit pe doi cai iuți, bine acoperiți cu zale, bine protejați și înzestrați cu stindarde. Arjuna, cu energie puternică, cu simțurile sub control, a pornit într-o caretă excelentă, înzestrată cu strălucire solară și la care erau înhămați cai albi excelenți. Doamnele din casa regală, conduse de Draupadi, au pornit în litiere închise, protejate de supraveghetorii femeilor. Ele au împrăștiat ploi copioase de bogății pe măsură ce mergeau. Milioane de care și elefanți și cai, și răsunând de bubuitul trâmbițelor și muzica corpurilor cerești, oastea Pandava, O, monarh, strălucea de o mare frumusețe. Acești șefi ai rasei lui Kuru au mers încet, odihnindu-se pe maluri încântătoare ale râurilor și lacurilor, O, monarh. Yuyutsu, cu energie puternică, și Dhaumya, preotul, la porunca lui Yudhishthira, erau angajați în protejarea orașului. Cu marșuri lente, regele Yudhishthira a ajuns la Kurukshetra, și apoi, traversând Yamuna, acel râu foarte sfânt, el a zărit de la distanță retragerea, O, tu din rasa lui Kuru, a înțeleptului rege-înțelept și a lui Dhritarashtra. Apoi toți oamenii s-au umplut de bucurie și au intrat repede în pădure, umplând-o cu zgomote puternice de veselie, O, șef al rasei lui Bharata.

SECȚIUNEA XXIV

Vaisampayana a spus: Pandavii au coborât, la distanță, din carele lor și au mers pe jos până la refugiul regelui, aplecându-se cu umilință. Toți combatanții, toți locuitorii regatului și soțiile șefilor Kuru i-au urmat pe jos. Pandavii au ajuns apoi la refugiul sacru al lui Dhritarashtra, care era plin de turme de cerbi și împodobit cu plante de bananier. Mulți asceți cu jurăminte stricte, plini de curiozitate, au venit acolo pentru a-i vedea pe Pandavi care sosiseră la refugiu. Regele, cu lacrimi în ochi, i-a întrebat: „Unde a plecat tatăl meu cel mai mare, perpetuatorul neamului Kuru?” Ei i-au răspuns, O, monarhule, spunându-i că s-a dus la Yamuna pentru abluțiuni, precum și pentru a culege flori și apă. Mergând repede pe jos pe calea indicată de ei, Pandavii i-au zărit pe toți de la distanță. Dorind să se întâlnească cu tatăl lor, au mers cu pași rapizi. Apoi Sahadeva a alergat cu viteză spre locul unde se afla Pritha. Atingând picioarele mamei sale, a început să plângă cu voce tare. Cu lacrimi curgând pe obraji, ea și-a văzut copilul iubit. Ridicându-și fiul și îmbrățișându-l cu brațele, ea a informat-o pe Gandhari despre sosirea lui Sahadeva. Apoi, văzându-l pe rege și pe Bhimasena și Arjuna și Nakula, Pritha s-a străduit să avanseze repede spre ei. Ea mergea înaintea cuplului bătrân fără copii și îi trăgea înainte. Pandavii, văzând-o, au căzut la pământ. Monarhul puternic și înalt de suflet, înzestrat cu o mare inteligență, recunoscându-i după voci și după atingere, i-a mângâiat pe rând. Cu lacrimi în ochi, acei prinți cu suflet nobil, respectând formalitățile cuvenite, s-au apropiat de bătrânul rege și de Gandhari, precum și de propria lor mamă. Într-adevăr, revenindu-și în fire și mângâiați încă o dată de mama lor, Pandavii au luat de la rege, de la mătușa și de la mama lor vasele pline cu apă pe care le cărau, purtându-le ei înșiși. Doamnele acelor lei printre oameni și toate femeile din casa regală, precum și toți locuitorii orașului și ai provinciilor, l-au privit apoi pe bătrânul rege. Regele Yudhishthira i-a prezentat pe rând pe toți acești indivizi

38 *Nakharaprasa-yodhina*, explică Nilakantha, sunt acei combatanți care sunt înarmați cu gheare de tigru din fier, legate de talie.

bătrânului rege, repetându-le numele și neamurile, apoi el însuși și-a venerat cu reverență tatăl cel mai în vârstă. Înconjurat de toți, bătrânul monarh, cu ochii plini de lacrimi de bucurie, se considera din nou în mijlocul orașului numit după elefant. Salutat cu reverență de toate nurorile sale, conduse de Krishna, regele Dhritarashtra, înzestrat cu o mare inteligență, împreună cu Gandhari și Kunti, s-a umplut de bucurie. Apoi a ajuns la refugiul său din pădure, care a fost aplaudat de Siddhas și Charanas și care apoi s-a umplut de mulțimi vaste de oameni, toți dornici să-l vadă, ca firmamentul plin de stele nenumărate.

SECȚIUNEA XXV

Vaisampayana a spus: Regele, O, șef al neamului Bharata, împreună cu cei mai de seamă dintre oameni, adică frații săi, care aveau toți ochi asemănători petalelor de lotus, a luat loc în refugiul tatălui său cel mai în vârstă. În jurul lui stăteau mulți asceți binecuvântați, veniți din diverse regiuni, din dorința de a-i vedea pe fiii acelui lord al neamului Kuru, și anume Pandava cu pieptul lat. Ei au spus: „Dorim să știm care dintre aceștia este Yudhishthira, care sunt Bhima și Arjuna, care sunt gemenii și care este Draupadi, cea de mare renume”. Atunci Suta, Sanjaya, ca răspuns la întrebările lor, le-a arătat pe Pandavi, numindu-i pe fiecare, precum și pe Draupadi și pe celelalte doamne din casa Kuru.

Sanjaya a spus: Acesta, care este la fel de palid ca aurul curat, care este înzestrat cu un trup care seamănă cu cel al unui leu ajuns la maturitate, care posedă un nas acvilin mare și ochi lați și întinși, care sunt, din nou, de culoare arămie, este regele Kuru. Acesta, al cărui mers seamănă cu cel al unui elefant furios, a cărui ten este la fel de palid ca cel al aurului încălzit, a cărui constituție este de proporții mari și întinse și ale cărui brațe sunt lungi și viguroase, este Vrikodara. Privește-l bine! Măiestrul arcaș care stă lângă el, de ten închis la culoare și cu un trup tânăr, care seamănă cu liderul unei turme de elefanți, ale cărui umeri sunt la fel de înalți ca cei ai unui leu, care merge ca un elefant jucăuș, și ale cărui ochi sunt la fel de mari ca petalele unei flori de lotus, este eroul numit Arjuna. Acești doi oameni de frunte, care stau lângă Kunti, sunt gemenii, asemănători cu Vishnu și Mahendra. În această lume a oamenilor, ei nu au egali în frumusețe, forță și excelența conduitei. Această doamnă, cu ochi la fel de mari ca petalele de lotus, care pare să fi atins mijlocul vieții, a cărei ten seamănă cu cel al lotusului albastru, și care arată ca o zeiță a Cerului, este Krishna, forma întrupată a zeiței prosperității.[39] Cea care stă lângă ea, posedând tenul aurului curat, care arată ca razele întrupate ale lunii, în mijlocul celorlalte doamne, este, voi, cei mai de seamă dintre cei renăscuți, sora acelui erou fără egal care mânuiește discul. Cealaltă, la fel de palidă ca aurul curat, este fiica șefului șerpilor și soția lui Arjuna.[40] Cealaltă, a cărei ten este ca cel al aurului curat sau ca cel al florilor de Madhuka, este prințesa Chitrangada. Aceasta, care posedă tenul unui grup de flori de lotus albastre, este sora acelui monarh, acelui stăpân al hoardelor, care îl provoca întotdeauna pe Krishna. Ea este prima soție a lui Vrikodara. Aceasta este fiica regelui din Magadha, cunoscută sub numele de Jarasandha. Posedând tenul unui buchet de Champaka, ea este soția celui mai tânăr fiu al Madravati. Posedând un ten la fel de închis la culoare ca cel al lotusului albastru, cea care stă acolo pe pământ și ale cărei ochi sunt la fel de mari ca petalele de lotus, este soția celui mai mare fiu al Madravati. Această doamnă, a cărei ten este la fel de palid ca cel al aurului încălzit și care stă cu copilul în poală, este fiica regelui Virata. Ea este soția lui Abhimanyu, care, lipsit de careta sa, a fost ucis de Drona și alții luptând din caretele lor.[41] Aceste doamne, cărora cărarea părului de pe cap nu prezintă despărțitură și care sunt îmbrăcate în alb, sunt văduvele fiilor uciși ai lui Dhritarashtra. Ele sunt nurorile acestui rege bătrân, soțiile celor o sută de fii ai săi, acum lipsite atât de soți, cât și de copii, care au fost uciși de dușmani eroi. Le-am arătat acum în ordinea de precedență. Datorită devotamentului lor față de Brahmani, înțelepciunea și inimile lor sunt lipsite de orice fel de viclenie.

---

39 *Suradevata* este ca *karivringhati orgovalivardda*.

40 Ulupi este implicat.

41 Sugerând caracterul nedrept al luptei, pentru că nimeni de pe pământ nu ar trebui să fie atacat de propria căruță.

Cu suflete pure, ele au fost toate arătate de mine — aceste prințese din gospodăria Kaurava — în răspuns la întrebările voastre.

Vaisampayana a continuat: Astfel, acel rege din neamul Kuru, foarte înaintat în vârstă, după ce s-a întâlnit cu fiii celui care era o zeitate printre oameni, i-a întrebat despre starea lor de bine după ce toți asceții au plecat. Războinicii care îi însoțiseră pe Pandavi, părăsind refugiul, se așezară la mică distanță, coborând din carele și de pe animalele pe care le călăreau. Într-adevăr, după ce toată mulțimea, adică doamnele, bătrânii și copiii, se așezaseră, bătrânul rege se adresă cuviincios tuturor, punându-le întrebările obișnuite de politețe.

SECȚIUNEA XXVI

Dhritarashtra a spus: O, Yudhishthira, ești în pace și fericire, împreună cu toți frații tăi și locuitorii orașului și provinciilor? Cei care trăiesc în dependență de tine sunt și ei fericiți? Miniștrii, servitorii și toți seniorii și învățătorii tăi sunt și ei fericiți? Cei care trăiesc în domniile tale sunt și ei liberi de teamă? Urmezi tu vechea și tradițională conduită a conducătorilor oamenilor? Tezaurul tău este plin fără a încălca restricțiile impuse de justiție și echitate? Te comporți așa cum se cuvine față de dușmani, neutri și aliați? Ai grijă în mod corespunzător de brahmani, oferindu-le întotdeauna primele daruri (prevăzute în sacrificii și rituri religioase)? Ce poți spune despre cetățenii, servitorii și rudele tale — sunt dușmanii, O, șef al neamului Bharata, mulțumiți de comportamentul tău? Tu, O, rege al regilor, îi adori cu devotament pe Pitri și pe zeități? Îi venerezi pe oaspeți cu mâncare și băutură, O, Bharata? Brahmanii din domniile tale, devotați îndatoririlor ordinului lor, merg pe calea dreptății? Kshatriya, Vaisya și Sudra din regatul tău, precum și toate rudele tale, își respectă îndatoririle respective? Sper că femeile, copiii și bătrânii dintre supușii tăi nu suferă (în suferință) și nu cerșesc (lucrurile necesare vieții). Sunt doamnele din casa ta onorate cum se cuvine în casa ta, O, cel mai bun dintre oameni? Sper, O, monarhule, că această rasă de înțelepți regali, având pe tine ca rege, nu s-a îndepărtat de faimă și glorie.

Vaisampayana a continuat: Acelui rege care a spus aceasta, Yudhishthira, versat în moralitate și dreptate și priceput în fapte și cuvinte, i-a răspuns astfel, punându-i câteva întrebări despre starea lui de bine.

Yudhishthira a spus: O, rege, pacea ta, stăpânirea de sine, liniștea inimii tale cresc? Mama mea este în stare să te slujească fără oboseală și fără probleme? O, rege, șederea ei în pădure va da roade? Sper că această regină, care este mama mea cea mai în vârstă, care este slăbită de frig, vânt și oboseala mersului și care acum se dedică practicării unor austerități severe, nu mai cedează durerii pentru copiii ei plini de energie, care, dedicați îndatoririlor ordinului Kshatriya, au fost uciși pe câmpul de luptă. Ne acuză ea, pe noi, nenorociții păcătoși, că suntem responsabili pentru uciderea lor? Unde este Vidura, O, rege? Nu-l vedem aici. Sper că acest Sanjaya, care respectă penitențele, se află în pace și fericire.

Vaisampayana a continuat: Astfel întrebat, Dhritarashtra i-a răspuns regelui Yudhishthira, spunând: – „O, fiu. Vidura este bine. El săvârșește penitențe austere, trăind doar din aer, căci se abține de la orice altă hrană. Este slăbit și venele și nervii i-au devenit vizibile. Uneori este văzut în această pădure pustie de către Brahmani.” În timp ce Dhritarashtra spunea asta, Vidura a fost văzut în depărtare. Avea părul încâlcit pe cap, pietricele în gură și era extraordinar de slăbit. Era complet gol. Corpul său era murdar peste tot cu noroi și cu praful de la diverse flori sălbatice. Când Kshattri a fost zărit de la distanță, vestea i-a fost adusă lui Yudhishthira. Vidura s-a oprit brusc, O, rege, aruncându-și privirea spre sihăstrie (și văzând-o populată de atâtea persoane). Regele Yudhishthira l-a urmărit singur, în timp ce fugea și intra în pădurea adâncă, uneori nevăzut de urmăritor. A strigat cu voce tare: „O, Vidura, O, Vidura, sunt regele Yudhishthira, favoritul tău!” — Strigând astfel, Yudhishthira, cu mare efort, l-a urmat pe Vidura. Acel om de seamă printre cei înțelepți, anume

Vidura, ajungând într-un loc singuratic din pădure, a încremenit, sprijinindu-se de un copac. Era extraordinar de slăbit. Nu mai avea decât forma unui om (toate trăsăturile sale caracteristice dispăruseră). Yudhishthira, cel cu mare înțelepciune, l-a recunoscut totuși (în ciuda unei astfel de schimbări). Stând în fața lui, Yudhishthira i-a spus: „*Sunt Yudhishthira!*” Într-adevăr, venerându-l pe Vidura cuviincios, Yudhishthira a spus aceste cuvinte în auzul lui Vidura. Între timp, Vidura l-a privit pe rege cu o privire fixă. Privindu-l astfel pe rege, a stat nemișcat în Yoga. Dotat cu mare înțelepciune, el apoi (prin puterea sa de Yoga) a intrat în corpul lui Yudhishthira, membru cu membru. Și-a unit suflările vieții cu suflările regelui, și simțurile sale cu simțurile regelui. Într-adevăr, cu ajutorul puterii de Yoga, Vidura, arzând de energie, a intrat astfel în corpul regelui Yudhishthira cel drept. Între timp, corpul lui Vidura a rămas sprijinit de copac, cu ochii fixați într-o privire nemișcată. Regele a văzut curând că viața părăsise trupul. În același timp, a simțit că el însuși devenise mai puternic decât înainte și că dobândise multe virtuți și împliniri suplimentare. Dotat cu mare învățătură și energie, O, monarh, fiul lui Pandu, regele Yudhishthira cel drept, și-a amintit starea sa de dinaintea nașterii sale printre oameni.[42] Înzestrat cu o energie puternică, el auzise despre practica Yoga de la Vyasa. Regele Yudhishthira cel drept, dotat cu mare învățătură, a dorit să facă ultimele ritualuri pentru trupul lui Vidura și a dorit să-l incinereze cuviincios. O voce invizibilă s-a auzit atunci, spunând: „O, rege, acest corp care i-a aparținut celui numit Vidura nu trebuie incinerat. În el este și trupul tău. El este zeul etern al Dreptății. Acele regiuni ale fericirii cunoscute sub numele de *Santanika* vor fi ale lui, O, Bharata. El a fost un observator al datoriilor lui Yatis. Nu ar trebui să te mâhnești deloc pentru el, O, arzătorule de dușmani.” Astfel vorbit, regele Yudhishthira cel drept s-a întors de la acel loc și i-a relatat totul fiului regal al lui Vichitraviryya. La asta, acel rege de mare splendoare, toți acei oameni, și Bhimasena și alții, au fost plini de uimire. Auzind ce se întâmplase, regele Dhritarashtra s-a bucurat și apoi, adresându-i-se fiului lui Dharma, a spus: „Primește de la mine aceste daruri de apă și rădăcini și fructe. S-a spus, O, rege, că oaspetele tău trebuie să ia ceea ce iei tu însuți.” Astfel vorbit, fiul lui Dharma i-a răspuns regelui, spunând: „*Așa să Fie*.” Regele cu brațe puternice a mâncat fructele și rădăcinile pe care monarhul i le dăduse. Apoi toți și-au întins locul de culcare sub un copac și au petrecut noaptea astfel, mâncând fructe și rădăcini și bând apa pe care o dăduse bătrânul rege.

SECȚIUNEA XXVII

Vaisampayana spuse: Au petrecut acea noapte, caracterizată de constelații de bun augur, astfel, O, rege, în acea reședință a asceților drepți. Conversația care a avut loc a fost caracterizată de multe reflecții asupra moralei și bogăției. Constând în cuvinte încântătoare și dulci, a fost împodobită cu diverse citate din Scripturi. Pandavașii, O, rege, lăsând paturile scumpe, s-au culcat, lângă mama lor, pe pământul gol. Într-adevăr, acei eroi au petrecut acea noapte, după ce au mâncat hrana care era hrana lui Dhritarashtra. După ce noaptea a trecut, regele Yudhishthira, după ce și-a încheiat practicile de dimineață, a pornit să inspecteze acea reședință în compania fraților săi. Împreună cu doamnele casei sale, servitorii și preotul lor, regele a rătăcit prin reședință în toate direcțiile, după bunul plac, la comanda lui Dhritarashtra. A văzut numeroase altare de jertfă cu focuri sacre arzând pe ele și cu mulți asceți așezați pe ele, care își făcuseră ofrandele și vărsaseră libații în cinstea zeităților. Acele altare erau acoperite cu fructe și rădăcini de pădure și cu grămezi de flori. Fumul de unt clarificat se ridica în spirală de pe ele. Ele erau, de asemenea, împodobite cu mulți asceți posesoare de trupuri care arătau ca *Vedele* întrupate și cu mulți care aparțineau frăției laice. Turme de căprioare pășteau sau se odihneau ici și colo, eliberate de orice frică. Numeroase păsări erau, de asemenea, acolo, angajate să emită notele lor melodioase, O, rege. Întreaga pădure părea să răsune de cântecele păunilor și Datyuhas-ilor și Kokilas-ilor și de cântecele dulci ale altor păsări melancolice.[43] Unele locuri răsunau de cântarea imnurilor vedice recitate de Brahmani

42 Yudhishthira era însăși Dharma, iar Vidura era, de asemenea, Dharma, născut ca Sudra prin blestemul lui Rishi Animandavya. Prin urmare, amândoi erau de aceeași esență. Când Vidura și-a părăsit corpul uman, a intrat în corpul lui Yudhishthira, iar acesta din urmă s-a simțit mult întărit de această accesiune.

43 Nilakantha se referă aici la *păun* și nu la *gaița albastră*, deoarece cuvântul *keka* se aplică numai sunetelor scoase de păun. *Datyuhas* sunt găinușe sau o specie de Chatakas al căror strigăt seamănă cu *Phatik jal— phatik jal*

învățați. Unele erau împodobite cu mari grămezi de fructe și rădăcini adunate din sălbăticie. Regele Yudhishthira le-a dat apoi acelor asceți ulcioare din aur sau cupru pe care le adusese pentru ei, și multe piei de căprioară și pături și polonice de jertfă din lemn, și *Kamandalu*-uri și farfurii de lemn, și oale și tigăi, O, Bharata.[44] Diverse tipuri de vase, din fier, și vase mai mici și cupe de diferite mărimi, au fost de asemenea dăruite de rege, asceții luându-le, fiecare câte dorea. Regele Yudhishthira cu suflet drept, după ce a rătăcit astfel prin păduri și a văzut diversele reședințe ale asceților și a făcut multe daruri, s-a întors la locul unde se afla unchiul său. L-a văzut pe regele Dhritarashtra, acel stăpân al Pământului, în largul său, cu Gandhari lângă el, după ce și-a terminat ritualurile de dimineață. Monarhul cu suflet drept a văzut-o și pe mama sa, Kunti, așezată nu prea departe de acel loc, ca un discipol cu capul plecat, înzestrat cu umilință. I-a salutat pe regele în vârstă, proclamându-i numele. „*Stai jos*" au fost cuvintele pe care le-a spus regele în vârstă. Obținând permisiunea lui Dhritarashtra, Yudhishthira s-a așezat el însuși pe o covată de iarbă Kusa. Apoi, ceilalți fii ai lui Pandu, cu Bhima printre ei, O, tu din rasa lui Bharata, l-au salutat pe rege, i-au atins picioarele și s-au așezat, primind permisiunea sa. Bătrânul rege Kuru, înconjurat de ei, arăta extrem de frumos. Într-adevăr, el strălucea cu o splendoare vedică precum Vrihaspati în mijlocul zeilor. După ce s-au așezat, mulți mari Rishi, și anume Satayupa și alții, care erau locuitori ai Kurukshetra, au venit acolo. Ilustrul și învățatul Vyasa, înzestrat cu mare energie și venerat chiar și de Rishi cerești, s-a arătat, în fruntea numeroșilor săi discipoli, în fața lui Yudhishthira. Regele Kuru, Dhritarashtra, Yudhishthira, fiul Kunti, cu mare energie, și Bhimasena și alții, s-au ridicat și, avansând câțiva pași, au salutat acești oaspeți. Apropiindu-se, Vyasa, înconjurat de Satayupa și alții, i-a spus regelui Dhritarashtra: „*Stai jos*." Ilustrul Vyasa s-a așezat apoi pe un scaun excelent făcut din iarbă Kusa, așezat pe o piele de cerb neagră și acoperit cu o bucată de mătase. Ei rezervaseră acel loc pentru el. După ce Vyasa s-a așezat, toți acești fruntași ai celor regenerați, înzestrați cu energie abundentă, s-au așezat, primind permisiunea înțeleptului născut pe insulă.

SECȚIUNEA XXVIII

Vaisampayana spuse: După ce toți Pandava cei de suflet înalt s-au așezat, Vyasa a spus: "O Dhritarashtra cu brațe puternice, ai reușit să dobândești penitențe? Este sufletul tău, O, rege, mulțumit de șederea ta în pădure? A dispărut din inima ta durerea pe care o aveai, născută din măcelul fiilor tăi în bătălie? Sunt toate percepțiile tale, o neîntinatule, acum clare? Practici poruncile vieții de pădure după ce ți-ai întărit sufletul? Fiica mea adoptivă, Gandhari, se lasă copleșită de durere? Ea este înzestrată cu mare înțelepciune. Dotată cu inteligență, acea regină înțelege atât Religia cât și Avuția. Este foarte versată în adevărurile ce țin de prosperitate și adversitate. Încă mai suferă? Kunti, O, rege, care din cauza devotamentului ei de a sluji pe cei mai bătrâni a plecat de la copiii ei, îți îngrijește nevoile și te servește cu toată umilința? Regii cei de suflet nobil și înalt, Yudhishthira, fiul lui Dharma, Bhima și Arjuna și gemenii au fost suficient de mângâiați? Simți bucurie văzându-i? Sufletul tău a devenit eliberat de orice pată? Dispoziția ta, O, rege, a devenit pură în urma creșterii cunoștințelor tale? Acest ansamblu de trei, O, rege, este cel mai important dintre toate preocupările, O Bharata, și anume: abținerea de a răni orice creatură, adevărul și eliberarea de mânie. Viața ta în pădure îți mai este dureroasă? Ești capabil să obții cu propriile tale eforturi produsele sălbăticiei pentru hrană? Posturile îți dau vreo durere acum? Ai învățat, O, rege, cum sufletul înalt Vidura, care era însăși Dharma, a părăsit această lume? Prin blestemul lui Mandavya, zeul Dreptății s-a născut ca Vidura. El era înzestrat cu o mare inteligență. Dotat cu penitențe înalte, el era de suflet nobil și de gândire înaltă. Nici Vrihaspati printre zei, nici Sukra printre Asura, nu posedau o asemenea inteligență ca acest om de seamă. Zeul etern al Dreptății a fost uimit de Rishi Mandavya printr-un efort al penitențelor sale acumulate mult timp, cu mare

— *phatik jail* repetat distinct, a doua silabă fiind prelungită considerabil.

44 *Audumvaran* este un adjectiv al cuvântului *kalasan*. Înseamnă „făcut din cupru". *Praveni* este o *kutha* sau pătură. *Sruk* este un polonic care are o cavitate în formă de cupă la un singur capăt. *Sruv* este un polonic care are cavități în formă de cupă la ambele capete.

grijă.[45] La porunca unchiului de Sus și prin energia mea, l-am procreat pe Vidura, cel cu mare inteligență, pe un pământ deținut de Vichitraviryya. Un zeu al zeilor și etern, el era, O, rege, fratele tău. Cei învățați îl știu ca fiind Dharma, datorită practicilor sale de *Dharana* și *Dhyana*.[46] El crește odată cu (creșterea) adevărului, autocontrolului, liniștii sufletești, compasiunii și darurilor. El este mereu angajat în penitențe și este etern. Din acel zeu al Dreptății, prin puterea Yoga, s-a născut și regele Kuru, Yudhishthira. Yudhishthira, prin urmare, O, rege, este Dharma cu mare înțelepciune și inteligență nemăsurată. Dharma există atât aici, cât și în veșnicie, și este ca focul sau vântul sau apa sau pământul sau spațiul. El este, O, rege al regilor, capabil să meargă oriunde și există, pătrunzând în universul întreg. El poate fi văzut doar de aceia care sunt de frunte printre zei și de aceia care sunt curățați de orice păcat și încoronați cu succes ascetic. Cel care este Dharma este Vidura; și cel care este Vidura este fiul (cel mai mare) al lui Pandu. Acel fiu al lui Pandu, O, rege, poate fi perceput de tine. El stă înaintea ta ca slujitor al tău. Înzestrat cu mare putere Yoga, fratele tău de suflet nobil, cel mai înalt dintre cei inteligenți, văzându-l pe Yudhishthira, fiul Kunti, de suflet nobil, s-a unit cu persoana sa. Și pe aceștia îi voi uni cu mare folos, O, căpetenie a rasei Bharata. Știu, O, fiule, că am venit aici pentru a-ți alunga îndoielile. Voi arăta un fapt pe care niciunul dintre marii Rishi nu l-a mai făcut înainte, un efect minunat al penitențelor mele. Care este obiectul, O, rege, a cărui împlinire o dorești de la mine? Spune-mi ce este ceea ce dorești să vezi sau să întrebi sau să auzi? O neîntinatule, voi îndeplini.”

Putradarsana Parva

SECȚIUNEA XXIX

Janamejaya a spus: Spune-mi, O, învățat Brahmana, care a fost acea minune pe care marele *Rishi* Vyasa, plin de energie, a realizat-o după promisiunea făcută bătrânului rege, când Dhritarashtra, stăpânul Pământului, cel mai important dintre descendenții lui Kuru, s-a stabilit în pădure, împreună cu soția și nora sa, Kunti; și după ce, într-adevăr, Vidura și-a părăsit propriul corp și a intrat în Yudhishthira, și în momentul în care toți fiii lui Pandu se aflau în retragerea ascetică. Câte zile a rămas în pădure, împreună cu oamenii săi, regele Kuru Yudhishthira, cu gloria sa neștirbită? Cu ce hrană, O, tu, cel puternic, s-au întreținut Pandava, cu sufletul înalt, împreună cu oamenii și soțiile lor, în timp ce trăiau în pădure? O, tu, cel fără păcat, spune-mi asta.

Vaisampayana spuse: Cu permisiunea regelui Kuru, Pandavii, O, monarh, împreună cu trupele și doamnele casei lor, s-au întreținut cu diverse feluri de hrană și băutură și au petrecut aproximativ o lună în mare fericire în acea pădure. Spre sfârșitul acelei perioade, O, fără de păcat, Vyasa a sosit acolo. În timp ce toți acești prinți stăteau în jurul lui Vyasa, angajați în conversații pe teme diverse, alți Rishi au ajuns în acel loc. Erau Narada și Parvata și Devala, cu penitențe austere, și Viswavasu și Tumvuru, și Chitrasena, O, Bharata. Înzestrat cu penitențe severe, regele Kuru, Yudhishthira, cu permisiunea lui Dhritarashtra, i-a venerat conform riturilor cuvenite. După ce au primit venerația lui Yudhishthira, toți s-au așezat pe locuri sfinte (din iarbă Kusa), precum și pe locuri excelente făcute din pene de păun. După ce toți s-au așezat, regele Kuru, de înaltă înțelegere, s-a așezat acolo, înconjurat de fiii lui Pandu. Gandhari și Kunti și Draupadi, și cea din rasa Sattwata, și alte doamne ale casei regale s-au așezat de asemenea. Conversația care a urmat atunci a fost excelentă și s-a referit la subiecte legate de pietate, și de Rishi de altădată, și de zei și de Asura. La

45 Ori de câte ori un brahman blestema pe altul, penitențele sale erau diminuate. Iertarea era cea mai înaltă virtute a brahmanului. Puterea sa stătea în iertare. Prin urmare, când Mandavya l-a blestemat pe Dharma, a trebuit să-și cheltuiască o parte din penitențele câștigate cu greu. Anterior, pledoaria minorității sau a vârstei neîmplinite nu putea fi invocată în fața curții lui Dharma. Mandavya l-a forțat pe Dharma să admită această pledoarie în chestiunea pedepsei pentru infracțiuni.

46 Atât *Dharana* cât și *Dhyana* sunt procese sau, mai degrabă, etape ale Yoga. Prima implică fixarea minții asupra unui singur lucru; cea de-a doua este abstractizarea minții de obiectele din jur.

sfârşitul acelei conversaţii, Vyasa, de mare energie, acel cel mai de seamă dintre cei elocvenţi, primul dintre toţi cei care cunoşteau *Vedele*, foarte mulţumit, s-a adresat monarhului orb şi a spus din nou: „Arzând de durere din cauza copiilor tăi, ştiu, O, rege al regilor, ce obiect îţi este drag în inimă. Durerea care există mereu în inima lui Gandhari, cea care există în inima lui Kunti, şi aceea pe care o poartă Draupadi în inima ei, şi acea durere arzândă, din cauza morţii fiului ei, pe care o poartă şi Subhadra, sora lui Krishna, îmi sunt toate cunoscute. Aflând despre această întâlnire, O, rege, a ta cu toţi aceşti prinţi şi prinţese ai casei tale, am venit aici, O, dătător de bucurie Kauravilor, pentru a-ţi alunga îndoielile. Fie ca zeii şi Gandharva, şi toţi aceşti mari Rishi, să vadă astăzi energia acelor penitenţe pe care le-am dobândit de-a lungul acestor ani lungi. Prin urmare, O, rege, spune-mi ce dorinţă a ta să-ţi îndeplinesc astăzi. Sunt suficient de puternic să-ţi ofer un dar. Priveşte rodul penitenţelor mele.” Astfel abordat de Vyasa, de înţelegere nemăsurată, regele Dhritarashtra a reflectat pentru o clipă şi apoi s-a pregătit să vorbească. El a spus: „Sunt deosebit de norocos. Sunt fericit că îmi obţin favoarea. Viaţa mea este încununată de succes astăzi – deoarece această întâlnire a avut loc între mine şi voi toţi, de mare pietate. Astăzi voi ajunge la acea stare de fericire supremă care îmi este rezervată, deoarece, voi, asceţi înzestraţi cu bogăţia penitenţelor, voi, care sunteţi egali cu Brahma însuşi, am reuşit să obţin această întâlnire cu voi toţi. Nu există nici cea mai mică îndoială că această vedere pe care am obţinut-o a voastră m-a curăţat de orice păcat. Voi, cei fără de păcat, nu mai am frică în ceea ce priveşte sfârşitul meu în lumea cealaltă. Plin de dragoste pentru copiii mei, le păstrez mereu amintirea. Mintea mea, însă, este mereu chinuită de amintirea diverselor acte de nedreptate pe care fiul meu cel obraznic, de înţelegere deosebit de rea, le-a comis. Având o înţelegere păcătoasă, i-a persecutat mereu pe nenorociţii Pandavi. Vai, întregul Pământ a fost devastat de el, cu caii, elefanţii şi oamenii lui. Mulţi regi cu suflet mare, conducători ai diverselor tărâmuri, au venit să-l susţină pe fiul meu şi au pierit. Vai, lăsându-şi părinţii şi soţiile dragi şi chiar propriile vieţi, toţi acei eroi au devenit oaspeţi ai regelui celor morţi. Ce soartă, O, reîntineritule, a fost atinsă de acei oameni care au fost ucişi, pentru prietenul lor, în luptă? Ce soartă, de asemenea, a fost atinsă de fiii şi nepoţii mei care au căzut în luptă? Inima mea este mereu îndurerată de gândul că am adus la moarte pe Bhishma cel puternic, fiul lui Santanu, şi pe Drona, acel cel mai de seamă dintre Brahmani, prin fiul meu cel prost şi păcătos, care a fost un vătămător al prietenilor săi. Dorind să obţină suveranitatea Pământului, el a făcut ca neamul Kuru, strălucitor de prosperitate, să fie anihilat. Reflectând la toate acestea, ard zi şi noapte de durere. Profund afectat de durere şi suferinţă, nu pot să-mi găsesc liniştea. Într-adevăr, O, tată, gândindu-mă la toate acestea, nu am pace în suflet.”

Vaisampayana a continuat: Auzind aceste plângeri exprimate în diverse moduri, ale acelui rege-înţelept, durerea, O, Janamejaya, a Gandharii a reînnoit. Durerea şi a Kunti, a fiicei lui Drupada, a Subhadrei şi a celorlalţi membri, bărbaţi şi femei, şi a nurorilor din rasa Kuru, a devenit la fel de vie. Regina Gandhari, cu ochii legaţi, unindu-şi mâinile, s-a adresat socrului ei. Profund îndurerată de măcelul fiilor ei, ea a spus: „O, cel mai ales dintre asceţi, au trecut şaisprezece ani de când acest rege suferă pentru moartea fiilor săi şi este lipsit de pace sufletească. Îndurerat de măcelul copiilor săi, acest rege Dhritarashtra respiră greu în permanenţă şi nu doarme niciodată noaptea. O, mare Rishi, prin puterea penitenţelor tale, tu eşti capabil să creezi lumi noi. Ce mai este de spus despre a-i arăta acestui rege pe fiii săi care sunt acum în lumea de dincolo? Această Krishna, fiica lui Drupada, şi-a pierdut toate rudele şi copiii. Din acest motiv, ea, care este cea mai iubită dintre nurorile mele, suferă cumplit. Sora Krishnei, anume Subhadra cu vorba dulce, arzând de pierderea fiului ei, suferă la fel de mult. Această doamnă respectată de toţi, soţia lui Bhurisravas, îndurerată de soarta care i s-a abătut soţului, se complace mereu în lamentări sfâşietoare. Socrul ei a fost înţeleptul Valhika din rasa Kuru. Vai, şi Somadatta a fost ucis, împreună cu tatăl său, în marele război![47] Vai, o sută de fii, eroi care nu s-au retras niciodată din luptă, aparţinând acestui fiu al tău, acestui rege cu mare înţelepciune şi mare prosperitate, au fost ucişi în luptă. Cele o sută de soţii ale acelor fii plâng toate şi sporeşte neîncetat durerea atât a regelui, cât şi a mea. O, mare ascet, lovite

47 Valhika era tatăl lui Somadatta şi bunicul lui Bhurisravas. Valhika era, aşadar, socrul doamnei menţionate de Gandhari.

de acel mare măcel, ele s-au adunat în jurul meu. Vai, acei eroi cu suflet nobil, acei mari luptători în care, socrii mei, Somadatta şi alţii – vai, ce sfârşit au avut, O, puternicule? Prin harul tău, O, sfinte, se va întâmpla acel lucru în urma căruia acest stăpân al Pământului, eu însămi şi această noră a ta, anume Kunti, vom fi toţi eliberaţi de durerile noastre." După ce Gandhari a spus acestea, Kunti, a cărei faţă se ofilise din cauza ţinerii multor jurăminte grele, a început să se gândească la fiul său născut în secret, înzestrat cu strălucire solară. *Rishiul* Vyasa, care dăruieşte binecuvântări şi care poate vedea şi auzi ce se întâmpla la distanţă, a văzut că mama regală a lui Arjuna era copleşită de durere. Lui Vyasa i-a spus: „Spune-mi, O, binecuvântată, ce ai în minte. Spune-mi ce doreşti să spui." Atunci, Kunti, plecându-şi capul înaintea socrului ei şi copleşită de ruşine, i-a spus acestuia următoarele cuvinte, referitoare la întâmplările din trecut.

SECȚIUNEA XXX

Kunti a spus: «O, sfinte, eşti socrul meu şi, prin urmare, zeul zeilor mei. Într-adevăr, eşti zeul zeilor mei. Ascultă-mi cuvintele adevărului. Un ascet pe nume Durvasas, care este de ordinul reînnoit şi care este plin de mânie, a venit la casa tatălui meu pentru pomană. Am reuşit să-l mulţumesc prin puritatea comportamentului meu exterior şi a minţii mele, precum şi prin faptul că am refuzat să observ nenumăratele nedreptăţi pe care le-a făcut. Nu m-am lăsat pradă mâniei, deşi în comportamentul său era mult capabil să stârnească acea pasiune. Servit cu grijă, marele ascet a fost foarte mulţumit de mine şi dispus să-mi acorde o binecuvântare. "Trebuie să accepţi binecuvântarea pe care ţi-o voi da", au fost cuvintele sale către mine. Temându-mă de blestemul său, i-am răspuns, spunând: „*Fie aşa*". Rishi-ul reînnoit mi-a spus din nou: „O, binecuvântată fecioară, O, tu cu chip frumos, vei deveni mama lui Dharma. Zeii pe care îi vei chema îţi vor fi supuşi." După ce a spus aceste cuvinte, cel reînnoit a dispărut din faţa mea. Am fost cuprinsă de uimire. *Mantrele*, însă, pe care Rishi mi le-a dat au rămas în memoria mea în orice moment. Într-o zi, stând în camera mea, am văzut soarele răsărind. Dorind să aduc zeul zilei în faţa mea, mi-am amintit cuvintele Rishi-ului. Fără nicio conştientizare a greşelii pe care am comis-o, am chemat zeitatea din simplă gingăşie. Zeitatea, însă, cu o mie de raze, (chemată de mine) a venit în prezenţa mea. S-a împărţit în două. Cu o parte era în firmament, iar cu cealaltă stătea pe Pământ în faţa mea. Cu una încălzea lumile şi cu alta a venit la mine. Mi-a spus, în timp ce tremuram la vederea lui, aceste cuvinte: „Cere-mi o binecuvântare". Aplecându-mă în faţa lui cu capul, i-am cerut să mă lase. El mi-a răspuns, spunând: „Nu pot suporta ideea de a veni la tine fără rod. Te voi consuma pe tine şi pe acel Brahmana care ţi-a dat *Mantra* ca binecuvântare." Brahmanul care nu făcuse niciun rău – doream să-l protejez de blestemul lui Surya. Prin urmare, am spus: „Dă-mi un fiu ca tine, o, zeu." Zeitatea cu o mie de raze m-a pătruns apoi cu energia sa şi m-a ameţit complet. Apoi mi-a spus: „Vei avea un fiu" şi s-a întors în firmament. Am continuat să trăiesc în apartamentele interioare şi dorind să onorez onoarea tatălui meu, mi-am aruncat în ape fiul meu sugar pe nume Karna, care astfel a venit pe lume în secret. Fără îndoială, prin harul acelui zeu, am devenit din nou virgină, O, reînnoită, chiar cum mi-a spus *Rishi* Durvasas. Proastă ce sunt, deşi el m-a cunoscut ca fiind mama lui când a crescut, totuşi nu am făcut niciun efort să-l recunosc. Acest lucru mă chinuie, O, Rishi regenerat, după cum bine ştii. Fie că este păcătos sau nu, ţi-am spus adevărul. Se cuvine, O, sfântule, să-mi satisfaci dorinţa pe care o simt de a-mi vedea fiul. O, cel mai de seamă dintre asceţi, lasă şi acest rege, O, cel fără păcat, să-şi îndeplinească astăzi dorinţa pe care o poartă în suflet şi care ţi-a devenit cunoscută.» Astfel rugat de Kunti, Vyasa, cel mai de seamă dintre toţi oamenii, i-a răspuns: „Fii binecuvântată; tot ce mi-ai spus se va întâmpla. (În ceea ce priveşte naşterea lui Karna) nu poţi fi învinovăţită de nimic. Ţi-ai recăpătat virginitatea. Zeii posedă puterea (Yoga). Ei sunt capabili să pătrundă în corpurile umane.[48] Există zei. Ei zămislesc (descendenţi) doar prin gând. Prin cuvânt, prin vedere, prin atingere şi, de asemenea, prin uniune sexuală, ei zămislesc copii. Acestea sunt cele cinci metode. Tu aparţii ordinului umanităţii. Nu ai nicio vină (în ceea ce s-a întâmplat). Să ştii asta, O, Kunti. Lasă febra inimii tale să se risipească. Pentru cei puternici,

48 Puterea la care se face referire aici este cea a *Anima*, *Laghima* etc., adică capacitatea de a deveni minuscul şi subtil etc.

totul este potrivit. Pentru cei puternici, totul este pur. Pentru cei puternici, totul este meritoriu. Pentru cei puternici, totul este al lor.”

SECȚIUNEA XXXI

Vyasa spuse: ”Binecuvântată fii, O, Gandhari, vei vedea pe fiii tăi şi pe fraţi şi pe prieteni şi pe rude împreună cu strămoşii tăi în această noapte, ca nişte oameni treziţi din somn. Kunti va vedea de asemenea pe Karna, iar cea din rasa Yadu îl va vedea pe fiul ei Abhimanyu. Draupadi îşi va vedea cei cinci fii, pe strămoşii ei şi pe fraţii ei de asemenea. Chiar înainte ca voi să mă fi întrebat, acesta era gândul meu. Am avut în minte acest scop când am fost îndemnat la aceasta de către rege, de către tine, O, Gandhari, şi de către Kunti. Nu ar trebui să te mâhneşti pentru acei oameni de frunte. Ei au întâmpinat moartea ca urmare a devotamentului lor faţă de practicile stabilite ale Kshatriya. O fără de cusur, lucrarea zeilor nu putea să nu fie îndeplinită. Pentru a îndeplini acest scop au venit eroii aceştia pe Pământ. Toţi erau părţi din zeităţi. Gandharva şi Apsara, şi Pisacha şi Guhyaka şi Rakshasa, mulţi oameni de mare sfinţenie, mulţi indivizi încununaţi cu succes (al penitenţelor), Rishi cereşti, zei şi Danava şi Rishi cereşti cu caracter imaculat, au murit pe câmpul de luptă de la Kurukshetra.[49] Se aude că cel care a fost regele inteligent al Gandharva, şi numit Dhritarashtra, s-a născut în lumea oamenilor ca stăpânul tău Dhritarashtra. Să ştii că Pandu, de glorie neînvechită şi distins deasupra tuturor, a provenit din Maruts. Kshattri şi Yudhishthira sunt amândoi părţi din zeul Dreptăţii. Să ştii că Duryodhana a fost Kali, iar Sakuni a fost Dwapara. O, tu cu înfăţişare frumoasă, să ştii că Dussasana şi alţii erau toţi Rakshasa. Bhimasena, de mare putere, acel nimicitor de duşmani, provine din Maruts. Să ştii că acest Dhananjaya, fiul Pritha, este vechiul *Rishi* Nara. Hrishikesa este Narayana, iar gemenii sunt Aswinii. Cel care dă cel mai mult căldură, anume Surya, după ce şi-a împărţit corpul în două, a continuat cu o parte să dea căldură lumilor şi cu o altă parte să trăiască (pe Pământ) drept Karna. Cel care s-a născut ca fiu al lui Arjuna, acel care aduce bucurie tuturor, moştenitorul posesiunilor Pandava, care a fost ucis de şase mari războinici pe care îi purtau carele (luptând împreună), a fost Soma. El s-a născut din Subhadra. Prin puterea Yoga, el se împărţise în două. Dhrishtadyumna, care s-a născut împreună cu Draupadi din focul jertfei, a fost o parte de bun augur a zeului foc. Sikhandin a fost un Rakshasa. Să ştii că Drona a fost o parte din Vrihaspati, şi că fiul Dronei s-a născut dintr-o parte din Rudra. Să ştii că fiul Gangei, Bhishma, a fost unul dintre Vasu care s-a născut ca fiinţă umană. Astfel, O, tu cu înţelepciune mare, zeii se născuseră ca fiinţe umane, şi după ce şi-au îndeplinit scopurile s-au întors în Ceruri. Durerea pe care o aveţi cu toţii în inimile voastre, legată de întoarcerea acestora în cealaltă lume, o voi alunga astăzi. Mergeţi cu toţii spre Bhagirathi. —Atunci veţi vedea pe toţi cei care au fost ucişi pe câmpul de luptă.”

Vaisampayana a continuat: Toate persoanele prezente, după ce au auzit cuvintele lui Vyasa, au ridicat un strigăt puternic, ca de leu, şi apoi s-au îndreptat spre Bhagirathi. Dhritarashtra, împreună cu toţi miniştrii săi şi Pandava, precum şi cu toţi acei Rishi şi Gandharva de seamă care veniseră acolo, au pornit la drum, aşa cum li se spusese. Ajunşi pe malurile Gangei, acea mare de oameni şi-au stabilit locuinţa după cum le-a plăcut. Regele, dotat cu o mare inteligenţă, împreună cu Pandava, şi-a stabilit locuinţa într-un loc dezirabil, împreună cu doamnele şi bătrânii din casa sa. Au petrecut acea zi ca şi cum ar fi fost un an întreg, aşteptând venirea nopţii, când urmau să-i vadă pe prinţii decedaţi. Soarele a ajuns apoi la muntele sacru din vest şi toate acele persoane, după ce s-au scăldat în râul sacru, şi-au terminat ritualurile de seară.

SECȚIUNEA XXXII

Vaisampayana spuse: Când veni noaptea, toţi acei oameni, terminându-şi rugăciunile de

---

49 Sensul este că aceştia s-au încarnat ca fiinţe umane şi, luptându-se între ei, au întâlnit moartea în ceea ce priveşte existenţa lor umană.

seară, au mers la Vyasa. Dhritarashtra, cu suflet drept, cu trupul curăţit şi cu mintea îndreptată exclusiv spre aceasta, şedea acolo împreună cu Pandava şi Rishi în compania sa. Doamnele din casa regală şedeau cu Gandhari într-un loc retras. Toţi cetăţenii şi locuitorii provinciilor s-au aşezat în funcţie de vârsta lor. Apoi, marele ascetic, Vyasa, de energie puternică, scăldându-se în apele sfinte ale Bhagirathi, a chemat toţi războinicii decedaţi, şi anume pe cei care luptaseră de partea Pandava, pe cei care luptaseră pentru Kaurava, inclusiv regi binecuvântaţi din diverse tărâmuri. La aceasta, O, Janamejaya, s-a auzit un vuiet asurzitor ridicându-se din ape, asemănător cu cel care se auzise odinioară dinspre forţele Kurava şi Pandava. Apoi acei regi, conduşi de Bhishma şi Drona, cu toate trupele lor, s-au ridicat cu miile din apele Bhagirathi. Erau acolo Virata şi Drupada, împreună cu fiii şi forţele lor. Erau fiii Draupadii şi fiul Subhadrei, şi Rakshasa Ghatotkacha. Erau Karna şi Duryodhana, şi măreţul luptător pe care îl avea pe carete, Sakuni, şi ceilalţi copii, înzestraţi cu mare forţă, ai lui Dhritarashtra, conduşi de Dussasana. Erau fiul lui Jarasandha, şi Bhagadatta, şi Jalasandha de mare energie, şi Bhurisravas, şi Sala, şi Salya, şi Vrishasena cu fratele său mai mic. Era prinţul Lakshmana (fiul lui Duryodhana), şi fiul lui Dhrishtadyumna, şi toţi copiii lui Sikhandin, şi Dhrishtaketu, cu fratele său mai mic. Erau Achala şi Vrishaka, şi Rakshasa Alayudha, şi Valhika, şi Somadatta, şi regele Chekitana. Aceştia şi mulţi alţii, care, din cauza numărului lor, nu pot fi numiţi convenabil, au apărut la acea ocazie. Toţi s-au ridicat din apele Bhagirathi, cu trupuri strălucitoare. Acei regi apăreau, fiecare îmbrăcat în acea ţinută şi echipat cu acel stindard şi acel vehicul pe care le avea în timp ce lupta pe câmpul de luptă. Toţi erau acum îmbrăcaţi în veşminte cereşti şi toţi aveau cercei strălucitori. Erau eliberaţi de orice ostilitate şi mândrie, şi despărţiţi de furie şi gelozie. Gandharvas le cântau laude, iar barzii îi serveau, cântând faptele lor. Îmbrăcaţi în veşminte cereşti şi purtând ghirlande cereşti, fiecare dintre ei era servit de grupuri de Apsaras. În acel moment, prin puterea penitenţelor sale, marele ascet, fiul lui Satyavati, mulţumit de Dhritarashtra, i-a dăruit viziunea cerească. Înzestrată cu cunoaştere şi putere celeste, Gandhari, de mare renume, şi-a văzut toţi copiii, precum şi pe toţi cei care fuseseră ucişi în luptă. Toate persoanele adunate acolo priveau cu ochi neclintiţi şi inimi pline de uimire acel fenomen uimitor şi de neconceput, care le făcea părul de pe corp să se ridice. Părea un carnaval grandios al bărbaţilor şi femeilor bucuroşi. Acea scenă minunată părea o pictură pe pânză. Dhritarashtra, privindu-i pe toţi acei eroi, cu viziunea sa cerească obţinută prin harul acelui înţelept, s-a umplut de bucurie, O, şef al neamului Bharata.

SECŢIUNEA XXXIII

Vaisampayana a spus. Apoi, acei oameni de frunte, lipsiţi de mânie şi gelozie şi curăţiţi de orice păcat, s-au întâlnit unii cu alţii, în conformitate cu acele ordonanţe înalte şi propice stabilite de Rishi înţelepţi reîntorşi. Toţi erau fericiţi în suflete şi arătau ca zeii care se mişcă în Cer. Fiu a întâlnit tată sau mamă, soţii pe soţi, frate pe frate şi prieten pe prieten, O, rege. Pandavii, plini de bucurie, l-au întâlnit pe viteazul arcaş Karna, precum şi pe fiul Subhadrei şi copiii Draupadei. Cu suflete vesele, fiii lui Pandu s-au apropiat de Karna, O, monarh, şi s-au împăcat cu el. Toţi acei războinici, O, şef al rasei lui Bharata, întâlnindu-se unii cu alţii prin harul marelui ascet, s-au împăcat între ei. Aruncând orice neamicalitate, ei s-au stabilit în prietenie şi pace. Aşa s-au unit toţi acei oameni de frunte, şi anume Kauravii şi alţi regi, cu Kurii şi alţi rude ale lor, precum şi cu copiii lor. Întreaga acea noapte au petrecut-o în mare fericire. Într-adevăr, războinicii Kshatriya, în urma fericirii pe care o simţeau, considerau acel loc ca fiind Raiul însuşi. Nu era tristeţe, nici frică, nici bănuială, nici nemulţumire, nici mustrare în acea regiune, pe măsură ce acei războinici, O, monarh, s-au întâlnit unii cu alţii în acea noapte. Întâlnindu-şi taţii, fraţii, soţii şi fiii, doamnele au lepădat toată tristeţea şi au simţit mari extazuri de încântare. După ce s-au bucurat unii cu alţii astfel timp de o noapte, acei eroi şi acele doamne, îmbrăţişându-se şi luându-şi rămas bun unii de la alţii, s-au întors la locurile de unde veniseră. Într-adevăr, acel ascet de frunte a destituit acea adunare de războinici. Într-o clipită, acea mare mulţime a dispărut în văzul tuturor acelor persoane (vii). Acele persoane cu suflet înalt, scufundându-se în râu sacru Bhagirathi, au plecat, cu carele şi stindardele lor, spre reşedinţele lor respective. Unii au mers în regiunile zeilor, unii în regiunea lui Brahma, unii

în regiunea lui Varuna și unii în regiunea lui Kuvera. Unii dintre acei regi au plecat în regiunea lui Surya. Printre Rakshasi și Pisachi, unii au plecat în țara Uttara-Kuru. Alții, mișcându-se în atitudini încântătoare, mergeau în compania zeităților. Astfel s-au retras toate acele suflete înalte, împreună cu vehiculele și animalele lor și cu toți însoțitorii lor. După ce plecaseră toți, marele înțelept, care stătea în apele pârâului sacru, anume Vyasa, de mare dreptate și energie, binefăcătorul Kuruşilor, s-a adresat acelor doamne Kshatriya care deveniseră văduve și le-a spus aceste cuvinte: „Cele dintre aceste femei de frunte care doresc să atingă regiunile dobândite de soții lor să alunge toată lenea și să se cufunde repede în sfânta Bhagirathi.” Auzind aceste cuvinte ale sale, acele doamne de frunte, având încredere în ele, au luat permisiunea socrului lor și apoi s-au cufundat în apele Bhagirathi. Eliberate de trupurile muritoare, acele doamne caste au plecat apoi, O, rege, împreună cu soții lor, către regiunile dobândite de aceștia. Astfel, acele doamne cu purtare virtuoasă, devotate soților lor, intrând în apele Bhagirathi, s-au eliberat de sălăşluirea lor muritoare și au atins compania soților lor în regiunile dobândite de aceștia. Înzestrate cu forme cerești și împodobite cu podoabe cerești, purtând veșminte și ghirlande cerești, ele au plecat către acele regiuni unde soții lor îşi găsiseră sălaşurile. Înzestrate cu un comportament excelent și multe virtuți, cu toate angoasele alungate, ele au fost văzute călărind pe care deosebite și, înzestrate cu tot felul de împliniri, au găsit acele regiuni ale fericirii care le erau de drept. Devotat datoriilor de pioșenie, Vyasa, în acel moment, devenind dătător de binecuvântări, a dăruit tuturor bărbaților adunați acolo împlinirea dorințelor pe care le aveau. Oamenii din diverse tărâmuri, auzind despre această întâlnire dintre morții sfinții și ființele umane vii, au devenit foarte încântați. Omul care ascultă cuviincios această narațiune primește tot ceea ce îi este drag. Într-adevăr, el obține toate lucrurile plăcute atât aici, cât și în lumea cealaltă. Acel om învățat și luminat, acea frunte a celor drepți, care recitește această narațiune pentru a fi ascultată de alții, dobândește mare faimă aici și un sfârșit fericit în lumea de apoi, precum și o reunire cu rudele și toate lucrurile dorite. Un astfel de om nu trebuie să suporte muncă chinuitoare pentru existența sa și întâlnește tot felul de lucruri de bun augur în viață. Acestea sunt recompensele pe care le primește o persoană care, înzestrată cu devotament față de studiile Vedice și cu penitențe, recitește această narațiune pentru a fi ascultată de alții. Acele persoane care, având o bună conduită, devotate autocontrolului, curățate de toate păcatele prin darurile pe care le fac, înzestrate cu sinceritate, având suflete liniștite, eliberate de minciună și de dorința de a-i răni pe alții, împodobite cu credință, încredere în scripturi și inteligență, ascultă acest paragraf minunat, atinge cu siguranță cel mai înalt scop în lumea de apoi.

SECȚIUNEA XXXIV

Sauti a spus: Auzind această poveste despre reapariția și plecarea strămoșilor săi, regele Janamejaya, de o mare inteligență, a fost foarte mulțumit. Plin de bucurie, el l-a întrebat încă o dată pe Vaisampayana despre reapariția morților, spunând: „Cum este posibil ca persoanele ale căror trupuri au fost distruse să reapară în aceleași forme?” Astfel întrebat, cel mai important dintre cei regenerați, adică discipolul lui Vyasa, primul dintre vorbitori, dotat cu o mare energie, i-a răspuns astfel lui Janamejaya.

Vaisampayana spuse: Este cert faptul că faptele nu sunt niciodată distruse (fără ca consecințele lor să fie savurate sau îndurate). Corpurile, O, rege, se nasc din fapte; la fel și înfățișările. Marile elemente primordiale sunt eterne (indestructibile) datorită uniunii cu ele a Domnului tuturor ființelor. Ele există alături de ceea ce este etern. În consecință, ele nu au distrugere atunci când cele ne-eterne sunt distruse. Faptele făcute fără efort sunt adevărate și principale și aduc rod real. Sufletul, unit totuși cu astfel de fapte care necesită efort pentru împlinirea lor, se bucură de plăcere și durere.[50] Deși unit astfel (adică, cu plăcere și durere), este o

50 Nilakantha explică că *anayasakritani karma* implică religia Nivritti, deoarece religia Pravritti constă în acte care necesită *ayasa* sau efort pentru realizarea lor. Religia Nivritti sau abținerea de la acte este considerată a fi adevărată și superioară, și productivă de roade reale, sub forma, adică, a Emancipării. Cu toate acestea, în general, sufletul, unit cu *ebhih*, prin care se înțelege *ayasa-kritam karma*, adică faptele săvârșite în conformitate cu religia Pravritti, se întrupează și, prin urmare, se bucură de fericire sau îndură suferința, după caz.

inferență sigură că sufletul nu este niciodată modificat de acestea, ca reflexia creaturilor într-o oglindă. Nu este niciodată distrus.[51] Atâta timp cât faptele cuiva nu sunt epuizate (prin bucurarea sau îndurarea roadelor lor bune şi rele), atâta timp omul se percepe pe sine ca fiind corpul. Omul, însă, ale cărui fapte au fost epuizate, fără a considera corpul drept sinele său, consideră sinele ca fiind altceva.[52] Obiectele existente diverse (cum ar fi elementele primordiale şi simţurile, etc.) care ajung într-un corp se unesc ca una singură. Pentru oamenii cu cunoaştere care înţeleg diferenţa (dintre corp şi sine), aceleaşi obiecte devin eterne.[53] În sacrificiul de cai, această *Śruti* este auzită în privinţa înjunghierii calului. Ceea ce este posedarea sigură a creaturilor încarnate, şi anume suflul lor vital (şi simţurile, etc.), există etern chiar şi atunci când sunt purtate în lumea cealaltă. Îţi voi spune ce este benefic, dacă îţi place, O, rege. Tu, în timpul sacrificiilor tale, ai auzit despre căile zeităţilor. Când se făceau pregătiri pentru vreunul dintre sacrificiile tale, zeităţile deveneau binevoitoare faţă de tine. Când într-adevăr zeităţile erau astfel dispuse şi veneau la sacrificiile tale, ele erau stăpâne în chestiunea trecerii (din această lume în lumea de apoi) a animalelor sacrificate.[54] Din acest motiv, cei eterni (şi anume Jiva-urile), aducând cinstire zeităţilor în sacrificii, reuşesc să atingă scopuri excelente. Când cele cinci elemente primordiale sunt eterne, când şi sufletul este etern, cel numit Punsha (şi anume sufletul învestit cu înveliş) este la fel de etern. Când situaţia stă astfel, cel care vede o creatură dispusă să ia diverse forme este considerat că are o înţelegere eronată. Cel care se lasă pradă unei prea mari dureri la separare este, cred, o persoană înţeleaptă. Cel care vede rău în separare ar trebui să abandoneze uniunea. Stând deoparte, nu se formează uniuni, şi durerea este înlăturată, căci durerea în lume se naşte din separare.[55] Numai cel care înţelege distincţia dintre corp şi sine, şi nu altcineva, se eliberează de convingerea eronată. Cel care cunoaşte celălalt (şi anume sinele) atinge cea mai înaltă înţelegere şi se eliberează de eroare.[56] În privinţa creaturilor, ele apar dintr-o stare invizibilă şi din nou dispar în invizibilitate. Eu nu-l cunosc. Nici el nu mă cunoaşte pe mine. În privinţa mea, renunţarea nu este încă a mea.[57] Cel care nu posedă putere se bucură sau îndură roadele tuturor faptelor sale şi în acelea în care le săvârşeşte. Dacă fapta este mentală, consecinţele ei se resimt mental; dacă este făcută cu corpul, consecinţele ei trebuie trăite în corp.[58]

---

51 Sensul pare să fie acesta: când o creatură stă în faţa unei oglinzi, imaginea ei se formează în oglindă; însă această reflexie nu afectează în niciun fel oglinda, pentru că atunci când obiectul părăseşte vecinătatea oglinzii, imaginea sau reflexia dispare. Sufletul este ca oglinda. Plăcerea şi durerea sunt ca reflexiile în ea. Ele vin şi pleacă fără ca sufletul să fie modificat în vreun fel de ele. Plăcerea şi durerea sunt distructibile, dar sufletul nu este.

52 Omul obişnuit consideră că acest conglomerat de obiecte diverse este sinele său. Omul înţelept, care şi-a epuizat faptele, nu gândeşte astfel. El este eliberat de obligaţia de a lua un corp.

53 Sensul este probabil acesta. În cazul oamenilor obişnuiţi, părţile componente ale corpului se descompun, în timp ce yoghinii pot împiedica descompunerea acestor părţi atât timp cât doresc.

54 Sensul este că zeităţile duc în lumea de dincolo animalele sacrificate. Deşi trupurile acestor animale sunt aparent distruse, suflul lor vital şi simţurile lor continuă să existe.

55 Sensul este că, întrucât soţiile etc., atunci când sunt pierdute, sunt surse de durere, oamenii înţelepţi ar trebui să se abţină de la a contracta astfel de relaţii. Astfel, ei ar putea fi liberi de durere.

56 *Paraparajnah* este cel care înţelege distincţia dintre corp şi suflet. *Apara* este, prin urmare, cel care nu posedă o astfel de cunoaştere; prin urmare, aşa cum explică Nilakantha, aceasta se referă la cel care nu a atins *Jnana nishtha*. Ceea ce se spune în al doilea vers este că cel care îl adoră pe *saguna Brahma* reuşeşte ulterior, prin această adorare, să ajungă la *nirguna Brahma*.

57 Sensul pare să fie acesta: noi izvorâm din nemanifestat şi dispărem din nou în nemanifestat. Textele bengaleze citesc incorect prima linie. Este *adarsanalapatitah*. A doua linie este de neînţeles. *Naham tam vedini* este interpretat de Nilakantha ca însemnând „Nu-l cunosc”, adică pe cel care este Eliberat. *Asau cha no vetti mam* este explicat ca fiind datorat *karanabhat*. p. 54 Dar cine este *asau?* „Nu am renunţare” sau „renunţarea nu este încă a mea” implică faptul că Eliberarea, care decurge direct din renunţare, nu este a mea.

58 Ceea ce se afirmă aici este că, dacă un om comite o faptă rea, va trebui să suporte consecinţele acesteia în corpul său uman. Acelaşi lucru este valabil şi în ceea ce priveşte răsplătirile. Făcând o faptă meritorie în forma sa umană, omul se va bucura de consecinţele sale bune în corpul său uman. Aşadar, faptele comise mental afectează mintea, iar cele comise cu corpul afectează corpul. Trebuie menţionat că întreaga traducere de mai sus este oferită cu titlu provizoriu. S-a încercat o redare verbală. Lanţul de raţionament nu este deloc clar. Comentatorul a depus eforturi considerabile pentru a elucida sensul, dar obscurităţile originale nu au fost înlăturate aproape deloc.

SECȚIUNEA XXXV

Vaisampayana a spus: Regele Dhritarashtra nu-şi văzuse niciodată propriii fii. Obținând vederea prin harul lui Rishi, el şi-a văzut pentru prima dată, O, perpetuator al neamului Kuru, acei copii ai săi care erau foarte asemănători cu el însuşi. Cel mai de seamă dintre oameni, şi anume monarhul Kuru, învățase toate îndatoririle regilor, precum şi *Vedele* şi *Upanishadele*, şi dobândise certitudinea înțelegerii (din aceeaşi sursă). Vidura, de mare înțelepciune, a atins un mare succes prin puterea penitențelor sale. Dhritarashtra a atins, de asemenea, un mare succes ca urmare a întâlnirii cu ascetul Vyasa.

Janamejaya a spus: Dacă Vyasa, dispus să-mi acorde o binecuvântare, îmi va arăta cu bunătate pe tatăl meu în forma pe care o avea, îmbrăcat aşa cum obişnuia să se îmbrace şi la fel de bătrân cum era când a părăsit această lume, atunci voi crede tot ce mi-ai spus. O astfel de privelişte îmi va fi foarte plăcută. Într-adevăr, mă voi considera încununat de succes. Voi fi câştigat certitudinea concluziei. O, lasă dorința mea să fie încununată de împlinire prin harul celui mai important dintre Rishi.

Sauti a spus: După ce regele Janamejaya a rostit aceste cuvinte, Vyasa, cu energia şi inteligența sa extraordinare, şi-a arătat harul şi l-a adus pe Parikshit (din lumea cealaltă). Regele Janamejaya şi-a văzut tatăl regal, de o frumusețe extraordinară, coborât din Ceruri, având aceeaşi înfățişare şi aceeaşi vârstă pe care le avea (în momentul în care a părăsit această lume). Şi Samika, cu sufletul înalt, şi fiul său Sringin, au fost aduşi acolo în mod similar. Toți consilierii şi miniştrii regelui i-au văzut. Regele Janamejaya, efectuând baia finală în sacrificiul său, a devenit foarte bucuros. El a turnat apa sacră peste tatăl său, aşa cum a făcut-o şi asupra sa. După ce a trecut prin baia finală, regele s-a adresat regeneratului Astika, care provenea din neamul Yayavaras şi era fiul lui Jaratkaru, şi i-a spus aceste cuvinte: „O, Astika, acest sacrificiu al meu este plin de multe întâmplări minunate, deoarece l-am văzut pe tatăl meu, cel care mi-a alungat toate durerile.”

Astika a spus: Cel care îndeplineşte sacrificiul la care este prezent vechiul Rishi, Vyasa, născut pe insulă, acel vast recipient al penitențelor, este sigur, O, cel mai de seamă dintre descendenții lui Kuru, că va cuceri ambele lumi. O, fiu al Pandavilor, ai auzit o istorie minunată. Şerpii au fost reduşi la cenuşă şi au urmat paşii tatălui tău. Prin sinceritatea ta, O, monarhule, Takshaka a scăpat cu greu de un destin dureros. Rishi au fost cu toții veneraţi. Ai văzut şi sfârşitul la care a ajuns tatăl tău cu sufletul înalt. După ce ai auzit această poveste care curăță păcatele, ai obținut merite abundente. Nodurile inimii tale au fost dezlegate prin vederea acestei persoane de seamă. Cei care sunt susținătorii aripilor Dreptății, cei care au o conduită bună şi o dispoziție excelentă, cei la vederea cărora păcatele se atenuează, - cu toții ar trebui să ne închinăm în fața lor.

Sauti a continuat: După ce a auzit aceasta de la cel mai important dintre cei regenerați, regele Janamejaya l-a venerat pe acel Rishi, onorându-l în mod repetat în toate felurile. Cunoscător al tuturor îndatoririlor, el l-a întrebat apoi pe *Rishi* Vaisampayana, de glorie nepieritoare, despre continuarea, O, cel mai bun dintre asceți, a şederii regelui Dhritarashtra în pădure.

SECȚIUNEA XXXVI

Janamejaya a spus: După ce şi-a văzut fiii şi nepoții împreună cu toți prietenii şi adepții lor, ce au făcut, de fapt, acel conducător al oamenilor, Dhritarashtra, şi regele Yudhishthira?

Vaisampayana a spus: Văzând acea privelişte extrem de minunată, şi anume reapariția copiilor săi, înțeleptul regal, Dhritarashtra, s-a eliberat de durerea sa şi s-a întors (de pe malurile Bhagirathi) la refugiul său. Oamenii de rând şi toți marii Rishi, concediaţi de Dhritarashtra, s-au întors la locurile pe care şi le doreau. Pandavii cu suflet înalt, însoțiți de soțiile lor şi de o mică suită, s-au dus la refugiul monarhului cu suflet înalt. Apoi, fiul lui Satyavati, care era onorat de

Rishi regenerați și de toate celelalte persoane, a sosit la refugiu și s-a adresat lui Dhritarashtra, spunând: „O, Dhritarashtra cu brațe puternice. O, fiu al neamului Kuru, ascultă ce-ți spun. Ai auzit diverse discursuri de la Rishi cu mare cunoaștere și fapte sacre, despre bogăția penitențelor și excelența sângelui, despre cunoașterea *Vedelor* și ramurilor lor, despre pietate și ani și despre mare elocvență. Nu-ți mai îndrepta mintea spre tristețe. Cel care posedă înțelepciune nu este niciodată agitat de ghinion. Ai auzit, de asemenea, misterele zeităților de la Narada, cu formă celestă. Toți copiii tăi au atins, prin respectarea practicilor Kshatriya, acel scop auspicios care este sfințit de arme. Ai văzut cum se mișcă după bunul lor plac, în mare fericire. Acest Yudhishthira, de mare inteligență, așteaptă permisiunea ta, împreună cu toți frații, soțiile și rudele sale. Trimite-l înapoi. Lasă-l să se întoarcă în regatul său și să-l conducă. Au petrecut mai mult de o lună locuind astfel în pădure. Sediul suveranității trebuie să fie întotdeauna bine păzit. O, rege, O, tu, din neamul Kuru, regatul tău are mulți dușmani.” Astfel abordat de Vyasa, de o energie incomparabilă, regele Kuru, priceput în cuvinte, l-a chemat pe Yudhishthira și i-a spus: „O, Ajatasatru, binecuvântări asupra ta! Ascultă-mă, împreună cu toți frații tăi. Prin harul tău, O, rege, durerea nu mai stă în calea mea. Trăiesc la fel de fericit, O, fiule, cu tine aici, ca și cum aș fi în orașul numit după elefant. Cu tine ca protector al meu, O, învățatule, mă bucur de toate lucrurile plăcute. Am obținut de la tine toate serviciile pe care un fiu le prestează tatălui său. Sunt foarte mulțumit de tine. Nu am nici cea mai mică nemulțumire față de tine, O, tu, cel cu brațele puternice. Pleacă acum, O, fiu, fără să mai zăbovești aici. Întâlnindu-te pe tine, penitențele mele sunt atenuate. Acest corp al meu, supus penitențelor, am putut să-l susțin numai datorită întâlnirii cu tine.[59] Aceste două mame ale tale, care trăiesc acum din frunzele căzute ale copacilor și respectă jurăminte similare cu ale mele, nu vor trăi mult. Duryodhana și alții, care au devenit locuitori ai celeilalte lumi, au fost văzuți de noi, prin puterea penitențelor lui Vyasa și prin (meritul) întâlnirii mele cu tine. O, tu, cel fără păcat, scopul vieții mele a fost atins. Acum doresc să mă dedic practicii celor mai aspre penitențe. Se cuvine să-mi acorzi permisiunea. Pe tine se odihnesc acum tortul funerar, faima și realizările, precum și neamul strămoșilor noștri. O, tu, cel cu brațele puternice, pleacă mâine sau chiar astăzi. Nu mai amâna, O, fiu. O, șef al neamului Bharata, ai auzit în repetate rânduri care sunt îndatoririle regilor. Nu văd ce altceva ți-aș mai putea spune. Nu mai am nevoie de tine, O, tu, cel de mare putere.”

Vaisampayana a continuat: Monarhului (bătrân) care a spus astfel, regele Yudhishthira i-a răspuns: „O, tu, care ești familiarizat cu toate regulile dreptății, se cuvine să nu mă alungi în acest fel. Nu sunt vinovat de nicio greșeală. Lasă-i pe toți frații și adepții mei să plece după cum doresc. Cu jurăminte neclintite, te voi aștepta pe tine și pe aceste două mame ale mele”. Gandhari i-a răspuns: „O, fiule, nu face asta. Ascultă, neamul Kuru depinde acum de tine. Și tortul funerar al socrului meu depinde de tine. Pleacă, O, fiule. Ne-ai onorat și ne-ai slujit suficient. Ar trebui să faci ce spune regele. Într-adevăr, O, fiule, ar trebui să te supui poruncilor tatălui tău.”

Vaisampayana a continuat: Astfel abordat de Gandhari, regele Yudhishthira, frecându-și ochii scăldați în lacrimi de afecțiune, a rostit aceste cuvinte de jale. ”Regele mă alungă, la fel și Gandhari, cea de mare renume. Inima mea, însă, este legată de tine. Cum să te părăsesc, plin de durere cum sunt? Totuși, nu îndrăznesc să-ți împiedic penitențele, O, doamnă dreaptă. Nu există nimic mai înalt decât penitențele. Prin penitențe se ajunge la Suprem. O, regină, inima mea nu mai tânjește după regat, ca odinioară. Mintea mea este acum cu totul concentrată asupra penitențelor. Întregul Pământ este acum gol. O, doamnă de bun augur, el nu-mi mai face plăcere. Numărul rudelor noastre s-a redus. Puterea noastră nu mai este ceea ce era înainte. Panchalas au fost exterminați cu totul. Ei există doar cu numele. O, doamnă de bun augur, nu văd pe nimeni care să poată ajuta la restabilirea și creșterea lor. Toți au fost reduși la cenușă de Drona pe câmpul de luptă. Cei care au rămas au fost uciși noaptea de fiul lui Drona. Chedii și Matsyasii, care erau prietenii noștri, nu mai există. Doar triburile Vrishnisilor au rămas, Vasudeva susținându-i. Văzând doar Vrishnisii, doresc să trăiesc. Dorința mea de a trăi se datorează însă dorinței mele de a dobândi merite, și nu bogăție sau plăceri. Aruncă-ne tuturor priviri de bun augur. Ne va fi greu să-ți obținem

59 Cuvântul bengalez „*manah*” este incorect. Ar trebui să fie „*punah*”.

privirea. Regele va începe să practice cele mai austere și insuportabile penitențe.” Auzind aceste cuvinte, acel stăpân al bătăliei, puternicul Sahadeva, cu ochii plini de lacrimi, s-a adresat lui Yudhishthira, spunând: „O, șef al neamului Bharata, nu îndrăznesc să-mi părăsesc mama. Întoarce-te repede în capitală. Eu voi practica penitențe, O, tu, cel puternic. Chiar și aici îmi voi slăbi trupul prin penitențe, dedicându-mă slujirii picioarelor regelui și ale acestor mame ale mele.” Acel erou cu brațe puternice, Kunti, după o îmbrățișare, a spus: „Pleacă, O, fiu. Nu spune așa. Fă cum îți spun eu. Plecați cu toții de aici. Fie ca pacea să fie cu voi. Fie ca fericirea să fie cu voi. Prin rămânerea voastră aici, penitențele noastre vor fi împiedicate. Legată de afecțiunea mea pentru tine, voi renunța la penitențele mele înalte. De aceea, ”, fiu, părăsește-ne. Scurtă este perioada pe care o avem de trăit, O, tu, cel de mare putere.” Prin aceste cuvinte și prin diverse alte discursuri ale lui Kunti, mințile lui Sahadeva și ale regelui Yudhishthira s-au liniștit. Acești cei mai de seamă dintre descendenții lui Kuru, după ce au primit permisiunea mamei lor, precum și a (bătrânului) monarh, l-au salutat pe acesta din urmă și au început să-și ia rămas bun.

Yudhishthira a spus: «Încântați de binecuvântările de bun augur, ne vom întoarce în capitală. Într-adevăr, O, rege, după ce am primit permisiunea ta, vom părăsi această retragere, eliberați de orice păcat.» Astfel abordat de către înaltul rege Yudhishthira cel drept, acel înțelept regal, Dhritarashtra, l-a binecuvântat pe Yudhishthira și i-a dat permisiunea. Regele l-a mângâiat pe Bhima, cel mai puternic dintre toți oamenii. Înzestrat cu o mare energie și o mare inteligență, Bhima și-a arătat supunerea față de rege. Îmbrățișându-l pe Arjuna și strângând în brațe pe cei mai de seamă dintre oameni, adică și pe gemeni, și binecuvântându-i în repetate rânduri, regele Kuru le-a dat permisiunea să plece. Ei s-au închinat la picioarele lui Gandhari și au primit și binecuvântările ei. Mama lor, Kunti, le-a mirosit capetele și i-a lăsat să plece. Apoi au înconjurat regele ca vițeii, când sunt împiedicați să sugă de la mamele lor. Într-adevăr, au înconjurat în repetate rânduri, privindu-l cu hotărâre.[60] Apoi, toate doamnele din casa Kaurava, conduse de Draupadi, și-au venerat socrul conform riturilor stabilite în scripturi și și-au luat rămas bun. Gandhari și Kunti i-au îmbrățișat pe fiecare dintre ei și, binecuvântându-i, le-au dat drumul. Soacrele lor le-au dat instrucțiuni cu privire la cum trebuie să se comporte. După ce au obținut permisiunea, au plecat împreună cu soții lor. Apoi s-au auzit sunete puternice, scoase de vizitii, care strigau: – „*Ieșiți, ieșiți!*”, precum și de cămile care mormăiau tare și de cai care nechezau vioi. Regele Yudhishthira, împreună cu soțiile și trupele sale și toate rudele sale, a pornit spre Hastinapura.

Naradagamana Parva

SECȚIUNEA XXXVII

Vaisampayana a spus: După ce au trecut doi ani de la întoarcerea Pandavilor (din retragerea tatălui lor), Rishi celest, Narada, O, rege, a venit la Yudhishthira. Puternicul rege Kuru, cel mai de seamă dintre vorbitori, adică Yudhishthira, după ce l-a venerat cuvenit, l-a invitat să ia loc. După ce Rishi s-a odihnit puțin, regele l-a întrebat, spunând: „După mult timp, îl văd pe sfântul tău sine sosit la curtea mea. Ești în pace și fericire, O, învățat Brahmana? Prin ce țări ai trecut? Ce să fac pentru tine? Spune-mi. Tu ești cel mai de seamă dintre cei regenerați și ești refugiul nostru suprem.”

Narada a spus: Nu te-am văzut de multă vreme. De aceea am venit la tine din retragerea mea ascetică. Am văzut multe ape sacre și, O, rege, și râul sacru Ganga.

Yudhishthira a spus: Oamenii care locuiesc pe malurile Gangei spun că Dhritarashtra, cel cu sufletul înalt, practică cele mai aspre penitențe. L-ai văzut acolo? Este în pace cel care perpetuează neamul Kuru? Sunt în pace Gandhari și Pritha, precum și Sanjaya, fiul lui Suta? Cum

60 *Nripam pradakshinam chakru* este construcția. *Nivarana* are *snanapanat* înțeles după aceasta.

se simte, de fapt, tatăl meu regal? Doresc să aud asta, O, sfântule, dacă l-ai văzut pe rege (şi ştii cum se simte).

Narada a spus: Ascultă-mă cu calm, O, rege, pentru că îţi voi povesti ceea ce am auzit şi văzut în acea retragere ascetică. După întoarcerea ta din Kurukshetra, O, bucurie a Kuruşilor, tatăl tău, O, rege, s-a îndreptat spre Gangadwara. Acel monarh inteligent a luat cu el focul său (sacru), Gandhari şi nora sa Kunti, precum şi Sanjaya din casta Suta şi toţi Yajakas. Posedând bogăţia penitenţelor, tatăl tău s-a dedicat practicării unor austerităţi severe. Ţinea pietricele în gură şi se hrănea doar cu aer, abţinându-se complet de la vorbire. Angajat în penitenţe severe, era venerat de toţi asceţii din pădure. În şase luni, regele a ajuns doar un schelet. Gandhari se hrănea doar cu apă, în timp ce Kunti mânca puţin la fiecare şase zile. Focul sacru, O, monarhule, (aparţinând regelui Kuru) era venerat cuvenit de asistenţii sacrificatori care erau cu el, cu libaţii de unt clarificat turnate peste el. Ei făceau acest lucru indiferent dacă regele vedea ritualul sau nu. Regele nu avea o locuinţă fixă. El a devenit un rătăcitor prin acele păduri. Cele două regine, precum şi Sanjaya, l-au urmat. Sanjaya a acţionat ca ghid pe terenuri plane şi accidentate. Pritha, fără cusur, O, rege, a devenit ochiul lui Gandhari. Într-o zi, cel mai bun dintre regi s-a îndreptat către un loc de pe malul Gangei. Apoi s-a scăldat în râul sacru şi, după ce şi-a terminat abluţiunile, şi-a îndreptat faţa spre refugiul său. Vântul s-a înteţit. A izbucnit un incendiu violent în pădure. A început să ardă pădurea din jur. Când turmele de animale erau arse în jur, la fel şi şerpii care locuiau în acea regiune, turmele de mistreţi au început să se îndrepte spre mlaştinile şi apele cele mai apropiate. Când pădurea a fost astfel afectată din toate părţile şi o astfel de suferinţă a cuprins toate creaturile vii care locuiau acolo, regele, care nu mâncase nimic, era incapabil să se mişte sau să depună vreun efort. Şi cele două mame ale tale, extrem de slăbite, erau incapabile să se mişte. Regele, văzând focul apropiindu-se de el din toate părţile, s-a adresat lui Suta Sanjaya, cel mai priceput dintre vizitii, spunând: „Du-te, O, Sanjaya, într-un loc unde focul să nu te ardă. În ceea ce ne priveşte, vom lăsa ca trupurile noastre să fie distruse de acest foc şi vom atinge cel mai înalt scop”. Lui i-a răspuns Sanjaya, cel mai priceput dintre vorbitori: „O, rege, această moarte, provocată de un foc care nu este sacru, se va dovedi dezastruoasă pentru tine. Cu toate acestea, nu văd niciun mijloc prin care ai putea scăpa de această conflagraţie. Tu ar trebui să indici ce ar trebui făcut în continuare”. Astfel abordat de Sanjaya, regele a spus încă o dată: „Această moarte nu poate fi o calamitate pentru noi, căci am părăsit casa noastră din proprie voinţă. Apa, focul, vântul şi abţinerea de la mâncare [61] (ca mijloace de moarte) sunt lăudabile pentru asceţi. De aceea, părăseşte-ne, O, Sanjaya, fără întârziere. După aceste cuvinte către Sanjaya, regele şi-a concentrat mintea. Cu faţa spre est, s-a aşezat, împreună cu Gandhari şi Kunti. Văzându-l în această poziţie, Sanjaya l-a înconjurat. Înzestrat cu inteligenţă, Sanjaya a spus: „Concentrează-ţi sufletul, O, tu, cel puternic”. Fiul unui Rishi şi el însuşi posedând o mare înţelepciune, regele a făcut cum i s-a spus. Stăpânindu-şi toate simţurile, el a rămas nemişcat ca un stâlp de lemn. Gandhari, binecuvântată, şi mama ta, Pritha, au rămas şi ele în aceeaşi poziţie. Apoi, tatăl tău regal a fost cuprins de incendiul pădurii. Sanjaya, ministrul său, a reuşit să scape din acel incendiu. L-am văzut pe malurile Gangei, în mijlocul asceţilor. Înzestrat cu mare energie şi mare inteligenţă, el şi-a luat rămas bun de la ei şi apoi a pornit spre munţii Himavat. Astfel, înaltul rege Kuru şi-a găsit moartea, şi astfel şi Gandhari şi Kunti, cele două mame ale tale, şi-au găsit moartea, O, monarhule. În timpul rătăcirilor mele, am văzut trupurile acelui rege şi ale celor două regine, O, Bharata. Mulţi asceţi au venit la acel refugiu, auzind de sfârşitul regelui Dhritarashtra. Ei nu au jelit deloc pentru sfârşitul lor. Acolo, O, cel mai bun dintre oameni, am auzit toate detaliile despre cum regele şi cele două regine, O, fiu al lui Pandu, au fost arşi. O, rege al regilor, nu ar trebui să-l jeleşti. Monarhul, din proprie voinţă, la fel ca Gandhari şi mama ta, a obţinut acel contact cu focul.

Vaisampayana a continuat: Auzind de plecarea lui Dhritarashtra din această lume, Pandavas, cu sufletul înalt, a cedat unei mari dureri. În apartamentele interioare ale palatului se auzeau sunete puternice şi plânsete. Şi cetăţenii, auzind de sfârşitul bătrânului rege, au scos strigăte

61 *Vikarshanam* este slăbirea corpului prin abţinerea de la orice fel de hrană.

de jale. „*O, vai!*” a strigat regele Yudhishthira în mare agonie, ridicând brațele în sus. Gândindu-se la mama sa, a plâns ca un copil. Toți frații săi, în frunte cu Bhimasena, au făcut la fel. Auzind că Pritha a avut o astfel de soartă, doamnele din casa regală au scos gemete puternice de durere. Toți oamenii au jelit auzind că bătrânul rege, care rămăsese fără copii, a murit ars și că neajutorata Gandhari a avut aceeași soartă. Când gemetele au încetat pentru o vreme, regele Yudhishthira cel drept, oprindu-și lacrimile și adunându-și toată răbdarea, a rostit aceste cuvinte:

SECȚIUNEA XXXVIII

Yudhishthira a spus: ”Când un astfel de destin l-a lovit pe acel monarh cu suflet înalt, care se angajase în penitențe austere, în ciuda faptului că avea rude ca noi, toți în viață, mi se pare, O, regeneratule, că sfârșitul ființelor umane este greu de ghicit. Vai, cine ar fi crezut că fiul lui Vichitraviryya va fi ars astfel de viu. El avea o sută de fii, fiecare dintre ei fiind înzestrați cu brațe puternice și posedând o mare prosperitate. Regele însuși avea puterea a zece mii de elefanți. Vai, chiar și el a fost ars de viu într-un incendiu forestier! Vai, cel care fusese odinioară răcorit cu frunze de palmier de mâinile frumoase ale unor femei frumoase a fost răcorit de vulturi cu aripile lor după ce a fost ars de viu într-un incendiu forestier! Cel care era odinioară trezit din somn în fiecare dimineață de grupuri de Sutas și Magadhas a trebuit să doarmă pe pământul gol din cauza faptelor mele păcătoase. Nu plâng pentru faimoasa Gandhari, care a fost lipsită de toți copiii ei. Respectând aceleași jurăminte ca soțul ei, ea a ajuns în aceleași regiuni în care a ajuns și el. Plâng, însă, pentru Pritha, care, abandonând prosperitatea strălucitoare a fiilor ei, a dorit să locuiască în pădure. Rușine suveranității noastre, rușine vitejiei noastre, rușine practicilor Kshatriyas! Deși suntem în viață, suntem de fapt morți! O, cei mai de seamă dintre brahmanii superiori, cursul Timpului este foarte subtil și greu de înțeles, în măsura în care Kunti, abandonând suveranitatea, a dorit să se stabilească în pădure. Cum se face că ea, care era mama lui Yudhishthira, a lui Bhima, a lui Vijaya, a fost arsă de vie ca o creatură neajutorată? Gândindu-mă la asta, rămân stupefiat. În zadar a fost satisfăcută zeitatea focului la Khandava de către Arjuna. Nerecunoscător cum este, uitând acea favoare, el a ars de vie mama binefăcătorului său! Vai, cum a putut acea zeitate să ardă mama lui Arjuna. Îmbrăcat în haina unui brahman, el venise anterior la Arjuna pentru a-i cere o favoare. Rușine zeului focului! Rușine celebrului succes al săgeților lui Partha! Acesta este un alt incident, O, sfântule, care mi se pare că produce o mizerie și mai mare, pentru că acel stăpân al Pământului a întâlnit moartea prin unirea cu un foc care nu era sacru. Cum a putut o astfel de moarte să-l ajungă pe acel înțelept regal din neamul lui Kuru care, după ce a stăpânit întregul Pământ, s-a angajat în practica penitențelor. În marea pădure erau focuri care fuseseră sfințite cu mantre. Din păcate, tatăl meu a părăsit această lume, intrând în contact cu un foc nesfințit! Presupun că Pritha, slăbită și redusă la o formă în care toate nervii ei deveniseră vizibili, trebuie să fi tremurat de frică și să fi strigat cu voce tare: „O, fiule Yudhishthira”, și să fi așteptat teribila apropiere a conflagrației. Probabil că a spus și: „O, Bhima, salvează-mă de acest pericol”, când ea, mama mea, a fost înconjurată din toate părțile de acea teribilă conflagrație. Dintre toți fiii ei, Sahadeva era preferatul ei. Din păcate, acel fiu eroic al Madravati nu a salvat-o.” Auzind aceste lamentații ale regelui, cei prezenți acolo au început să plângă, îmbrățișându-se unii pe alții. De fapt, cei cinci fii ai lui Pandu erau atât de copleșiți de durere încât semănau cu creaturi vii în momentul dizolvării universului. Sunetul lamentărilor rostite de acei eroi plângând, umplând camerele spațioase ale palatului, s-a răspândit dincolo de acestea și a pătruns până în ceruri.

SECȚIUNEA XXXIX

Narada a spus: Regele nu a murit ars de un foc nesfințit. Am auzit asta acolo. Îți spun, O, Bharata, că acesta nu a fost soarta lui Vichitraviryya. Am auzit că, atunci când bătrânul rege, dotat cu o mare inteligență și care se hrănea doar cu aer, a intrat în pădure (după întoarcerea sa din Gangadwara), a pornit focurile sacrificiale în mod corespunzător. După ce a îndeplinit ritualurile sacre, le-a abandonat pe toate. Apoi, brahmanii Yajaka care îl însoțeau au aruncat focurile într-o

parte izolată a pădurii și au plecat după cum au dorit, pentru a-și vedea de treburile lor, O, cel mai de seamă dintre descendenții lui Bharata. Focul astfel aruncat a luat amploare în pădure. Apoi a provocat un incendiu general în pădure. Chiar și asta am auzit de la asceții care locuiesc pe malurile Gangei. Unindu-se cu focul (sacru) al său, O, șef al Bharatas, regele, așa cum ți-am spus deja, a întâlnit moartea pe malurile Gangei. O, tu, cel fără păcat, asta mi-au spus asceții, adică cei pe care i-am văzut pe malurile sacrului Bhagirathi, O, Yudhishthira. Astfel, O, stăpâne al Pământului, regele Dhritarashtra, intrând în contact cu propriul său foc sacru, a părăsit această lume și a atins acel înalt scop care i-a fost destinat. Prin serviciile pe care le-a adus celor mai în vârstă, mama ta, O, stăpâne al oamenilor, a obținut un succes foarte mare. Nu există nici cea mai mică îndoială în privința aceasta. Se cuvine ca tu, O, rege al regilor, să îndeplinești acum ritualurile apei în onoarea lor, împreună cu toți frații tăi. Așadar, să se ia măsurile necesare în acest sens.

Vaisampayana a continuat: Atunci, acel stăpân al Pământului, cel mai de seamă dintre oameni, cel care susținea povara Pandavilor, a ieșit, însoțit de toți frații săi, precum și de doamnele din casa sa. Locuitorii orașului, precum și cei din provincii, împinși de loialitatea lor, au ieșit și ei. Toți s-au îndreptat spre malurile Gangei, fiecare îmbrăcat într-o singură haină. Apoi, toți acei oameni de seamă, după ce s-au scufundat în râu, l-au așezat pe Yuyutsu în fruntea lor și au început să ofere ofrande de apă regelui cu suflet înalt. De asemenea, au oferit ofrande similare lui Gandhari și Pritha, numindu-i pe fiecare în parte și menționând familiile lor. După ce au terminat ritualurile care curăță pe cei vii, s-au întors, dar fără a intra în capitală, și-au stabilit reședința în afara ei. De asemenea, au trimis un număr de oameni de încredere, bine familiarizați cu ordonanțele referitoare la incinerarea morților, la Gangadwara, unde bătrânul rege fusese ars de viu. Regele, după ce i-a răsplătit pe acei oameni în prealabil, le-a poruncit să îndeplinească ritualurile de incinerare pe care corpurile lui Dhritarashtra, Gandhari și Kunti încă le așteptau.[62] În a douăsprezecea zi, regele, purificat corespunzător, a îndeplinit cuvenit ritualurile *Sraddhas* pentru rudele sale decedate, care s-au caracterizat prin daruri în abundență. Referindu-se la Dhritarashtra, Yudhishthira a făcut multe daruri de aur și argint, de vite și paturi scumpe. Rostind numele lui Gandhari și Pritha, regele, plin de energie, a făcut multe daruri excelente. Fiecare om a primit ceea ce și-a dorit și în cantitatea dorită. Paturi și mâncare, carete și mijloace de transport, bijuterii și pietre prețioase, precum și alte bogății au fost oferite din belșug. Într-adevăr, regele, referindu-se la cele două mame ale sale, a oferit carete și mijloace de transport, robe și cuverturi, diverse feluri de mâncare și sclave împodobite cu diverse ornamente. După ce a oferit astfel multe feluri de daruri din belșug, acel stăpân al Pământului a intrat apoi în capitala sa numită după elefant. Oamenii care se duseseră pe malurile Gangei la porunca regelui, după ce dispuseseră (prin incinerare) de rămășițele regelui și ale celor două regine, s-au întors în oraș. După ce au onorat cum se cuvine acele rămășițe cu ghirlande și parfumuri de diverse feluri și au dispus de ele, l-au informat pe Yudhishthira despre îndeplinirea sarcinii lor. Marele *Rishi* Narada, după ce l-a mângâiat pe regele Yudhishthira, cu sufletul drept, a plecat unde i-a plăcut. Astfel, regele Dhritarashtra și-a făcut ieșirea din această lume, după ce a petrecut trei ani în pădure și zece și apoi cinci ani în oraș. După ce și-a pierdut toți copiii în luptă, el a oferit multe daruri în onoarea rudelor, prietenilor, fraților și poporului său. După moartea unchiului său, regele Yudhishthira a devenit foarte trist. Lipsit de rude și apropiați, el a suportat cumva povara suveranității. Ar trebui să ascultăm cu atenție acest *Asramavasika Parvan* și, după ce l-am ascultat, ar trebui să hrănim brahmanii cu Habishya, onorându-i cu parfumuri și ghirlande.

SFÂRȘITUL ASHRAMAVASIKA PARVAN

62 Verbul *anvacat*, provenit din rădăcina **sas**, poate guverna două obiective. Aici, cele două obiective sunt *purushan* și *krityani*.

Mahabharata

lui

Vyasa

Cartea 16 - Mousala Parva

(Cartea măciucilor)

Tradusă în română după textul englez
a lui

Kisari Mohan Ganguli

[1883-1896]

NOTIFICARE DE ATRIBUIRE

Scanat la sacred-texts.com, 2004. Corectat de John Bruno Hare, octombrie 2004. Acest text este în domeniul public. Aceste fişiere pot fi utilizate în orice scop necomercial, cu condiția ca această notificare de atribuire să fie lăsată intactă.

CUPRINS

Introducere

Mausala Parva (secțiunile 1 - 8)

INTRODUCERE

În clasificarea în 18 parva, *Mousala Parva* este al 16-lea volum. Cuvântul *musala* înseamnă *baston* sau *buzdugan*. Yadava sunt blestemaţi de înţelepţi că vor fi distruşi cu bastoane/măciuci. Iarba se transformă în măciuci şi Yadava se ucid între ei cu acestea. Balarama şi Krishna renunţă la viețile lor pe pământ. Puterile lui Arjuna dispar.

SECȚIUNEA I

Om! După ce s-au închinat lui Narayana și lui Nara, cel mai important dintre oameni, precum și zeiței Sarasvati, ar trebui rostit cuvântul „**Jaya**”.

Vaishampayana a spus: Când s-a ajuns la al treizeci și șaselea an (după bătălie), bucuria Kurus, Yudhishthira, a văzut multe semne neobișnuite. Vânturi uscate și puternice, care aduceau pietriș, suflau din toate părțile. Păsările au început să zboare în cercuri, de la dreapta la stânga. Marile râuri curgeau în direcții opuse. Orizontul din toate părțile părea să fie mereu acoperit de ceață. Meteoriți, care aruncau cărbuni (în flăcări), cădeau pe Pământ din cer. Discul Soarelui, O, rege, părea să fie mereu acoperit de praf. La răsărit, marea lumină a zilei era lipsită de splendoare și părea să fie traversată de trunchiuri fără cap (ale ființelor umane). În fiecare zi se vedeau cercuri de lumină aprige în jurul Soarelui și al Lunii. Aceste cercuri aveau trei nuanțe. Marginile lor păreau negre și aspre, de culoare roșu-cenușiu. Aceste semne și multe altele, care prevestesc teamă și pericol, au fost văzute, O, rege, și au umplut inimile oamenilor de anxietate. Puțin timp după aceea, regele Kuru Yudhishthira a auzit de măcelul în masă al Vrishnisilor, ca urmare a săgeții de fier. Fiul lui Pandu, auzind că doar Vasudeva și Rama au scăpat cu viață, și-a chemat frații și s-a sfătuit cu ei cu privire la ceea ce ar trebui să facă. Întâlnindu-se, ei au fost foarte îndureraţi când au auzit că Vrishnii au fost distruși de toiagul pedepsei Brahmanului. Moartea lui Vasudeva, asemenea secării oceanului, era de necrezut pentru acei eroi. De fapt, distrugerea celui care mânuia *Saranga* era incredibilă pentru ei. Informați despre incidentul cu sulița de fier, Pandavii au fost cuprinși de durere și tristețe. De fapt, s-au așezat, complet abătuți și cuprinși de o disperare profundă.

Janamejaya spuse: Într-adevăr, O, sfântule, cum s-a întâmplat ca Andhakas împreună cu Vrishnis și acei mari războinici, Bhojas, să fie distruși chiar sub privirile lui Vasudeva?

Vaishampayana a continuat: Când s-a ajuns la al treizeci și șaselea an (după marea bătălie), o mare calamitate i-a lovit pe Vrishnis. Împinși de Timp, toți au fost distruși de sulița de fier.

Janamejaya a spus: De cine au fost blestemați acei eroi, Vrishni, Andhaka și Bhoja, care au suferit distrugerea? O, persoane regenerate, spuneți-mi acest lucru în detaliu.

Vaishampayana a continuat: Într-o zi, eroii Vrishni, printre care se număra și Sarana, i-au văzut pe Vishvamitra, Kanwa și Narada sosind la Dwaraka. Afectați de toiagul pedepsei mânuit de zeități, acei eroi, făcându-l pe Samva să se deghizeze în femeie, s-au apropiat de acei asceți și au spus: „Aceasta este soția lui Vabhru, de o energie nemăsurată, care dorește să aibă un fiu. Voi, Rishi, știți cu certitudine ce va naște aceasta?”

Ascultă acum, O, rege, ce au spus acei asceți, care au încercat să fie astfel înșelați: „Acest moștenitor al lui Vasudeva, numit Samva, va aduce un fulger de fier feroce pentru distrugerea Vrishnis și Andhakas. Voi, cei răi și cruzi, îmbătați de mândrie, prin acel fulger de fier veți deveni exterminatorii rasei voastre, cu excepția lui Rama și Janarddana. Eroul binecuvântat, înarmat cu plugul, va intra în ocean, lepădându-și trupul, în timp ce un vânător pe nume Jara îl va străpunge pe Krishna, cel cu suflet înalt, în timp ce acesta zăcea pe pământ.”

În încercarea de a fi înșelați de acei răi, acei asceți, cu ochii roșii de mânie, s-au privit unul pe altul și au rostit mai multe cuvinte. După ce au spus asta, au mers să-l vadă pe Keshava. Ucigașul lui Madhu, informat despre ceea ce se întâmplase, i-a chemat pe toți Vrishni și le-a povestit. Posedând o mare inteligență și cunoscând pe deplin care va fi sfârșitul neamului său, el a spus pur și simplu că ceea ce era destinat să se întâmple se va întâmpla cu siguranță. După ce a spus aceasta, Hrishikesa a intrat în conacul său. Domnul universului nu a dorit să hotărască altfel. Când a venit ziua următoare, Samva a adus de fapt o suliță de fier prin care toți indivizii din neamul Vrishnis și

Andhakas au fost reduși la cenușă. Într-adevăr, pentru distrugerea Vrishnis și Andhakas, Samva a scos la iveală, prin acea blestem, o suliță de fier feroce care arăta ca un mesager gigantic al morții. Faptul a fost raportat în mod corespunzător regelui. În mare suferință sufletească, regele (Ugrasena) a făcut ca acea suliță de fier să fie redusă la pulbere fină. Au fost angajați oameni, O, rege, pentru a arunca pulberea aceea în mare. La porunca lui Ahuka, a lui Janarddana, a lui Rama și a înaltului Vabhru, s-a proclamat din nou în tot orașul că, începând din acea zi, niciunul dintre Vrishni și Andhaka nu avea voie să producă vinuri și băuturi alcoolice de niciun fel, iar cine producea în secret vinuri și băuturi alcoolice urma să fie tras în țeapă de viu împreună cu toate rudele sale. Din teamă față de rege și știind că era porunca lui Rama, cunoscut pentru faptele sale ireproșabile, toți cetățenii s-au supus acestei reguli și s-au abținut de la fabricarea vinurilor și băuturilor spirtoase.

SECȚIUNEA II

Vaishampayana a spus: În timp ce Vrishniții și Andhaka erau astfel ocupați să încerce să evite nenorocirea iminentă), forma întruchipată a Timpului (moartea) se plimba zilnic prin casele lor. Arăta ca un om cu o înfățișare teribilă și feroce. Cu capul chel, era negru și de culoare tenie. Uneori era văzut de Vrishniți în timp ce privea în casele lor. Arcașii măiestri dintre Vrishniți au tras sute și mii de săgeți spre el, dar niciuna nu a reușit să-l străpungă, căci el nu era altul decât Cel ce distruge toate creaturile. Zi de zi, vânturi puternice au suflat și multe semne rele au apărut, înfricoșătoare și prevestind distrugerea Vrishniților și a Andhakasilor. Străzile erau pline de șobolani și șoareci. Ulcioarele de lut prezentau crăpături sau se spărgeau fără niciun motiv aparent. Noaptea, șobolanii și șoarecii rodeau părul și unghiile oamenilor care dormeau. În casele Vrishniților ciripeau păsări *sarika*. Zgomotul făcut de aceste păsări nu se oprea nici măcar pentru scurt timp ziua sau noaptea. S-a auzit că Sarashii imitau chiuitul bufniței, iar caprele imitau urletele, O, Bharata, ale șacalilor. Multe păsări au apărut, împinse de Moarte, care erau palide la culoare, dar aveau picioare roșii. Porumbeii erau văzuți jucându-se mereu în casele Vrishniților. Asine s-au născut din vaci, iar elefanți din catâri. Cățelușele au născut pisici, iar șoarecii manguste. Vrishniții, comițând acte păcătoase, nu păreau să simtă rușine. Ei arătau lipsă de respect față de Brahmani, față de Pitri și față de zei. Ei și-au insultat și umilit dascălii și bătrânii. Doar Rama și Janardana au acționat altfel. Soțiile își înșelau soții, iar soții își înșelau soțiile. Focurile, atunci când erau aprinse, își aruncau flăcările spre stânga. Uneori aruncau flăcări a căror splendoare era albastră și roșie. Soarele, fie când răsărea, fie când apunea deasupra orașului, părea să fie înconjurat de trunchiuri fără cap de formă umană. În bucătării, pe mâncarea curată și bine fiartă, erau văzuți, când era servită pentru a fi mâncată, nenumărați viermi de diverse feluri. Atunci când Brahmani, primind daruri, binecuvântau ziua sau ora (stabilită pentru cutare sau cutare întreprindere) sau când oameni cu suflet înalt erau angajați în recitări tăcute, se auzea mersul greu al nenumăraților oameni alergând, dar nimeni nu putea fi văzut cui i se putea atribui sunetul unui astfel de mers. Se vedea în mod repetat că sfintele constelații erau lovite de planete. Niciunul dintre Yadava nu putea însă să vadă constelația nașterii sale. Când Panchajanya a fost suflat în casele lor, măgari cu voci disonante și îngrozitoare au început să ragă din toate direcțiile. Văzând aceste semne care indicau cursul pervers al Timpului și observând că ziua lunii noi coincide cu a treisprezecea (și a paisprezecea) lunație, Hrishikesa i-a chemat pe Yadava și le-a spus următoarele cuvinte: „A paisprezecea lunație a fost transformată din nou în a cincisprezecea de către Rahu. O astfel de zi s-a întâmplat în timpul marii bătălii a Bharatas. Se pare că a apărut din nou, pentru distrugerea noastră”. Ucigașul lui Keshi, Janardana, gândindu-se la semnele pe care le arăta Timpul, a înțeles că venise al treizeci și șaselea an și că ceea ce spusese Gandhari, arzând de durere din cauza morții fiilor ei și lipsită de toate rudele sale, era pe cale să se întâmple. Prezentul este exact similar cu acel moment în care Yudhishthira a observat acele semne îngrozitoare când cele două armate erau aliniate în ordine de luptă. Vasudeva, după ce a spus aceasta, s-a străduit să provoace acele evenimente care ar fi făcut ca cuvintele lui Gandhari să se împlinească. Acel pedepsitor al dușmanilor a poruncit Vrishnis să facă un pelerinaj la niște ape sacre. Mesagerii au proclamat imediat, la porunca lui Keshava, că Vrishnis ar trebui să facă o călătorie la malul mării pentru a se scălda în apele sacre ale oceanului.

SECȚIUNEA III

Vaishampayana a spus: În acel timp, doamnele Vrishni visau în fiecare noapte că o femeie cu ten negru și dinți albi, intrând în locuințele lor, râdea în hohote și alerga prin Dvaraka, smulgându-le de la încheieturi ațele de bun augur. Bărbații visau că niște vulturi teribili, intrând în casele și camerele lor de foc, se înfruptau din trupurile lor. Ornamentele, umbrelele, stindardele și armurile lor erau văzute fiind luate de către Rakshasa teribili. Chiar sub privirea Vrishnilor, discul lui Krishna, dăruit de Agni, făcut din fier și având butucul compus din adamant cel mai tare, se înălța în firmament. Chiar sub privirea lui Daruka, carul excelent al lui Vasudeva, având strălucire solară și echipat corespunzător, era luat de caii înhămați la el. Acei patru armăsari de frunte (Saivya, Sugriva, Meghapushpa și Valahaka), înzestrați cu viteza gândului, au fugit, târând carele după ei pe suprafața oceanului. Cele două stindarde mari ale carului lui Krishna și ale carului lui Valadeva, cel cu însemnul Garuda și cel cu însemnul fluturelui de palmier, pe care aceşti doi eroi le venerau cu sfințenie, au fost luate de Apsare care, zi și noapte, chemau Vrishnii și Andhakaii să plece într-o pelerinaj la vreo apă sacră. Când aceste semne au fost văzute și auzite, acei fruntași dintre oameni, maeștrii iscusiți ai Vrishnilor și Andhakailor, au dorit să plece, cu toate familiile lor, într-o pelerinaj la vreo apă sacră. Ei au pregătit diverse feluri de bucate comestibile și diverse feluri de vinuri și carne. Trupele Vrishnilor și ale Andhakailor, strălucind de frumusețe și înzestrate cu o energie puternică, au plecat apoi din oraș pe care, cai și elefanți. Yadavii, apoi, împreună cu soțiile lor, au mers la Prabhasa și și-au luat reședința acolo, fiecare în locuința (temporară) care i-a fost alocată, toți având o abundență de provizii constând în alimente și băuturi.

Auzind că și-au luat locuința pe țărmul mării, Uddhava, cel mai înțelept dintre oameni, care era, de asemenea, versat în *Yoga*, a mers acolo și și-a luat rămas bun (pentru plecare). Krishna, cu mâinile împreunate, l-a salutat pe Uddhava și, văzându-l hotărât să plece (din lume) și știind că distrugerea Vrishnilor era iminentă, nu a simțit nicio dorință de a-l opri. Maeștrii de care de temut dintre Vrishni și Andhaka, al căror ceas sosise, l-au văzut apoi pe Uddhava plecând în marea sa călătorie, umplând întregul firmament cu splendoarea sa. Vrishnii, amestecând vin cu mâncarea gătită pentru Brahmani cu suflet înalt, au dat-o maimuțelor și gorilelor. Acei eroi de energie feroce au început apoi marile lor petreceri, dintre care băutura era principala caracteristică, la Prabhasa. Întregul câmp răsuna de sunetul a sute de trâmbițe și era plin de actori și dansatori care își exercitau meseria. Chiar în văzul lui Krishna, Rama a început să bea, împreună cu Kritavarma, Yuyudhana și Gada; și Vabhru a făcut același lucru. Atunci Yuyudhana, îmbătat de vin, râzând batjocoritor și insultându-l pe Kritavarma în mijlocul acelei adunări, a spus: „Ce Kshatriya este acela care, înarmat cu săbii, va ucide oameni adormiți și, prin urmare, deja morți? De aceea, O fiu al lui Hridika, Yadava nu vor tolera niciodată ceea ce ai făcut.” Când Yuyudhana a spus aceste cuvinte, Pradyumna, cel mai de frunte dintre războinicii de care, le-a aplaudat, exprimându-și disprețul față de fiul lui Hridika.

Foarte indignat de acest lucru, Kritavarma, subliniind disprețul său față de Satyaki, arătând spre el cu mâna stângă, a rostit aceste cuvinte: „Pretinzând că ești un erou, cum ai putut să-l ucizi atât de crud pe Bhurishrava, care era fără brațe și care, pe câmpul de luptă, (a renunțat la toate intențiile ostile și) s-a așezat în *praya*?”

Auzind aceste cuvinte, Keshava, ucigașul eroilor ostili, cedând mâniei, aruncă o privire furioasă către Kritavarma. Apoi, Satyaki îl informă pe ucigașul lui Madhu despre comportamentul lui Kritavarma față de Satrajit, care îi luase celebrul diamant *Syamantaka*. Auzind povestea, Satyabhama, cedând furiei și lacrimilor, s-a apropiat de Keshava și, așezându-se în poala lui, i-a sporit mânia (față de Kritavarma). Apoi, ridicându-se furios, Satyaki a spus: „ Îți jur pe Adevăr că în curând îl voi face pe acesta să urmeze soarta celor cinci fii ai lui Draupadi, a lui Dhrishtadyumna și a lui Shikhandi — cei care au fost uciși de acest ticălos păcătos, în timp ce dormeau, cu ajutorul fiului lui Drona. O, tu, cu talia subțire, perioada de viață și faima lui Kritavarma au ajuns la sfârșit.”

După ce a rostit aceste cuvinte, Satyaki a năvălit asupra lui Kritavarma şi i-a retezat capul cu o sabie, chiar în văzul lui Keshava. Yuyudhana, îndeplinind această faptă, a început să doboare pe ceilalţi prezenţi. Hrishikesa a fugit pentru a-l opri să facă şi mai multe stricăciuni. În acel moment, însă, O, rege, Bhojaşii şi Andhakaşii, împinşi de perversitatea ceasului care venise asupra lor, s-au unit toţi ca un singur om şi au înconjurat fiul lui Sini. Janardana, având o energie măreaţă, cunoscând caracterul ceasului, a rămas nemişcat, fără să se înfurie la vederea acelor eroi care năvăleau înfruntaţi la Satyaki din toate părţile. Îndemnaţi de soartă şi îmbibaţi de băutură, au început să-l lovească pe Yuyudhana cu ulcioarele din care mâncaseră. Când fiul lui Sini era lovit astfel, fiul Rukmini s-a înfuriat foarte tare. A năvălit înainte pentru a-l salva pe Satyaki, care se lupta cu Bhojaşii şi Andhakaşii. Înzestraţi cu putere în braţe şi având multă energie, acei doi eroi s-au străduit cu mare curaj. Dar, deoarece şansele erau covârşitoare, amândoi au fost ucişi chiar în văzul lui Krishna. Cel care aducea bucurie Yadavaşilor, văzându-şi propriul fiu şi pe fiul lui Sini ucişi, a luat, plin de mânie, o mână de iarbă *Eraka* care creştea acolo. Această mână de iarbă s-a făcut o măciucă de fier teribil, înzestrat cu energia trăsnetului. Cu el, Krishna a ucis pe toţi cei care i-au stat în faţă. Apoi, Andhakaşii şi Bhojaşii, Saineyaşii şi Vrishnişii, împinşi de Timp, s-au lovit unii pe alţii în acea măcelărire înfricoşătoare. Într-adevăr, O, rege, oricine dintre ei lua în mână, plin de mânie, câteva fire de iarbă *Eraka*, acestea se transformau repede în mâinile lor într-un trăsnet, O, puternicule. Fiecare fir de iarbă a fost văzut transformându-se într-o măciucă de fier teribil. Toate acestea, să ştii, O, rege, au fost din cauza blestemului rostit de Brahmani. Cel care arunca un fir de iarbă vedea cum acesta străpungea chiar şi lucruri care erau complet impenetrabile. De fapt, fiecare fir a fost văzut devenind o măciucă teribilă având forţa unui trăsnet. Fiul a ucis pe tată, şi tatăl a ucis pe fiu, O, Bharata. Îmbătaţi de vin, au năvălit şi s-au luptat unii cu alţii. Kukuraşii şi Andhakaşii au suferit pierderi ca nişte insecte care zboară spre un foc aprins. În timp ce erau astfel măcelăriţi, niciunul dintre ei nu s-a gândit să scape fugind din luptă. Ştiind că venise ceasul nimicirii, Keshava cel cu braţe puternice a rămas acolo, privind la toate. Într-adevăr, ucigaşul lui Madhu stătea, ridicând o măciucă de fier formată dintr-un fir de iarbă. Văzându-l ucis pe Samva, precum şi pe Charudeshna şi Pradyumna şi Aniruddha, Madhava s-a umplut de furie. Văzându-l pe Gada zăcând mort pe jos, furia lui s-a amplificat. Purtătorul de *Sarnga* şi de cerc şi de buzdugan a exterminat apoi pe Vrishnişii şi Andhakaşii. Auzi, O, rege, ce au spus lui Krishna cuceritorul de oraşe inamice, Vabhru cel cu energie mare şi Daruka: „O, sfinte, un număr foarte mare de oameni a fost ucis de tine. Întoarce-te acum unde a plecat Rama. Dorim să mergem acolo unde a plecat el.”

SECŢIUNEA IV

Vaishampayana a spus: Apoi Daruka, Keshava şi Vabhru au părăsit acel loc, urmându-l pe Rama (pentru a-i descoperi ascunzătoarea). L-au văzut pe acel erou cu energie infinită stând gânditor, cu spatele rezemat de un copac, într-un loc singuratic. Găsindu-l pe Rama, omul cu sufletul mare, Krishna i-a poruncit lui Daruka, spunând: „Du-te la Kuruşi şi informează-l pe Partha despre acest mare măcel al Yaduşilor. Lasă-l pe Arjuna să vină repede aici, auzind de distrugerea Yadavaşilor prin blestemul brahmanilor.

Astfel abordat, Daruka, lipsit de simţuri de durere, s-a îndreptat cu o căruţă spre (capitala) Kurusilor. După ce Daruka a plecat, Keshava, văzându-l pe Vabhru aşteptându-l, i-a spus aceste cuvinte: „Du-te repede să protejezi doamnele. Nu lăsa hoţii să le facă rău, tentaţi de bogăţia (pe care o au cu ele)”. Astfel poruncit de Keshava, Vabhru, încă neputincios din cauza vinului, dar trist din cauza măcelului rudelor sale, a plecat. Se odihnise o vreme lângă Keshava, dar de îndată ce se îndepărtase, sulița de fier, ataşată de un ciocan din mâinile unui vânător, a sărit brusc asupra singurului supravieţuitor al neamului Yadava şi l-a ucis, cuprins de blestemul brahmanilor. Văzând că Vabhru a fost ucis, Keshava, plin de energie, s-a adresat fratelui său mai mare şi i-a spus: „Tu, O, Rama, aşteaptă-mă aici până când voi lăsa doamnele în grija rudelor”.

Intrând în oraşul Dwaravati, Janardana i-a spus tatălui său: «Protejează toate femeile din casa noastră până când va veni Dhananjaya. La marginea pădurii, Rama mă aşteaptă. Mă voi întâlni cu el astăzi. Am fost martor la acest mare măcel al Yaduşilor, aşa cum am fost martor şi la măcelul acelor Kshatriya care erau cei mai de seamă din neamul lui Kuru. Mi-e imposibil să văd acest oraş al Yadavaşilor fără Yaduşii alături de mine. Să ştii că, mergând în pădure, voi practica penitenţe în compania lui Rama.» După ce a rostit aceste cuvinte, Krishna a atins picioarele tatălui său cu capul şi a părăsit repede prezenţa lui. Atunci, un plâns puternic de durere s-a ridicat din partea doamnelor şi copiilor din casa lui. Auzind acel sunet puternic de plâns al doamnelor, Keshava s-a întors şi le-a spus: „Arjuna va veni aici. Cel mai de seamă dintre oameni vă va alina durerea”.

Mergând apoi spre pădure, Keshava îl zări pe Rama stând într-un loc izolat. Văzu, de asemenea, că Rama se dedicase *yoga* şi că din gura lui ieşea un şarpe puternic. Culoarea acelui şarpe era albă. Părăsind corpul uman (în care locuise atât de mult timp), acel *naga* cu 1.000 de capete şi cu o formă mare cât un munte, dotat în plus cu ochi roşii, a pornit pe drumul care ducea la ocean. Oceanul însuşi, mulţi şerpi cereşti şi multe râuri sacre se aflau acolo, pentru a-l primi cu onoare. Erau acolo Karkotaka şi Vasuki şi Takshaka şi Prithusravas şi Varuna şi Kunjara, şi Misri şi Sankha şi Kumuda şi Pundarika, şi Dhritarashtra cu sufletul înalt, şi Hrada şi Kratha şi Sitikantha cu energie feroce, şi Chakramanda şi Atishanda, şi cel mai important dintre *Nagas* numit Durmukha, Amvarisha, şi însuşi regele Varuna, O, monarhule. Înaintând şi oferindu-i *Arghya* şi apă pentru a-şi spăla picioarele, şi cu diverse alte rituri, toţi l-au venerat pe puternicul Naga şi l-au salutat, adresându-i întrebările obişnuite.

După ce fratele său a părăsit astfel lumea (umană), Vasudeva, cel cu viziune celestă, care cunoştea pe deplin sfârşitul tuturor lucrurilor, a rătăcit pentru o vreme în acea pădure singuratică, cufundat în gânduri. Înzestrat cu o mare energie, s-a aşezat apoi pe pământul gol. Înainte de aceasta, se gândise la tot ceea ce fusese prefigurat de cuvintele rostite de Gandhari în zilele trecute. De asemenea, şi-a amintit cuvintele pe care Durvasas le rostise în momentul în care corpul său fusese uns de acel Rishi cu resturile de *Payasa* pe care le mâncase (în timp ce era oaspete în casa lui Krishna). Cel cu sufletul înalt, gândindu-se la distrugerea Vrishnis şi a Andhakas, precum şi la măcelul anterior al Kurus, a ajuns la concluzia că sosise ora (plecării sale din lume). Apoi şi-a stăpânit simţurile (în Yoga). Cunoscător al adevărului fiecărui subiect, Vasudeva, deşi era Zeul Suprem, dorea să moară, pentru a risipi toate îndoielile şi a stabili o certitudine a rezultatelor (în ceea ce priveşte existenţa umană), pur şi simplu pentru a susţine cele trei lumi şi pentru a face ca cuvintele fiului lui Ann să devină realitate. După ce şi-a stăpânit toate simţurile, vorbirea şi mintea, Krishna s-a culcat în Yoga înaltă.

Un vânător feroce pe nume Jara a venit acolo, dorind să vâneze cerbi. Vânătorul, confundându-l pe Keshava, care era întins pe pământ în *yoga* înaltă, cu un cerb, l-a străpuns în călcâi cu o săgeată şi s-a apropiat repede de acel loc pentru a-şi captura prada. Apropiindu-se, Jara a văzut un om îmbrăcat în haine galbene, absorbit în *yoga* şi înzestrat cu multe braţe. Considerându-se un infractor şi cuprins de frică, el a atins picioarele lui Keshava. Cel cu sufletul înalt l-a mângâiat şi apoi s-a înălţat, umplând întregul cer cu splendoare. Când a ajuns în Rai, Vasava şi gemenii Ashvinis şi Rudra şi Adityas şi Vasus şi Viswedevas, şi Munis şi Siddhas şi mulţi dintre cei mai de seamă dintre Gandharvas, împreună cu Apsaras, au venit să-l întâmpine. Atunci, O, rege, ilustrul Narayana, cu energia sa feroce, Creatorul şi Distrugătorul tuturor, acel învăţător al *Yoga*, umplând Cerul cu splendoarea sa, a ajuns în propria sa regiune de neconceput. Krishna s-a întâlnit apoi cu zeităţile şi cu Rishii şi Charanii (cereşti), O, rege, şi cu cei mai de seamă dintre Gandharva şi cu multe Apsara frumoase şi Siddha şi Saddhya. Toţi, aplecându-se cu umilinţă, l-au venerat. Toate zeităţile l-au salutat, O, monarhule, şi mulţi dintre cei mai de seamă *Munis* şi *Rishis* l-au venerat pe cel care era Domnul tuturor. Gandharvas l-au aşteptat, cântându-i laude, iar Indra l-a lăudat şi el cu bucurie.

SECȚIUNEA V

Vaishampayana spuse: Între timp, Daruka, venind la Kuruşi şi văzându-i pe acei maiestuoşi războinici în care, pe fiii Pritha, le-a vestit cum Vrishniții s-au ucis unii pe alții cu măciuci de fier. Auzind că Vrishniții, împreună cu Bhojii, Andhakii şi Kukurii, fuseseră toţi ucişi, Pandavii, arşi de durere, s-au agitat foarte tare. Atunci Arjuna, dragul prieten al lui Keshava, i-a salutat şi a plecat să-şi vadă unchiul matern. A spus că pieirea va cuprinde curând totul. Mergând în oraşul Vrishniţilor, însoțit de Daruka, O, puternice rege, acel erou a văzut că oraşul Dwaraka arăta ca o femeie lipsită de soț. Acele doamne care, înainte de aceasta, îl avuseseră pe Stăpânul universului ca protector, erau acum fără stăpân. Văzând că Partha venise să le protejeze, toate au început un vaiet puternic. 16.000 de femei fuseseră căsătorite cu Vasudeva. Într-adevăr, îndată ce l-au văzut pe Arjuna sosit, au scos un strigăt puternic de jale. Imediat ce prințul Kuru s-a întâlnit cu acele ființe frumoase lipsite de protecția lui Krishna şi a fiilor lor, nu a putut să le privească, vederea fiindu-i obturată de lacrimi. Râul Dwaraka avea Vrishniții şi Andhakii drept apă, caii drept pești, carele drept plute, sunetul instrumentelor muzicale şi zăngănitul carelor drept valuri, casele, vilele şi piețele drept lacuri. Jaspuri şi pietre prețioase erau mușchiul abundent. Zidurile de adamantin erau ghirlandele de flori care pluteau pe suprafața sa. Străzile şi drumurile erau curenții puternici care se învârteau în vârtejuri pe suprafața sa. Piețele mari erau lacurile întinse şi calme din cursul său. Rama şi Krishna erau cei doi mari aligatori ai săi. Acel râu plăcut i se părea acum lui Arjuna Vaitarani cel feroce, încolțit în plasa Timpului. Într-adevăr, fiul lui Vasava, înzestrat cu mare inteligență, a văzut oraşul arătând chiar aşa, despuiat de eroii Vrishniți. Lipsit de frumusețe şi complet lipsit de veselie, prezenta aspectul unui lotus în anotimpul iernii. Văzând înfățişarea Dwaraka şi văzând numeroasele soții ale lui Krishna, Arjuna a jelit cu voce tare, cu ochii scăldați în lacrimi, şi a căzut pe pământ. Atunci Satya, fiica lui Satrajit, şi Rukmini, de asemenea, O, rege, au căzut lângă Dhananjaya şi au scos vaiete puternice de jale. Ridicându-l, l-au aşezat pe un scaun de aur. Doamnele au stat în jurul acelui om cu suflet nobil, exprimându-şi sentimentele. Lăudându-l pe Govinda şi vorbind cu doamnele, fiul lui Pandu i-a mângâiat şi apoi a plecat să-şi vadă unchiul matern.

SECȚIUNEA VI

Vaishampayana a spus: Prințul Kuru l-a văzut pe eroicul şi nobilul Anakadundubhi întins pe pământ şi arzând de durere din cauza fiilor săi. Fiul lui Pritha, cu pieptul lat şi brațele puternice, mai îndurerat decât unchiul său, cu ochii plini de lacrimi, i-a atins picioarele unchiului său, O, Bharata. Anakadundubhi, cel cu brațele puternice, a dorit să miroasă capul fiului surorii sale, dar nu a reuşit să o facă, O, ucigaş al duşmanilor. Bătrânul cu brațele puternice, profund îndurerat, l-a îmbrățişat pe Partha şi a plâns cu voce tare, amintindu-şi de fiii, frații, nepoții, fiii fiicei sale şi prietenii săi.

Vasudeva a zis: Fără să-i văd pe acei eroi, O, Arjuna, care au subjugat toți regii Pământului şi pe Daitya de o sută de ori, eu sunt încă în viață! Mie mi se pare că nu am moarte! Din vina acelor doi eroi care erau discipolii tăi iubiți şi care erau foarte respectați de tine, de asemenea, O, Partha, Vrishnii au fost distruşi. Acei doi care erau considerați *Atiratha* printre cei mai de seamă dintre Vrishni, şi despre care, în cursul conversației, obişnuiai să te mândreşti, şi care, O, şef al rasei Kuru, îi erau mereu dragi lui Krishna însuşi – vai, acei doi, O, Dhananjaya, au fost cauzele principale ale distrugerii Vrishnilor! Nu-l învinuiesc pe fiul lui Sini sau pe fiul lui Hridika, O, Arjuna. Nu-l învinuiesc pe Akrura sau pe fiul lui Rukmini. Fără îndoială, blestemul (Rishilor) este singura cauză. Cum se face că acel stăpân al universului, ucigaşul lui Madhu, care îşi arătase puterea pentru a realiza distrugerea lui Kesin şi Kansa, şi a lui Chaidya umflat de mândrie, şi a lui Ekalavya, fiul conducătorului Nishadaşilor, şi a Kalingilor şi a Magadhaşilor, şi a Gandharilor şi a regelui din Kasi, şi a multor regi adunați în mijlocul deşertului, a multor eroi aparținând Estului şi Sudului, şi a multor regi din regiunile muntoase – vai, cum a putut el să rămână indiferent la o asemenea calamitate ca blestemul rostit de Rishis? Tu, Narada şi *Munii*, l-ați cunoscut ca fiind eternul şi fără

vină Govinda, Zeitatea cu glorie nevestejită. Vai, fiind el însuși atotputernicul Vishnu, a asistat, fără să intervină, la distrugerea rudelor sale! Fiul meu trebuie să fi permis el însuși ca toate acestea să se întâmple. El era Domnul universului. Nu a dorit însă să infirme cuvintele lui Gandhari și ale Rishilor, O, cel care arde dușmanii. Chiar în fața ta, O, erou, nepotul tău, care fusese ucis de Ashvatthama, a fost readus la viață prin energia sa. Acel prieten al tău însă nu a dorit să-și protejeze neamul. Văzându-și fiii și nepoții și frații și prietenii zăcând morți, mi-a spus aceste cuvinte, O, șef al rasei Bharata: „Distrugerea acestei rase a venit în sfârșit. Vibhatsu va veni în acest oraș, Dwaravati. Spune-i ce s-a întâmplat, această mare măcelărie a Vrishnilor. Nu am nicio îndoială că de îndată ce va auzi de distrugerea Yadavașilor, acel erou de mare energie va veni aici fără întârziere. Să știi, O, tată, că eu sunt Arjuna și Arjuna sunt eu. Trebuie să faci ceea ce el va spune. Fiul lui Pandu va face ceea ce este mai bine pentru femei și copii.” Chiar și el va oficia ritualurile funerare. Orașul Dwaravati, după plecarea lui Arjuna, va fi înghițit fără întârziere de ocean, împreună cu zidurile și clădirile sale. În ceea ce mă privește, retrăgându-mă într-un loc sacru, voi aștepta ora mea, în compania inteligentului Rama, respectând tot timpul jurăminte stricte. După ce mi-a spus aceste cuvinte, Hrishikesa, cu vitejia sa de neînțeles, m-a lăsat cu copiii și a plecat într-un loc pe care nu-l cunosc. Gândindu-mă la cei doi frați ai tăi cu suflet înalt, precum și la teribilul masacru al rudelor mele, m-am abținut de la orice mâncare și sunt slăbit de durere. Nu voi mânca și nu voi trăi. Ai avut norocul să mă întâlnești, O, fiu al lui Pandu. Îndeplinește tot ce a spus Krishna, O, Partha. Acest regat, cu toate aceste femei și toată averea de aici, este al tău acum, O, fiu al lui Pritha. În ceea ce mă privește, O, ucigaș al dușmanilor, îmi voi da suflul vieții, oricât de drag mi-ar fi.

SECȚIUNEA VII

Vaishampayana a spus: Vibhatsu, cel care îi distrugea pe dușmani, astfel adresat de unchiul său matern, i-a răspuns cu mare tristețe în suflet lui Vasudeva, care era la fel de trist, spunând: „O, unchiule, nu pot să privesc acest Pământ când el este lipsit de acel erou din neamul Vrishni și de celelalte rude ale mele. Regele, Bhimasena, Sahadeva, Nakula și Yajnaseni, al șaselea, sunt de aceeași părere cu mine în această privință. A sosit timpul plecării și pentru rege. Știi că și ora plecării noastre se apropie. Tu ești cel mai avizat dintre cei care cunosc bine cursul timpului. Totuși, O, pedepsitor al dușmanilor, voi muta mai întâi la Indraprastha femeile din neamul Vrishni, precum și copiii și bătrânii.” După ce i-a spus aceasta unchiului său, Arjuna s-a adresat apoi lui Daruka, spunând: „Doresc să-i văd fără întârziere pe ofițerii șefi ai eroilor Vrishni.” După ce a rostit aceste cuvinte, eroicul Arjuna, îndurerat pentru acei mari războinici (care fuseseră uciși), a intrat în marea sală a Yadava (unde obișnuiau să țină curtea), numită Sudharma. Când s-a așezat acolo, toți cetățenii, inclusiv brahmanii, și toți miniștrii de stat au venit și s-au așezat în jurul lui. Atunci Partha, mai îndurerat decât ei, s-a adresat cetățenilor și ofițerilor îndurerați și abătuți, care erau mai mult morți decât vii, și a rostit aceste cuvinte, potrivite ocaziei: „Voi lua cu mine rămășițele Vrishnis și Andhakas. Marea va înghiți în curând acest oraș. Echipați-vă toate carele și puneți pe ele toată averea voastră. Acest Vajra (nepotul lui Krishna) va fi regele vostru la Shakraprastha. În a șaptea zi de la aceasta, la răsăritul soarelui, vom porni la drum. Faceți-vă pregătirile fără întârziere.”

Astfel îndemnați de fiul lui Pritha, cel cu fapte pure, toți s-au grăbit să-și facă pregătirile cu nerăbdare pentru a-și asigura siguranța. Arjuna a petrecut acea noapte în conacul lui Keshava. El a fost brusc copleșit de o mare durere și uimire. Când a răsărit dimineața, Vasudeva, cu mare energie și vitejie, a atins, cu ajutorul *Yoga*, cel mai înalt scop. Un sunet puternic și sfâșietor de plâns se auzea în conacul lui Vasudeva, scos de femeile care plângeau. Ele erau văzute cu părul răvășit și lipsite de podoabe și coroane de flori. Bătându-se cu mâinile în piept, se lăsau pradă unor lamentații sfâșietoare. Cele mai importante dintre femei, Devaki, Bhadra, Rohini și Madira, s-au aruncat asupra trupurilor stăpânului lor. Apoi, Partha a dispus ca trupul unchiului său să fie transportat pe un vehicul scump, purtat pe umeri de bărbați. Acesta a fost urmat de toți cetățenii din Dwaraka și de oamenii din provincii, care, profund afectați de durere, erau îndrăgostiți de eroul decedat. În fața

vehiculului erau purtate umbrela care fusese ţinută deasupra capului său la încheierea sacrificiului de cai pe care îl realizase în timpul vieţii, precum şi focurile aprinse pe care le venerase zilnic, împreună cu preoţii care se ocupaseră de ele. Trupul eroului a fost urmat de soţiile sale împodobite cu ornamente şi înconjurate de mii de femei şi mii de nurori. Ultimele rituri au fost apoi îndeplinite în locul care îi fusese pe plac în timpul vieţii. Cele patru soţii ale acelui fiu eroic al lui Sura s-au urcat pe rugul funerar şi au fost consumate împreună cu trupul stăpânului lor. Toate au ajuns în acele tărâmuri ale fericirii care îi aparţineau lui, consumate împreună cu trupul stăpânului lor. Toate au ajuns în acele tărâmuri fericite care îi aparţineau. Fiul lui Pandu a ars trupul unchiului său împreună cu cele patru soţii ale acestuia, folosind diverse tipuri de parfumuri şi lemn parfumat. Pe măsură ce rugul funerar ardea, se auzea un zgomot puternic al lemnului arzând şi al altor materiale combustibile, împreună cu cântarea clară a *Samans* şi plânsul cetăţenilor şi al celorlalţi care asistau la ritual. După ce totul s-a terminat, băieţii din neamurile Vrishni şi Andhaka, conduşi de Vajra, precum şi doamnele, au oferit ofrande de apă eroului cu suflet înalt.

Phalguna, care era atent în îndeplinirea fiecărei îndatoriri, după ce a dispus îndeplinirea acestei îndatoriri, s-a îndreptat, O, şef al neamului Bharata, spre locul unde fuseseră măcelăriţi Vrishnii. Prinţul Kurilor, văzându-i zăcând măcelăriţi peste tot, a devenit extrem de trist. Cu toate acestea, el a făcut ceea ce trebuia făcut în lumina celor întâmplate. Ultimele rituri au fost îndeplinite, în ordinea seniorităţii, pentru trupurile eroilor ucişi de măciucile de fier născute, în virtutea blestemului pronunţat de brahmani, din frunzele de iarbă Eraka. Căutând trupurile lui Rama şi Vasudeva, Arjuna a dispus ca acestea să fie incinerate de persoane pricepute în acest act. Fiul lui Pandu, după ce a îndeplinit în mod corespunzător ritualurile *sraddha* care se fac pentru morţi, a plecat repede în a şaptea zi, urcând în carul său. Văduvele eroilor Vrishni, plângând cu voce tare, l-au urmat pe fiul lui Pandu cu sufletul înalt, Dhananjaya, în care trase de boi, măgari şi cămile. Toţi erau profund îndureraţi. Slujitorii Vrishnis, călăreţii lor şi războinicii lor cu carele au urmat şi ei procesiunea. Cetăţenii şi locuitorii ţării, la porunca fiului lui Pritha, au pornit în acelaşi timp şi au însoţit cavalcada lipsită de eroi şi formată doar din femei, bătrâni şi copii. Războinicii care luptau călare pe elefanţi au pornit pe elefanţi mari cât dealurile. Soldaţii de infanterie au pornit şi ei la drum, împreună cu rezervele. Copiii din neamurile Andhaka şi Vrishni l-au urmat pe Arjuna. Brahmanii, Kshatriyii, Vaisyii şi Sudrii bogaţi au pornit la drum, ţinând în faţa lor cele 16.000 de femei care formau haremul lui Vasudeva şi pe Vajra, nepotul inteligentului Krishna. Văduvele celorlalţi eroi din rasele Bhoja, Vrishni şi Andhaka, rămase acum fără stăpân, care au pornit împreună cu Arjuna, numărau multe milioane. Cel mai de seamă dintre războinicii cu carele, cuceritorul oraşelor ostile, fiul lui Pritha, a escortat această vastă procesiune de Vrishni, care încă abundă în bogăţii şi care arăta ca un adevărat ocean.

După ce plecaseră toţi oamenii, oceanul, acea casă a rechinilor şi aligatorilor, a inundat cu apele sale Dvaraka, care încă era plină de bogăţii de tot felul. Orice porţiune de pământ era trecută, oceanul o inunda imediat cu apele sale. Văzând această privelişte minunată, locuitorii din Dvaraka mergeau din ce în ce mai repede, spunând: „*Minunat este cursul sorţii!*”. Dhananjaya, după ce a părăsit Dvaraka, a continuat cu marşuri lente, silind femeile Vrishni să se odihnească în păduri şi munţi plăcuţi şi pe malul unor pâraie încântătoare. Ajuns în ţara celor cinci ape, puternicul Dhananjaya a stabilit un cortegiu bogat în mijlocul unui ţinut care se înmulţea cu grâu şi vite şi alte animale. Văzând acele văduve fără stăpân escortate doar de fiul Prithei, O Bharata, tâlharii au simţit o mare tentaţie (de a jefui). Atunci acei nenorociţi păcătoşi, cu inimi copleşite de lăcomie, acei Abhira de rău augur, s-au adunat şi au ţinut o consultaţie. Ei au spus: „Aici este doar un singur arcaş, Arjuna. Convoiul este format din copii şi bătrâni. El ne sfidează escortându-i. Războinicii (Vrishniilor) sunt fără putere.” Atunci acei tâlhari, în număr de mii, şi înarmaţi cu bâte, s-au repezit spre procesiunea Vrishniilor, dorind pradă. Îndemnaţi de cursul pervers al timpului, ei au atacat acea mare mulţime, înspăimântând-o cu urlete puternice de leu şi dorind măcel. Fiul lui Kunti, oprindu-se brusc din înaintare pe drum, s-a întors, împreună cu oamenii săi, spre locul unde tâlharii atacaseră procesiunea. Zâmbind în timp, acel războinic cu braţe puternice le-a adresat atacatorilor,

spunând: „Voi, nenorociți păcătoși, opriți-vă, dacă vă iubiți viețile. Veți regreta acest lucru când vă voi străpunge trupurile cu săgețile mele și vă voi lua viețile.” Deși au fost astfel amenințați de acel erou, ei i-au ignorat cuvintele și, deși au fost îndepărtați în mod repetat, s-au aruncat asupra lui Arjuna. Atunci Arjuna s-a străduit să-și încordeze arcul său mare, indestructibil și ceresc, cu un oarecare efort. A reușit cu mare dificultate să-l încordeze, când bătălia devenise furioasă. A început apoi să se gândească la armele sale cerești, dar acestea nu-i veneau în minte. Văzând acea bătălie furioasă, pierderea puterii brațului său și neapariția armelor sale cerești, Arjuna a fost foarte rușinat. Războinicii Vrishni, inclusiv pedestrașii, călăreții de elefanți și căruțașii, nu au reușit să salveze acele femei Vrishni care erau smulse de tâlhari. Mulțimea era foarte mare. Tâlharii au asediat-o din diferite puncte. Arjuna a încercat tot posibilul să o protejeze, dar nu a reușit. Chiar în văzul tuturor războinicilor, multe dintre cele mai de seamă doamne au fost târâte, în timp ce altele au plecat de bunăvoie cu tâlharii. Puternicul Arjuna, sprijinit de slujitorii Vrishnilor, i-a lovit pe tâlhari cu săgeți lansate din *Gandiva*. Curând însă, O, rege, săgețile sale s-au epuizat. În zilele de demult, săgețile sale fuseseră inepuizabile. Acum însă, s-au arătat altfel. Văzându-și săgețile epuizate, a fost cuprins de o adâncă mâhnire. Fiul lui Indra a început apoi să-i lovească pe tâlhari cu coarnele arcului său. Acești Mleccha, însă, O Janamejaya, chiar în văzul lui Partha, s-au retras, luând cu ei multe dintre cele mai de seamă doamne ale Vrishnilor și Andhakas. Puternicul Dhananjaya a privit totul ca pe o lucrare a destinului. Cuprins de tristețe, a scos suspine grele gândindu-se la neapariția armelor sale (celeste), la pierderea puterii brațelor sale, la refuzul arcului său de a-l asculta și la epuizarea săgeților sale. Considerând totul ca pe o lucrare a destinului, a devenit nespus de deprimat. Apoi, O, rege, a încetat să mai facă eforturi, spunând că nu mai are puterea pe care o avea înainte. Cel cu suflet nobil, luând cu el rămășița femeilor din Vrishni și averea care le mai rămăsese, a ajuns la Kurukshetra. Aducând astfel rămășița Vrishnilor, i-a stabilit în locuri diferite. Fiul lui Kritavarma l-a stabilit în cetatea numită Marttikavat, cu rămășița femeilor regelui Bhoja. Escortând restul, împreună cu copii, bătrâni și femei, fiul lui Pandu i-a stabilit, lipsiți de eroi, în cetatea Indraprastha. Fiul drag al lui Yuyudhana, împreună cu un grup de bătrâni, copii și femei, a fost stabilit de Arjuna, cel cu suflet drept, pe malurile Sarasvatii. Domnia peste Indraprastha i-a fost dată lui Vajra. Văduvele lui Akrura și-au dorit apoi să se retragă în pădure. Vajra le-a cerut în mod repetat să renunțe, dar ele nu l-au ascultat. Rukmini, prințesa din Gandhara, Saivya, Haimavati și regina Jamvabati s-au urcat pe rugul funerar. Satyabhama și alte soții dragi ale lui Krishna au intrat în pădure, O, rege, hotărâte să se dedice practicii penitenței. Au început să trăiască din fructe și rădăcini și să-și petreacă timpul în contemplarea lui Hari. Trecând de Himavat, s-au așezat într-un loc numit Kalpa. Bărbații care îl urmaseră pe Arjuna din Dwaravati au fost împărțiți pe grupuri și încredințați lui Vajra. După ce a îndeplinit toate aceste fapte potrivite împrejurării, Arjuna, cu ochii îmbibați de lacrimi, a intrat apoi în sihăstria lui Vyasa. Acolo l-a văzut pe Rishi-ul născut pe insulă așezat în voie bună.

SECȚIUNEA VIII

Vaishampayana a spus: Când Arjuna a intrat în azilul sincerului Rishi, l-a văzut pe fiul lui Satyavati așezat într-un loc retras.

Apropiindu-se de acel Rishi cu jurăminte înalte și înzestrat cu cunoașterea tuturor îndatoririlor, el a spus: „Eu sunt Arjuna”, și apoi a așteptat voia lui. Fiul lui Satyavati, înzestrat cu penitențe înalte, a răspuns: „*Bine ai venit!*” Cu sufletul liniștit, marele Muni a mai spus: „*Ia loc*”. Văzând că fiul lui Pritha era extrem de trist, suspinând greu în repetate rânduri și plin de disperare, Vyasa i s-a adresat, spunând: „Ai fost stropit cu apă de la unghiile sau părul cuiva, sau de la capătul hainei cuiva, sau din gura cuiva? Ai avut relații sexuale cu vreo femeie înainte de încetarea fluxului ei funcțional? Ai ucis un Brahmana? Ai fost învins în luptă? Arăți ca unul lipsit de prosperitate. Nu știu să fi fost învins de cineva. Atunci de ce, O, șef al neamului Bharata, acest aspect extrem de abătut? Se cuvine, O, fiu al lui Pritha, să-mi spui totul, dacă, într-adevăr, nu este niciun rău în a spune.”

Arjuna a spus: Cel al cărui ten era ca al unui nor (proaspăt apărut), cel al cărui ochi erau ca o pereche de petale mari de lotus, Krishna, împreună cu Rama, şi-a părăsit trupul şi s-a înălţat la Cer. La Prabhasa, prin măciuci de fier generate de blestemul aruncat de Brahmani, a avut loc distrugerea eroilor din neamul Vrishni. Cumplită a fost acea măcelărire şi niciun erou nu a scăpat. Eroii din neamurile Bhoja, Andhaka şi Vrishni, O, Brahmane, care toţi erau înzestraţi cu suflete înalte, putere mare şi mândrie de leu, s-au măcelărit între ei în luptă. Înzestraţi cu braţe ce semănau cu bâte de fier şi capabili să suporte loviturile de bâte grele şi sulițe, vai, toţi au fost ucişi cu măciuci de iarbă Eraka. Priveşte cursul pervers al Timpului. Cinci sute de mii de războinici cu braţe puternice au fost astfel doborâţi. Întâlnindu-se unii cu alţii, şi-au găsit sfârşitul. Gândindu-mă mereu la această măcelărire a războinicilor Yadava cu energie inegalabilă şi la ilustrul Krishna, nu pot găsi pace în suflet. Moartea celui ce purta *Sarnga* este la fel de incredibilă ca uscarea oceanului, mutarea unui munte, căderea bolţii cereşti sau proprietatea răcoroasă, dar proprie focului. Lipsit de compania eroilor Vrishni, nu doresc să trăiesc în această lume. Un alt incident s-a petrecut, mai dureros decât acesta, O, tu care eşti înzestrat cu bogăţia de penitenţe. Gândindu-mă în mod repetat la el, inima îmi este sfâşiată. În faţa mea, O, Brahmane, mii de doamne Vrishni au fost luate de Abhiri din ţara celor cinci ape, care ne-au asediat. Ridicându-mi arcul, m-am văzut incapabil chiar şi să-l încordez. Puterea care exista în braţele mele părea să fi dispărut în acea ocazie. O, mare ascet, armele mele felurite au refuzat să-şi facă apariţia. Imediat, săgeţile mele s-au epuizat. Acea persoană cu suflet inegalabil, cu patru braţe, purtând scoica, discul şi buzduganul, îmbrăcat în veşminte galbene, de culoare închisă, şi având ochi asemănători petalelor de lotus, nu mai este văzut de mine. Vai, lipsit de Govinda, pentru ce să mai trăiesc, târându-mi viaţa în tristeţe? Cel care obişnuia să meargă în faţa carului meu, acea formă divină înzestrată cu splendoare mare şi putere nepieritoare, mistuind pe măsură ce înaintează toţi războinicii ostili, nu mai poate fi văzut de mine. Ne mai văzându-l pe cel care prin energia Sa a ars mai întâi toate trupele ostile pe care apoi le-am trimis cu săgeţi accelerate din *Gandiva*, sunt cuprins de jale şi capul îmi ameţeşte, O, cel mai bun dintre oameni. Penetrat de lipsă de vlagă şi deznădejde, nu pot găsi pace în suflet. Nu îndrăznesc să trăiesc, separat de viteazul Janardana. De cum am auzit că Vishnu a părăsit Pământul, ochii mi s-au înceţoşat şi toate lucrurile au dispărut din vederea mea. O, cel mai bun dintre oameni, se cuvine să-mi spui ce este bun pentru mine acum, căci acum sunt un rătăcitor cu sufletul gol, deposedat de rudele mele şi de averea mea.

Vyasa a spus: Măreţii luptători de pe care ai neamurilor Vrishni şi Andhaka au fost toţi consumaţi de blestemul Brahmanului. O, şef al neamului Kuru, nu se cuvine să te jeleşti pentru distrugerea lor. Ceea ce s-a întâmplat fusese hotărât. Aceasta a fost soarta acelor războinici cu suflet înalt. Krishna a îngăduit ca aceasta să aibă loc, deşi era pe deplin capabil să o dejoace. Govinda era capabil să schimbe cursul însuşi al universului cu toate creaturile sale mobile şi nemobile. Ce mai trebuie spus despre blestemul chiar şi al unor Brahmani cu suflet înalt? Cel care obişnuia să meargă în faţa carului tău, înarmat cu disc şi buzdugan, din afecţiune pentru tine, era Vasudeva cel cu patru braţe, acel *rishi* străvechi. Acel unul cu suflet înalt şi ochi mari, Krishna, uşurând povara Pământului şi lepădându-şi trupul (omenesc), a atins propriul său loc înalt. Şi de către tine, O, cel dintâi dintre oameni, cu Bhima ca ajutător şi gemenii, O, erou cu braţe puternice, lucrarea cea mare a zeilor a fost îndeplinită. O, cel dintâi al neamului Kuru, te privesc pe tine şi pe fraţii tăi ca fiind încoronaţi cu succes, căci aţi îndeplinit scopul măreţ al vieţilor voastre. A sosit timpul plecării voastre din lume. Chiar şi aceasta, O, puternicule, este ceea ce este benefic pentru voi acum. Tot astfel, înţelegerea şi puterea şi previziunea, O, Bharata, apar atunci când zilele prosperităţii nu s-au scurs. Aceste aceleaşi dobândiri dispar când vine ora adversităţii. Toate acestea au Timpul ca rădăcină. Timpul este, într-adevăr, sămânţa universului, O, Dhananjaya. Este Timpul, din nou, cel care retrage totul după placul său. Unul devine puternic şi, din nou, pierzându-şi acea putere, devine slab. Unul devine stăpân şi îi conduce pe alţii şi, din nou, pierzându-şi acea poziţie, devine slujitor pentru a asculta poruncile altora. Armele tale, după ce au obţinut succesul, s-au dus în locul de unde au venit. Ele vor reveni din nou în mâinile tale când va veni Timpul pentru venirea lor. A sosit

timpul, O, Bharata, ca toți să atingeți scopul cel mai înalt. Chiar și aceasta, o consider eu a fi de mare folos pentru voi toți, O, șef al neamului lui Bharata.

Vaishampayana a continuat: După ce a auzit aceste cuvinte ale lui Vyasa, care avea o energie nemăsurată, fiul lui Pritha, primind permisiunea acestuia, s-a întors în orașul numit după elefant. Intrând în oraș, eroul s-a apropiat de Yudhishthira și l-a informat despre tot ce se întâmplase în legătură cu Vrishnis.

SFÂRȘITUL MAUSALA PARVA

Mahabharata

lui

Vyasa

Cartea 17 - Mahaprasthanika-parva

(Marea călătorie)

Tradusă în română după textul englez
a lui

Kisari Mohan Ganguli

[1883-1896]

NOTIFICARE DE ATRIBUIRE

Scanat la sacred-texts.com, 2004. Corectat de John Bruno Hare, octombrie 2004. Acest text este în domeniul public. Aceste fişiere pot fi utilizate în orice scop necomercial, cu condiția ca această notificare de atribuire să fie lăsată intactă.

CUPRINS

Introducere

Mahaprasthanika parva (secțiunile 1 - 3)

INTRODUCERE

În clasificarea în 18 parva, *Maha-Prasthanika Parva* este al 17-lea volum. *Maha* înseamnă *mare*, iar *prasthana* înseamnă călătorie sau plecare. Astfel, *maha-prasthana* înseamnă literalmente **marea călătorie**, dar reprezintă plecarea din această lume, sau moartea. *Maha-Prasthanika Parva* povesteşte despre plecarea Pandavilor spre Himalaya şi moartea lor, unul după altul. Conţine povestea lui Dharma deghizat în câine şi ascensiunea lui Yudhishthira în ceruri, în corpul său fizic.

SECȚIUNEA I

Om! După ce s-au închinat lui Narayana și lui Nara, cel mai important dintre oameni, precum și zeiței Sarasvati, ar trebui rostit cuvântul „**Jaya**”.

Janamejaya a spus: După ce au auzit de acea luptă cu măciuci de fier între eroii din neamurile Vrishni și Andhaka și după ce au fost informați și despre înălțarea lui Krishna la Cer, ce au făcut Pandavii?

Vaishampayana a spus: După ce a auzit detaliile marii măcelăriri a Vrishnis, regele Kaurava s-a hotărât să părăsească lumea. El s-a adresat lui Arjuna, spunând: „O, tu, cel de mare inteligență, timpul este cel care gătește fiecare creatură (în cazanul său). Cred că ceea ce s-a întâmplat se datorează legăturilor Timpului (cu care ne leagă pe toți). Se cuvine să vezi și tu acest lucru.”

Astfel abordat de fratele său, fiul lui Kunti a repetat doar cuvântul „*Timp, timp!*” și a susținut pe deplin punctul de vedere al fratelui său mai mare, dotat cu o mare inteligență. Constatând hotărârea lui Arjuna, Bhimasena și gemenii au susținut pe deplin cuvintele rostite de Arjuna. Hotărâți să se retragă din lume pentru a câștiga merite, l-au adus pe Yuyutsu în fața lor. Yudhishthira a cedat regatul fiului unchiului său din partea mamei sale, care era din casta Vaisya. Instalându-l pe Parikshit pe tronul lor, ca rege, fratele mai mare al Pandavilor, plin de tristețe, s-a adresat Subhadrei, spunând: „Acest fiu al fiului tău va fi regele Kurus. Supraviețuitorul Yadus, Vajra, a fost numit rege. Parikshit va domni în Hastinapura, în timp ce prințul Yadava, Vajra, va domni în Shakraprastha. El trebuie protejat de tine. Nu-ți pune niciodată inima pe nedreptate.”

După ce a rostit aceste cuvinte, regele Yudhishthira cel drept, împreună cu frații săi, a oferit imediat ofrande de apă lui Vasudeva, cel de mare inteligență, precum și unchiului său matern în vârstă, lui Rama și altora. Apoi a îndeplinit cuvenit ritualurile *Sraddha* pentru toate rudele sale decedate. Regele, în cinstea lui Hari și numindu-l în repetate rânduri, i-a hrănit cu multe bucate delicioase pe Vyasa, născut pe insulă, pe Narada, pe Markandeya, care poseda bogăția penitențelor, și pe Yajnavalkya, din neamul lui Bharadwaja. În cinstea lui Krishna, el a dăruit, de asemenea, multe bijuterii și pietre prețioase, robe și haine, sate, cai și care, precum și sute și mii de sclave celor mai de seamă brahmani. Chemând cetățenii, Kripa a fost instalat ca învățător, iar Parikshit i-a fost încredințat ca discipol, O, șef al neamului Bharata.

Atunci Yudhishthira a convocat din nou toți supușii săi. Înțeleptul regal i-a informat despre intențiile sale. Cetățenii și locuitorii provinciilor, auzind cuvintele regelui, s-au umplut de anxietate și le-au dezaprobat. „Acest lucru nu ar trebui făcut niciodată”, i-au spus ei regelui. Monarhul, bine familiarizat cu schimbările aduse de timp, nu le-a ascultat sfaturile. Posedat de un suflet drept, el a convins poporul să-i aprobe punctul de vedere. Apoi s-a hotărât să părăsească lumea. Frații săi au luat aceeași hotărâre. Atunci, fiul lui Dharma, Yudhishthira, regele Kurus, și-a lepădat podoabele și s-a îmbrăcat în scoarță de copac. Bhima și Arjuna și gemenii, precum și Draupadi, de mare renume, s-au îmbrăcat la fel în scoarță de copac, O, rege. După ce au îndeplinit ritualurile preliminare ale religiei, O, șef al neamului Bharata, care aveau să-i binecuvânteze în îndeplinirea planului lor, acești oameni de seamă au aruncat focurile sacre în apă. Doamnele, văzându-i pe prinți în acea ținută, au plâns cu voce tare. Părea să arate la fel ca în zilele de dinainte, când, împreună cu Draupadi, care era a șasea, au plecat din capitală după înfrângerea lor la zaruri. Frații, însă, erau foarte veseli la gândul retragerii. Cunoscând intențiile lui Yudhishthira și văzând distrugerea Vrishnis, niciun alt curs de acțiune nu i-ar fi putut mulțumi atunci.

Cei cinci frați, împreună cu Draupadi, care era a șasea, și un câine, care era al șaptelea, au pornit în călătoria lor. Într-adevăr, chiar așa a plecat regele Yudhishthira, el însuși conducătorul unui grup de șapte, din orașul numit după elefant. Cetățenii și doamnele din casa regală i-au urmat o

vreme. Cu toate acestea, niciunul dintre ei nu a îndrăznit să se adreseze regelui pentru a-l convinge să renunțe la intenția sa. Locuitorii orașului s-au întors apoi; Kripa și ceilalți au stat în jurul lui Yuyutsu, ca centru al grupului. Ulupi, fiica șefului Naga, O, tu, din neamul lui Kunti, a intrat în apele Gangei. Prințesa Chitrangada a pornit spre capitala Manipura. Celelalte doamne, care erau bunicile lui Parikshit, s-au adunat în jurul lui. Între timp, Pandavii cu suflet înalt, O, tu din neamul lui Kuru, și Draupadi, de mare renume, după ce au respectat postul preliminar, au pornit cu fețele îndreptate spre est. Angajându-se în *Yoga*, acești oameni cu suflet înalt, hotărâți să respecte religia Renunțării, au traversat diverse țări și au ajuns la diverse râuri și mări. Yudhishthira a pornit primul. În spatele lui era Bhima; apoi mergea Arjuna; după el erau gemenii, în ordinea nașterii lor; în spatele lor, O, cel mai de seamă dintre cei din neamul Bharata, mergea Draupadi, cea mai frumoasă dintre femei, cu tenul închis la culoare și ochi asemănători petalelor de lotus. În timp ce Pandava porneau spre pădure, un câine îi urma.

Continuând drumul, acei eroi au ajuns la marea de ape roșii. Dhananjaya nu renunțase la arcul său celest *Gandiva*, nici la cele două tolbe inepuizabile, acționate, O, rege, de lăcomia care te leagă de lucrurile de mare valoare. Pandavii au văzut acolo zeitatea focului stând în fața lor ca un deal. Blocându-le calea, zeul stătea acolo în forma sa întruchipată. Zeitatea celor șapte flăcări s-a adresat atunci Pandavilor, spunând: „Voi, eroici fii ai lui Pandu, cunoașteți-mă ca zeitatea focului. O, Yudhishthira cu brațele puternice, O, Bhimasena, tu care arzi dușmanii, O, Arjuna, și voi, gemeni cu mare curaj, ascultați ce vă spun! Voi, cei mai de seamă din neamul lui Kuru, eu sunt zeul focului. Pădurea Khandava a fost arsă de mine, prin puterea lui Arjuna și a lui Narayana însuși. Lăsați-l pe fratele vostru Phalguna să meargă în pădure după ce a aruncat *Gandiva*, acea armă înaltă. El nu mai are nevoie de ea. Discul prețios, care era cu Krishna cel înalt de suflet, a dispărut (din lume). Când va veni din nou timpul, va reveni în mâinile sale. Acest arc de prim rang, *Gandiva*, a fost procurat de mine de la Varuna pentru a fi folosit de Partha. Să fie predat lui Varuna însuși.”

La auzul acestor cuvinte, toți frații l-au îndemnat pe Dhananjaya să facă ceea ce le-a spus zeul. El a aruncat atunci în apele (mării) atât arcul, cât și cele două tolbe inepuizabile. După aceasta, O, căpetenie a neamului Bharata, zeul focului a dispărut pe loc. Eroicii fii ai lui Pandu au mers apoi cu fețele îndreptate spre sud. Apoi, pe coasta nordică a mării sărate, acei prinți ai rasei lui Bharata au mers spre sud-vest. Întorcându-se apoi spre vest, au zărit orașul Dwaraka acoperit de ocean. Întorcându-se apoi spre nord, acei mai importanți au mers mai departe. Păzind *Yoga*, ei doreau să facă o ocolire a întregului Pământ.

SECȚIUNEA II

Vaishampayana a spus: Acei prinți cu suflete stăpânite și devotați Yogai, îndreptându-se spre nord, au văzut Himavat, acel munte foarte mare. Traversând Himavat-ul, au văzut un vast deșert de nisip. Apoi au văzut puternicul munte Meru, cel mai înalt dintre toți munții cu vârfuri înalte. În timp ce acei puternici înaintau rapid, absorbiți de Yoga, Yajnaseni, căzând din Yoga, s-a prăbușit pe Pământ. Văzând-o căzută, Bhimasena, cu o mare putere, s-a adresat regelui Yudhishthira cel drept, spunând: «O, arzător de dușmani, această prințesă nu a comis niciodată niciun păcat. Spune-ne care este cauza pentru care Krishna a căzut pe Pământ!»

Yudhishthira a spus: O, cel mai bun dintre oameni, deși am fost cu toții egali cu ea, ea avea o mare înclinație pentru Dhananjaya. Ea obține astăzi rodul acelei conduite, O, cel mai bun dintre oameni.

Vaishampayana a continuat: După ce a spus acestea, cel mai de frunte din rasa lui Bharata a mers mai departe. Cu suflet drept, cel mai de frunte dintre oameni, înzestrat cu mare inteligență, a continuat, cu mintea concentrată asupra sa. Apoi Sahadeva, cel cu multă învățătură, a căzut pe

Pământ. Văzându-l căzând, Bhima i-a zis regelui: „Cel care ne-a servit pe toți cu mare smerenie, vai, de ce a căzut pe Pământ acest fiu al Madravati?”

Yudhishthira a spus: El nu s-a considerat niciodată egal cu nimeni înțelept. Din cauza acestui defect a căzut acest prinț.

Vaishampayana a continuat: După ce a spus acestea, regele a plecat, lăsându-l pe Sahadeva acolo. Într-adevăr, Yudhishthira, fiul Kuntîi, a mers mai departe, împreună cu fraţii săi şi cu câinele. Văzându-i căzuți pe amândoi, Krishna şi Pandava Sahadeva, viteazul Nakula, a cărui dragoste pentru rude era foarte mare, a căzut şi el. La căderea viteazului Nakula, cel cu mare frumusețe personală, Bhima i-a zis din nou regelui: „Acest frate al nostru care era înzestrat cu dreptate fără cusur şi care ne-a ascultat întotdeauna ordinele, acest Nakula care era de neegalat ca frumusețe, a căzut.”

Astfel abordat de Bhimasena, Yudhishthira a spus, cu privire la Nakula, aceste cuvinte: „El avea un suflet drept şi era cel dintâi dintre toți oamenii înzestrați cu inteligență. El, însă, credea că nu există nimeni care să-i fie egal în frumusețea trupului. Într-adevăr, se considera superior tuturor în acest sens. Este din această cauză că Nakula a căzut. Știi aceasta, O, Vrikodara. Ceea ce i-a fost hărăzit unei persoane, O, erou, trebuie să fie îndurat de ea.”

Văzându-i pe Nakula şi pe ceilalți căzând, Arjuna, fiul lui Pandu, cel cu cai albi, ucigaşul eroilor ostili, a căzut cuprins de o mare jale. Când acel bărbat suprem, înzestrat cu energia lui Shakra, a căzut, într-adevăr, când acel erou invincibil era pe moarte, Bhima i-a spus regelui: „Nu-mi amintesc nicio minciună rostită de acest suflet nobil. Într-adevăr, nici măcar în glumă nu a spus ceva fals. Atunci, pentru ce anume a căzut el pe Pământ din cauza vreunui rău?”

Yudhishthira a spus: Arjuna spusese că îi va mistui pe toți dușmanii noştri într-o singură zi. Mândru de eroismul său, el nu a îndeplinit totuşi ceea ce spusese. De aceea a căzut. Acest Phalguna i-a disprețuit pe toți cei ce mânuiau arcuri. Cel ce dorește prosperitate nu ar trebui să se lase purtat de astfel de simţăminte.

Vaishampayana a continuat: După ce a spus aceasta, regele a mers mai departe. Apoi Bhima a căzut. După ce a căzut, Bhima i-a vorbit regelui Yudhishthira cel drept, spunând: „O, rege, privește, eu, care sunt cel drag ție, am căzut. Din ce motiv am căzut? Spune-mi dacă știi.”

Yudhishthira a spus: Erai un mare mâncător şi obişnuiai să te lauzi cu forţa ta. Niciodată nu țineai cont, O, Bhima, de nevoile celorlalți în timp ce mâncai. Pentru aceasta, O, Bhima, ai căzut.”

După ce a spus aceste cuvinte, Yudhishthira cel cu braţe puternice a pornit mai departe, fără să se uite înapoi. Nu avea decât un singur tovarăş, câinele despre care ți-am vorbit în repetate rânduri, care îl urma acum.

SECȚIUNEA III

Vaishampayana a spus: Atunci Shakra, umplând firmamentul şi Pământul cu un sunet puternic, a venit la fiul Pritha-ei într-un car şi i-a cerut să urce în el. Văzându-şi fraţii căzuți pe Pământ, regele Yudhisthira cel drept i-a spus aceste cuvinte acelei zeități cu 1.000 de ochi: „Fraţii mei au căzut toți aici. Ei trebuie să meargă cu mine. Fără ei, nu vreau să merg în Rai, O, stăpâne al tuturor zeităților. Prințesa cea delicată (Draupadi), care merită toată mângâierea, O, Purandara, ar trebui să vină şi ea cu noi. Se cuvine să permiți acest lucru.”

Shakra a spus: Îi vei vedea pe fraţii tăi în Rai. Ei au ajuns acolo înaintea ta. Într-adevăr, îi vei vedea pe toţi acolo, împreună cu Krishna. Nu te lăsa pradă tristeţii, O, conducător al Bharata-ilor. Lepădându-şi trupurile omeneşti, ei au plecat acolo, O, şef al rasei Bharata. În ceea ce te priveşte pe tine, este hotărât ca tu să mergi acolo în acest trup al tău.

Yudhisthira a spus: Acest câine, O, stăpâne al Trecutului şi al Prezentului, îmi este nespus de devotat. El ar trebui să meargă cu mine. Inima mea este plină de compasiune pentru el.

Shakra a spus: Nemurirea şi o stare egală cu a mea, O, rege, prosperitatea care se întinde în toate direcţiile şi succesul înalt şi toate fericirile Raiului, le-ai câştigat astăzi. Renunţă la acest câine. În asta nu va fi nicio cruzime.

Yudhisthira a spus: O, tu cu 1.000 de ochi. O, tu care ai un comportament drept, este extrem de dificil ca cel care are un comportament drept să săvârşească un act nedrept. Nu doresc acea uniune cu prosperitatea pentru care va trebui să renunţ la cel care îmi este devotat.

Indra a spus: Nu este loc în Rai pentru persoanele cu câini. Mai mult, zeităţile numite Krodhavasas le iau tuturor meritele persoanelor respective. Reflectând la aceasta, acţionează, O, rege Yudhisthira cel drept. Renunţă la acest câine. Nu este nicio cruzime în asta.

Yudhishthira spuse: S-a spus că abandonarea celui devotat este un păcat nesfârşit. Este egal cu păcatul pe care cineva îl săvârşeşte ucigând un Brahmana. De aceea, O, mare Indra, nu voi abandona acest câine astăzi din dorinţa propriei mele fericiri. Aceasta este, de asemenea, jurământul meu urmărit cu fermitate, să nu renunţ niciodată la o persoană înfricoşată, nici la cea devotată mie, nici la cea care caută protecţia mea, spunând că este lipsită de resurse, nici la cea aflată în suferinţă, nici la cea care a venit la mine, nici la cea slabă în a se proteja singură, nici la cea preocupată de viaţă. Nu voi renunţa niciodată la o astfel de persoană până la sfârşitul propriei mele vieţi.

Indra spuse: Orice daruri, sacrificii săvârşite sau libaţii turnate pe focul sacru, văzute de un câine, sunt luate de Krodhavasas. Renunţă, aşadar, la acest câine. Abandonând acest câine, vei ajunge în regiunea zeităţilor. După ce i-ai abandonat pe fraţii tăi şi pe Krishna, tu, O, erou, ai dobândit o regiune de fericire prin propriile tale fapte. De ce eşti atât de năucit? Ai renunţat la toate. De ce nu renunţi la acest câine?

Yudhishthira spuse: Este bine cunoscut în toate lumile că nu există nici prietenie, nici duşmănie cu cei morţi. Când fraţii mei şi Krishna au murit, nu i-am putut reînvia. De aceea i-am abandonat. Totuşi, nu i-am abandonat cât timp au fost în viaţă. A speria pe cineva care a cerut protecţie, uciderea unei femei, furtul a ceea ce aparţine unui Brahmana şi vătămarea unui prieten, fiecare dintre aceste patru, O, Shakra, cred că este egal cu abandonarea celui devotat.

Vaishampayana continuă: Auzind aceste cuvinte ale regelui Yudhishthira cel drept, (câinele se transformă în) zeul Dreptăţii, care, foarte mulţumit, i-a spus aceste cuvinte cu o voce dulce plină de laudă:

Dharma spuse: Eşti născut nobil, O, rege al regilor, şi dotat cu inteligenţa şi buna conduită a lui Pandu. Ai compasiune pentru toate creaturile, O, Bharata, din care acesta este un exemplu strălucit. În trecut, O, fiule, ai fost examinat o dată de mine în pădurile Dwaita, unde fraţii tăi de mare forţă au întâmpinat (o iluzie de) moarte. Dispreţuindu-i atât pe fratele tău Bhima, cât şi pe Arjuna, ai dorit reînvierea lui Nakula din dorinţa ta de a face bine (maicii tale vitrege). În această ocazie, considerând câinele devotat ţie, ai renunţat la carul însuşi al zeilor cereşti în loc să renunţi la el. De aceea, O, rege, nu există nimeni în Rai care să fie egal cu tine. De aceea, O, Bharata,

regiunile de fericire inepuizabilă îți aparțin. Le-ai câștigat, O, șef al Bharatașilor, și al tău este un scop ceresc și înalt.

Vaishampayana continuă: Apoi Dharma, și Shakra, și Maruții, și Ashvinis, și ceilalți zei, și Rishișii cerești, făcându-l pe Yudhishthira să urce într-un car, au pornit spre Cer. Acele ființe încoronate cu succes și capabile să meargă oriunde după voie, au călărit carele lor respective. Regele Yudhishthira, acel perpetuator al rasei Kuru, călătorind pe acel car, a urcat repede, făcând ca întregul firmament să strălucească de eficacitatea sa. Atunci Narada, cel mai de frunte dintre toți vorbitorii, înzestrat cu asceză și versat în toate lumile, din mijlocul acelei adunări de zei, a rostit aceste cuvinte: «Toți regii-înțelepți care sunt aici au reușitele lor depășite de cele ale lui Yudhishthira. Acoperind toate lumile prin faima și splendoarea sa și prin bogăția sa de conduită, el a ajuns în Cer în propriul său trup (omenesc). Nimeni altul decât fiul lui Pandu nu s-a auzit să fi realizat acest lucru!»

Auzind aceste cuvinte ale lui Narada, regele cu suflet drept, salutându-i pe zei și pe toți regii-înțelepți prezenți, a spus: «Fie că regiunea fraților mei este fericită sau nefericită, acolo doresc să merg. Nu vreau să merg nicăieri altundeva.»

Auzind această vorbă a regelui, șeful zeităților, Purandara, a rostit aceste cuvinte pline de înțeles nobil: „Trăiește tu în acest loc, O, rege al regilor, pe care l-ai câștigat prin faptele tale meritorii. De ce mai păstrezi încă afecțiuni lumești? Ai atins un mare succes, de care niciun alt om nu a reușit să se bucure vreodată. Frații tăi, O, desfătare a Kurus, au reușit să cucerească regiuni de fericire. Afecțiunile lumești te mai ating. Acesta este Raiul. Privește acești Rishi și Siddha celești care au ajuns în regiunea odihnei.”

Dotat cu o inteligență deosebită, Yudhishthira i-a răspuns din nou șefului zeităților, spunând: „O, biruitorule al Daityas, nu îndrăznesc să locuiesc nicăieri separat de ei. Doresc să merg acolo unde au mers frații mei. Doresc să merg acolo unde a mers acea femeie cea mai de seamă, Draupadi, cu proporții ample și cu o înfățișare mai închisă la culoare și înzestrată cu o mare inteligență și cu o conduită dreaptă.”

SFÂRȘITUL MAHAPRASTHANIKA PARVA

Mahabharata

lui

Vyasa

Cartea 18 - Svargarohanika Parva

(Cartea înălţării la cer)

Tradusă în română după textul englez
a lui

Kisari Mohan Ganguli

[1883-1896]

NOTIFICARE DE ATRIBUIRE

Scanat la sacred-texts.com, 2004. Corectat de John Bruno Hare, octombrie 2004. Acest text este în domeniul public. Aceste fişiere pot fi utilizate în orice scop necomercial, cu condiția ca această notificare de atribuire să fie lăsată intactă.

CUPRINS

Introducere

Svargarohana Parva (secțiunile 1 - 6)

INTRODUCERE

În clasificarea în 18 parva, *Svargarohana Parva* este al 18-lea volum. Este ultima Parva din *Mahabharata*. *Svarga* înseamnă *rai*, iar *arohana* înseamnă ascensiune. Astfel, *Svargarohana Parva* se referă la ascensiunea către rai. Yudhishthira este dus în iad şi apoi merge în rai.

SECȚIUNEA I

Om! După ce s-a închinat lui Narayana și lui Nara, cel mai important dintre oameni, precum și zeiței Sarasvati, ar trebui să fie rostit cuvântul „**Jaya**”.

Janamejaya a spus: După ce au atins Raiul, ce regiuni au atins respectiv strămoșii mei din vechime, și anume Pandavașii și fiii lui Dhritarashtra? Doresc să aud asta. Cred că ești familiarizat cu totul, fiind învățat de marele *Rishi* Vyasa despre isprăvi minunate.

Vaishampayana a spus: Ascultă acum ce au făcut strămoșii tăi, Yudhishthira și ceilalți, după ce au atins Raiul, acel loc al zeităților. Ajuns în Rai, regele Yudhishthira cel drept l-a văzut pe Duryodhana înzestrat cu prosperitate și așezat pe un scaun excelent. Strălucia cu strălucire precum soarele și purta toate acele semne de glorie care aparțin eroilor. Și se afla în compania multor zeități cu strălucire arzătoare și a Sadhya-ilor cu fapte drepte. Yudhishthira, privind la Duryodhana și prosperitatea sa, s-a cuprins brusc de furie și s-a întors de la privelițe.

Adresă cu voce tare pe tovarășii săi, spunând: ”Nu doresc să împart regiunile fericirii cu Duryodhana, care a fost pătat de lăcomie și lipsit de viziune. Pentru el au fost măcelăriți de către noi, care l-am adâncit mult în pădurea cea deasă, prietenii și rudele din întreaga Lume. Pentru el, prințesa virtuoasă din Pancala, Draupadi cu trăsături fără cusur, soția noastră, a fost târâtă în mijlocul adunării înaintea tuturor bătrânilor noștri. O, zei, nu am nicio dorință nici măcar să-l văd pe Duryodhana. Doresc să mă duc acolo unde sunt frații mei.

Narada, zâmbind, i-a spus: Nu ar trebui să fie așa, O, rege al regilor. În timp ce se află în Rai, toate dușmăniile încetează. O, Yudhishthira cu brațe puternice, nu spune așa despre regele Duryodhana. Ascultă-mă. Iată regele Duryodhana. El este venerat alături de zei de acei oameni drepți și de primii dintre regi care sunt acum locuitori ai Raiului. Prin faptul că și-a vărsat trupul ca o ofrandă pe focul luptei, el a atins scopul care constă în obținerea regiunii eroilor. Tu și frații tăi, care erați zei adevărați pe Pământ, ați fost întotdeauna persecutați de acesta. Totuși, prin respectarea practicilor Kshatriya, el a ajuns în această regiune. Acest stăpân al Pământului nu s-a înspăimântat într-o situație plină de teroare.

O fiule, nu ar trebui să ții minte necazurile care ți s-au provocat din cauza jocului de zaruri. Nu se cuvine să-ți amintești de suferințele Draupadei. Nu se cuvine să-ți amintești de celelalte necazuri care ți-au fost din cauza faptelor rudelor tale, – necazurile, adică, care au fost cauzate de luptă sau de alte situații. Întâlnește-l acum pe Duryodhana conform orânduirilor bunei-cuviințe. Acesta este Raiul, O, stăpâne al oamenilor. Nu pot exista dușmănii aici.

Deși astfel i-a vorbit Narada, regele Kuru, Yudhishthira, înzestrat cu o mare inteligență, a întrebat despre frații săi și a spus: „Dacă aceste regiuni eterne rezervate eroilor îi aparțin lui Duryodhana, acel ticălos nelegiuit și păcătos, acel om care a fost nimicitorul prietenilor și al întregii lumi, acel ticălos pentru care întregul pământ a fost devastat împreună cu toți caii, elefanții și ființele umane ai săi, dorința mea este să văd ce regiuni au atins acei eroi cu suflet înalt, frații mei cu jurăminte înalte, împlinitori statornici ai promisiunilor, adevărați în vorbire și distinși prin curaj. Karna cel cu suflet înalt, fiul Kunti, incapabil să fie învins în luptă, Dhrishtadyumna, Satyaki, fiii lui Dhrishtadyumna și ceilalți Kshatriya care și-au găsit moartea respectând practicile Kshatriya, unde sunt acei stăpâni ai Pământului, O, Brahmanule? Nu-i văd aici, O, Narada. Doresc să văd, O, Narada, pe Virata și Drupada și pe ceilalți mari Kshatriya conduși de Dhrishtaketu, precum și pe Shikhandi, prințul Pancala, fiii Draupadii și pe Abhimanyu, irezistibil în luptă."

SECȚIUNEA II

Yudhishthira spuse: Voi, zei, nu văd aici pe fiul Radhei, de o putere de necuprins, precum și pe înalții mei frați, și pe Yudhamanyu și Uttamaujas, acei mari războinici care au vărsat trupurile (ca ofrande) pe focul bătăliei, acei regi și prinți care au murit pentru mine în luptă. Unde sunt acei mari războinici, care aveau puterea tigrilor? Au dobândit ei acest tărâm? Dacă acei mari războinici au obținut aceste tărâmuri, atunci să știți, voi, zei, că voi locui aici cu acele suflete înalte. Dacă acest tărâm de bun augur și etern nu a fost dobândit de acei regi, atunci să știți, voi, zei, că fără aceşti fraţi și rude ale mele, nu voi trăi aici. La vremea săvârșirii riturilor de apă (după bătălie), am auzit-o pe mama mea spunând: „Tu să oferi jertfe de apă lui Karna.” De când am auzit aceste cuvinte ale mamei mele, ard de durere. De asemenea, mă doare neîncetat, voi, zei, că atunci când am observat asemănarea dintre picioarele mamei mele și cele ale lui Karna de suflet de necuprins, nu m-am supus imediat ordinelor acelui chinuitor al rândurilor ostile. Noi, alăturați lui Karna, nici însuși Śakra nu ar fi putut învinge în bătălie. Oriunde ar fi acel copil al Soarelui, doresc să-l văd. Vai, relația lui cu noi fiind necunoscută, l-am pus pe el să fie ucis de Arjuna. De asemenea, doresc să-l văd pe Bhima de o putere teribilă și mai drag mie decât suflarea vieții, pe Arjuna de asemenea, asemănător cu însuși Indra, și pe gemenii asemănători cu însuși Distrugătorul în putere. Doresc să văd prințesa din Pancala, a cărei conduită a fost întotdeauna dreaptă. Nu doresc să rămân aici. Vă spun adevărul. Voi, cei dintâi dintre zei, ce îmi este Raiul dacă sunt despărțit de frații mei? Acolo este Raiul unde sunt acei frați ai mei. Acesta, după părerea mea, nu este Raiul.

Zeii au spus: Dacă dorești să fii acolo, mergi atunci, O, fiule, fără întârziere. La porunca șefului zeităților, suntem gata să facem ceea ce îți este pe plac.

Vaishampayana a continuat: După ce au spus acestea, zeii i-au ordonat apoi mesagerului ceresc, O, cel care arde dușmanii, spunând: „Arată-i lui Yudhishthira prietenii și rudele sale.” Apoi fiul regal al lui Kunti și mesagerul ceresc s-au îndreptat împreună, O, cel mai ilustru dintre regi, spre locul unde se aflau acei șefi de oameni (pe care Yudhishthira dorise să-i vadă). Mesagerul ceresc mergea primul, regele îl urma în spate. Calea era potrivnică și dificilă și călcată de oameni cu fapte păcătoase. Era învăluită în întuneric gros și acoperită de păr și mușchi ce formau veșmântul ei gazonat. Pătată de duhoarea păcătoșilor și mâloasă cu carne și sânge, era plină de muște mari, viespi înțepătoare și țânțari și era periclitată de năvălirile urșilor grozavi. Trupurile în descompunere zăceau ici și colo. Acoperită de oase și păr, era dezagreabilă din cauza viermilor și insectelor. Era mărginită pe tot parcursul de un foc arzător. Era infestată de ciori și alte păsări și vulturi, toate având ciocuri de fier, precum și de spirite rele cu guri lungi ascuțite ca niște ace. Și era plină de fortărețe inaccesibile, asemenea munților Vindhya. Trupurile omenești erau împrăștiate pe ea, unse cu grăsime și sânge, cu brațe și coapse tăiate, sau cu intestine sfâșiate și picioare secționate.

De-a lungul acelei cărări atât de neplăcute din cauza duhorii cadavrelor și oribile din cauza altor întâmplări, regele cu suflet drept a înaintat, plin de gânduri diverse. El a zărit un râu plin de apă clocotită și, prin urmare, greu de traversat, precum și o pădure de copaci ale căror frunze erau săbii ascuțite și brice. Erau câmpii pline de nisip alb fin, încălzit excesiv, și stânci și pietre făcute din fier. În jur erau multe ulcioare de fier, cu ulei clocotind în ele. Erau numeroase Kuta-salmalika, cu spini ascuțiți și, prin urmare, extrem de dureroase la atingere. Fiul lui Kunti a văzut, de asemenea, torturile aplicate bărbaților păcătoși.

Văzând acea regiune potrivnică, abundând de tot felul de necurății, Yudhishthira l-a întrebat pe mesagerul ceresc, spunând: „Cât de departe trebuie să înaintăm pe o cale ca aceasta? Se cuvine să-mi spui unde sunt acei frați ai mei. De asemenea, doresc să știu ce regiune este aceasta a zeilor?”

Auzind aceste cuvinte ale regelui Yudhishthira cel drept, mesagerul ceresc și-a oprit mersul și a răspuns, spunând: „Până aici este calea ta. Locuitorii Raiului mi-au poruncit ca, după ce am ajuns aici, să mă opresc. Dacă ești obosit, O, rege al regilor, te poți întoarce cu mine.

Yudhishthira, însă, era deosebit de abătut și stupefiat de mirosul neplăcut. Hotărât să se întoarcă, O, Bharata, și-a reluat pașii. Îndurerat de tristețe și jale, monarhul cu suflet drept s-a întors. În acel moment, a auzit plângeri jalnice din toate părțile: „O, fiu al lui Dharma, O, rege înțelept, O, tu de origine sacră, O, fiu al lui Pandu, rămâi un moment pentru a ne face cinste. La sosirea ta, O, invincibilule, o briză încântătoare a început să bată, purtând parfumul dulce al persoanei tale. Mare a fost ușurarea noastră datorită acestui lucru. O, cel dintâi dintre regi, văzându-te, O, primul dintre oameni, mare a fost fericirea noastră. O, fiu al Prithăi, lasă această fericire să dureze mai mult prin șederea ta aici, pentru încă câteva momente. Rămâi aici, O, Bharata, chiar și pentru puțin timp. Atâta timp cât ești aici, O, tu, din neamul lui Kuru, chinurile încetează să ne afecteze.” Aceste cuvinte și multe altele asemănătoare, rostite în voci jalnice de către persoane aflate în suferință, regele le-a auzit în acea regiune, purtate la urechile sale din toate părțile.

Auzind acele cuvinte ale ființelor aflate în jale, Yudhishthira, cu inimă plină de compasiune, a exclamat cu voce tare: «*Vai, ce dureros!*» Și regele s-a oprit. Discursurile acelor persoane aflate în jale și îndurerate i s-au părut fiului lui Pandu rostite cu voci pe care le mai auzise înainte, deși nu le-a putut recunoaște cu acea ocazie.

Incapabil să recunoască vocile, fiul lui Dharma, Yudhishthira, a întrebat: «Cine ești tu? De ce stai aici?»

Astfel, ei i-au răspuns din toate părțile, spunând: «Eu sunt Karna!» «Eu sunt Bhimasena!» «Eu sunt Arjuna!» «Eu sunt Nakula!» «Eu sunt Sahadeva!» «Eu sunt Dhrishtadyumna!» «Eu sunt Draupadi!» «Suntem fiii lui Draupadi!» Chiar așa au vorbit acele voci, O, rege.

Auzind în acele exclamații, O, rege, rostite în voci de durere potrivite locului, regalul Yudhishthira se întrebă: „Ce soartă perversă este aceasta? Care sunt acele fapte păcătoase pe care le-au comis acele ființe cu suflet înalt, Karna și fiii Draupadei, și prințesa cu talia zveltă a Pancalei, de vreme ce reședința lor a fost stabilită în această regiune cu miros puturos și mare jale? Nu cunosc nicio greșeală care să li se poată atribui acestor persoane cu fapte drepte. Care este actul prin care fiul lui Dhritarashtra, regele Suyodhana, împreună cu toți adepții săi păcătoși, a dobândit o astfel de prosperitate? Înzestrat cu o prosperitate asemenea celei a marelui Indra însuși, el este foarte prețuit. Care este actul, ca urmare a căruia aceștia (cei cu suflet înalt) au căzut în Iad? Toți erau cunoscători ai oricărei datorii, erau eroi, erau devotați adevărului și *Vedelor*; erau respectuoși cu practicile Kshatriya; erau drepți în faptele lor; erau făcători de sacrificii; și dătători de daruri mari brahmanilor. Dorm sau sunt treaz? Sunt conștient sau inconștient? Sau, este aceasta o iluzie mentală cauzată de tulburări ale creierului?”

Copleșit de tristețe și jale, și cu simțurile tulburate de anxietate, regele Yudhishthira s-a lăsat pradă astfel de reflecții pentru mult timp. Fiul regal al lui Dharma s-a înfuriat apoi foarte tare. Într-adevăr, Yudhishthira a mustrat apoi zeii, precum și pe Dharma însuși. Chinuit de mirosul foarte neplăcut, el i-a spus mesagerului ceresc: „Întoarce-te în prezența celor al căror mesager ești. Spune-le că nu mă voi întoarce unde sunt ei, ci voi rămâne chiar aici, deoarece, în urma tovarășiei mele, acești frați întristați ai mei s-au liniștit.” Astfel abordat de către fiul înțelept al lui Pandu, mesagerul ceresc s-a întors în locul unde se afla șeful zeităților, adică cel al celor o sută de sacrificii. I-a relatat acestuia faptele lui Yudhishthira. Într-adevăr, O, conducător de oameni, i-a informat pe Indra despre tot ce spusese fiul lui Dharma!

SECȚIUNEA III

Vaishampayana spuse: Regele Yudhishthira cel drept, fiul Prithei, nu zăbovise acolo nici măcar un moment când, O, tu din neamul Kuru, toți zeii, având-l pe Indra în frunte, au sosit în acel loc. Zeul Dreptății, în forma sa întrupată, a venit și el în locul unde se afla regele Kuru, pentru a

vedea pe acel monarh. La sosirea acelor zeități cu trupuri strălucitoare și fapte sfințite și nobile, întunericul care copleșise acea regiune a dispărut imediat. Chinurile îndurate de ființele cu fapte păcătoase nu s-au mai văzut. De asemenea, au dispărut din vedere râul Vaitarani, Salmaliul plin de spini, urcioarele de fier și bolovanii de stâncă, atât de teribili de privit. Cadavrele dezgustătoare și felurite, pe care regele Kuru le văzuse, au dispărut în același timp. Apoi, o adiere, delicioasă și plină de parfumuri plăcute, perfect curată și răcoroasă, O, Bharata, a început să sufle în acel loc, ca urmare a prezenței zeilor. Maruții, împreună cu Indra, Vasușii cu gemenii Ashvini, Sadhyas, Rudras, Adityas și ceilalți locuitori ai Raiului, precum și Siddhas și marii Rishi, toți au venit acolo unde se afla fiul regal al lui Dharma, plin de mare energie.

Apoi, Șakra, domnul zeităților, înzestrat cu o prosperitate strălucitoare, s-a adresat lui Yudhishthira și, mângâindu-l, i-a spus: „O, Yudhishthira cu brațe puternice, vino, vino, O, șef al oamenilor. Aceste iluzii s-au încheiat, O, puternicule. Ți s-a atins victoria, O, cu brațe puternice, și regiunile eterne (ale fericirii) ți-au devenit proprietate. Nu ar trebui să te lași pradă mâniei. Ascultă aceste cuvinte ale mele. Iadul, O, fiule, trebuie văzut fără îndoială de fiecare rege. Atât binele, cât și răul sunt în abundență, O, șef al oamenilor. Cel care se bucură primul de fructele faptelor sale bune trebuie să îndure apoi Iadul. Cel, pe de altă parte, care îndură mai întâi Iadul, trebuie să se bucure apoi de Rai. Cel ale cărui fapte păcătoase sunt multe se bucură mai întâi de Rai. Motivul pentru care, O, rege, dorind să-ți fac bine, te-am trimis să vezi Iadul. Tu îl înșelaseși pe Drona cu privire la fiul său printr-o prefăcătorie. Ca urmare, ți s-a arătat Iadul printr-un act de înșelăciune. După exemplul tău, lui Bhima și Arjuna și Draupadi le-a fost arătar și lor locul păcătoșilor printr-un act de înșelăciune. Vino, O, șef al oamenilor, toți aceștia au fost curățați de păcatele lor. Toți acei regi care te-au ajutat și care au fost uciși în luptă au atins cu toții Raiul. Vino și privește-i, O, cel mai de frunte al rasei lui Bharata.”

Karna, acel puternic arcaș, cel dintâi dintre toți mânuitorii de arme, după care tu jelești, a atins de asemenea o mare împlinire. Privește, O, puternice, pe acest suprem dintre oameni, adică fiul lui Surya. El se află în locul care îi este sortit, O, cu brațe puternice. Alungă această tristețe a ta, O, al celor dintâi dintre oameni. Privește frații tăi și pe ceilalți, acei regi care ți-au dat sprijinul lor. Toți și-au atins locurile lor respective (de fericire). Fie ca febra inimii tale să se risipească. După ce ai îndurat puțină suferință mai întâi, de acum înainte, O, fiu al neamului Kuru, să te joci cu mine în fericire, lipsit de tristețe și cu toate suferințele alungate. O, cu brațe puternice, bucură-te acum, O, rege, de roadele tuturor faptelor tale de dreptate, de acele regiuni pe care ți le-ai dobândit prin penitențele tale și de toate darurile tale. Fie ca zeitățile, Gandharvii și Apșarele cerești, îmbrăcate în veșminte curate și podoabe minunate, să te slujească și să te îngrijească pentru fericirea ta. Bucură-te acum, O, cu brațe puternice, de acele regiuni (de fericire) care ți-au devenit ale tale prin sacrificiul *Rajasuya* pe care l-ai efectuat și ale căror fericiri au fost sporite de sabia sacră pe care ai folosit-o. Fie ca cele mai înalte fructe ale penitențelor tale să fie savurate de tine. Regiunile tale, O, Yudhishthira, sunt deasupra, cele ale regilor. Ele sunt egale cu cele ale lui Hariscandra, O, fiu al Pritha. Vino și joacă-te acolo în fericire. Acolo unde se află marele înțelept-rege Mandhatri, acolo unde se află regele Bhagiratha, acolo unde se află Bharata, fiul lui Dushmanta, acolo te vei juca în fericire. Iată râu cel ceresc, sfânt și sfințitor pentru cele trei lumi. El se numește Gangea Cerească. Cufundându-te în el, te vei duce în regiunile tale. După ce te vei fi scăldat în acest curent, vei fi eliberat de natura ta umană. Într-adevăr, cu tristețea alungată, cu suferințele învinse, vei fi eliberat de toate dușmăniile.”

În timp ce, O, rege Kuru, șeful zeilor vorbea astfel lui Yudhishthira, zeul Dreptății, în forma sa întrupată, s-a adresat propriului său fiu și i-a spus: „O rege, sunt nespus de mulțumit, O, tu cu mare înțelepciune, de tine, fiule, pentru devotamentul tău față de mine, pentru adevărul vorbelor tale, pentru iertare și pentru autocontrol. Acesta, într-adevăr, este al treilea test, O, rege, la care te supun. Ești incapabil, fiu al Pritha, să fii abătut de la natura sau rațiunea ta. Înainte de aceasta, te-am examinat în pădurile Dwaita prin întrebările mele, când ai venit la acel lac pentru a recupera o

pereche de bețe de foc. Ai rezistat bine. Asumând forma unui câine, te-am examinat încă o dată, O, fiule, când frații tăi împreună cu Draupadi căzuseră. Acesta a fost al treilea test al tău; ți-ai exprimat dorința de a rămâne în Iad de dragul fraților tăi. Ai devenit curățat, O, cel foarte binecuvântat. Purificat de păcat, fii fericit."

O fiu al Pritei, frații tăi, O, rege, nu erau vrednici de Iad. Toate acestea au fost o iluzie creată de șeful zeilor. Fără îndoială, toți regii, O, fiule, trebuie să vadă odată Iadul. De aceea ai fost supus pentru puțin timp acestei mari suferințe. O, rege, nici Arjuna, nici Bhima, nici vreunul dintre cei mai iluștri oameni, adică gemenii, nici Karna, întotdeauna veridic în vorbire și înzestrat cu mare curaj, nu puteau merita Iadul pentru mult timp. Prințesa Krishna de asemenea, O, Yudhishthira, nu putea merita acel loc al păcătoșilor. Vino, vino, O, cel mai de seamă dintre Bharata, privește-o pe Ganga care-și răspândește curentul peste cele trei lumi.

Adresat astfel, acel înțelept regal, și anume bunicul tău, a mers împreună cu Dharma și toți ceilalți zei. După ce s-a scăldat în râul ceresc Gange, sacru și sfințitor și mereu venerat de Rishi, el și-a lepădat trupul omenesc. Luând apoi o formă celestă, regele Yudhishthira cel drept, în urma acelei băi, a fost dezlegat de toate dușmăniile și tristețile sale. Înconjurat de zei, regele Kuru Yudhishthira a plecat de la acel loc. L-a însoțit Dharma, iar marii Rishi i-au rostit laudele. Într-adevăr, el a ajuns în acel loc unde acei oameni de frunte, acei eroi, și anume Pandava și Dhartaraștra, eliberați de (omeneasca) mânie, se bucurau fiecare de statutul său.

SECȚIUNEA IV

Vaishampayana spuse: Regele Yudhishthira, astfel lăudat de zei, de Maruți și de Rishi, a pornit spre locul unde se aflau acei fruntași ai neamului lui Kuru. L-a văzut pe Govinda înzestrat cu forma sa Brahmanică. Aceasta semăna cu forma sa văzută anterior, ceea ce ajuta la recunoaștere. Strălucind în acea formă, era împodobit cu arme cerești, precum teribilul disc și altele, în formele lor întrupate. Era adorat de Phalguna, eroul, care era de asemenea înzestrat cu o strălucire incandescentă. Fiul lui Kunti l-a văzut pe ucigașul lui Madhu și în propria sa formă. Cei doi fruntași ai Ființelor, adorați de toți zeii, văzându-l pe Yudhishthira, l-au primit cu onorurile cuvenite.

În alt loc, cel care încânta Kurușii l-a văzut pe Karna, cel mai de frunte dintre toți mânuitorii de arme, asemănător cu douăsprezece sori ca strălucire. În altă parte l-a văzut pe Bhimasena de mare putere, șezând în mijlocul Maruților, și înzestrat cu o formă strălucitoare. Ședea lângă Zeul Vântului în forma sa întrupată. Într-adevăr, el se afla atunci într-o formă cerească înzestrată cu mare frumusețe și atinsese succesul suprem. Într-un loc aparținând Ashvinilor, cel care încânta Kurușii i-a văzut pe Nakula și Sahadeva, fiecare strălucind cu propriile efluvii.

El a zărit-o și pe prințesa din Pancala, împodobită cu ghirlande de flori de lotus. Ajunsă în Rai, ea ședea acolo, înzestrată cu o formă care avea strălucirea solară. Regele Yudhishthira a dorit brusc să o întrebe. Atunci ilustrul Indra, șeful zeilor, i-a vorbit: „Aceasta este Sree însăși. Pentru tine s-a născut ea, ca fiică a lui Drupada, printre oameni, ne-ieșind din pântecele vreunei mame, O, Yudhishthira, înzestrată cu parfum plăcut și capabilă să încânte întreaga lume. Pentru plăcerea ta, ea a fost creată de cel ce poartă tridentul. Ea s-a născut în neamul lui Drupada și v-a fost tuturor plăcută. Acești cinci Gandharva foarte binecuvântați, înzestrați cu strălucirea focului și posedați de o mare energie, au fost, O, rege, fiii Draupadii și ai tăi."

Privește-l pe Dhritarashtra, regele Gandharvilor, înzestrat cu mare înțelepciune. Să știi că acesta a fost fratele cel mai mare al tatălui tău. Acesta este fratele tău cel mai mare, fiul Kuntiei, înzestrat cu strălucirea focului. Fiul lui Surya, fratele tău cel mai mare, cel mai de frunte dintre oameni, chiar acesta era cunoscut ca fiul Radhei. El se mișcă în compania lui Surya. Privește-l pe acest cel dintâi dintre Ființe. Printre triburile Saddhyasilor, zeilor, Viswadevasilor și Maruților,

privește, O, rege al regilor, pe vitejii călăreți din triburile Vrishni și Andhaka, anume acei eroi avându-l pe Satyaki pe primul loc și pe acei puternici dintre Bhoja. Privește-l pe fiul Subhadrei, invincibil în luptă, care acum stă alături de Soma. Chiar acesta este viteazul arcaș Abhimanyu, acum înzestrat cu blânda strălucire a marelui luminător al nopții. Aici este viteazul arcaș Pandu, acum unit cu Kunti și Madri. Tatăl tău vine frecvent la mine în carul său excelent. Privește-l pe regele Bhishma, fiul lui Santanu, acum în mijlocul Vasuilor. Să știi că acesta de lângă Brihaspati este învățătorul tău Drona. Acești regi și alții, O, fiu al lui Pandu, care au luptat de partea ta, acum umblă cu Gandharvii sau Yakshii sau alte ființe sfinte. Unii au dobândit statutul de *Guhyakas*, O, rege. După ce și-au lepădat trupurile, au cucerit Raiul prin meritele pe care le-au dobândit prin cuvânt, gând și faptă.

SECȚIUNEA V

Janamejaya a spus: Bhishma și Drona, acei doi oameni cu suflet înalt, regele Dhritarashtra și Virata și Drupada, și Sankha și Uttara. Dhrishtaketu și Jayatsena și regele Satyajit, fiii lui Duryodhana, și Shakuni, fiul lui Subala, fiii lui Karna de mare vigoare, regele Jayadratha, Ghatotkaca și alții pe care nu i-ai menționat, ceilalți regi eroi cu înfățișări strălucitoare — spune-mi pentru ce perioadă au rămas în Rai. O, cel mai eminent dintre cei reînnoiți, locul lor în Rai a fost unul etern? Care a fost sfârșitul la care au ajuns acei oameni de frunte când faptele lor s-au sfârșit? Doresc să aud asta, O, cel mai eminent dintre cei reînnoiți, și de aceea te-am întrebat. Prin penitențele tale strălucitoare vezi toate lucrurile.

Sauti a spus: Astfel întrebat, acel Înțelept reînnoit, primind permisiunea lui Vyasa cu suflet înalt, s-a pregătit să răspundă la întrebarea regelui.

Vaishampayana a spus: Nu oricine, O, rege al oamenilor, este capabil să se întoarcă la natura sa la sfârșitul faptelor sale. Fie că așa este sau nu, într-adevăr, este o întrebare bună pusă de tine. Ascultă, O, rege, acest mister al zeilor, O, suprem al rasei lui Bharata. A fost explicat (nouă) de Vyasa de energie măreață, viziune cerească și mare vigoare, acel ascet străvechi, O, Kauravya, care este fiul lui Parasara și care observă întotdeauna jurăminte înalte, care are o înțelegere nemăsurabilă, care este omniscient și care, prin urmare, cunoaște sfârșitul atașat tuturor faptelor.

Bhishma, de o energie măreață și mare strălucire, a ajuns la statutul de *Vasu*. Opt Vasu, O, cel mai de seamă din rasa lui Bharata, sunt acum văzuți. Drona a intrat în Brihaspati, cel mai de frunte dintre descendenții lui Angirasa. Kriṭavarman, fiul lui Hridika, a intrat în Maruți. Pradyumna a intrat în Sanatkumara de unde ieșise. Dhritarashtra a obținut regiunile, atât de greu de dobândit, care aparțin Domnului comorilor. Faimoasa Gandhari a obținut aceleași regiuni cu soțul ei Dhritarashtra. Cu cele două soții ale sale, Pandu a plecat în sălașul marelui Indra. Atât Virata, cât și Drupada, regele Dhrishtaketu, precum și Nishatha, Akrura, Samva, Bhanukampa și Viduratha, și Bhurishrava și Sala și regele Bhuri, și Kansa, și Ugrasena, și Vasudeva, și Uttara, cel mai de frunte dintre oameni, împreună cu fratele său Sankha – toți acești oameni de frunte au intrat în rândul zeităților. Fiul lui Soma, de mare forță, numit Varchas, de energie măreață, a devenit Abhimanyu, fiul lui Phalguna, acel leu printre oameni. După ce s-a luptat, în conformitate cu practicile Kshatriya, cu o vitejie pe care nimeni altcineva nu o mai arătase vreodată, acea ființă cu brațe puternice și suflet drept a intrat în Soma. Ucis pe câmpul de bătălie, O, cel mai de frunte dintre oameni, Karna a intrat în Surya. Shakuni a obținut absorbția în Dwapara, iar Dhrishtadyumna în zeul focului. Fiii lui Dhritarashtra au fost toți Rakshasa de o forță cumplită. Sfințiți prin moarte cauzată de arme, acele ființe de seamă și pline de prosperitate au reușit cu toții să ajungă în Rai. Atât Kshattri, cât și regele Yudhishthira au intrat în zeul Dreptății. Sfântul și ilustrul Ananta (care se născuse ca Balarama) a plecat în regiunea de sub Pământ. Prin porunca Strămoșului, el, ajutat de puterea sa de Yoga, a sprijinit Pământul. Vasudeva a fost o parte a acelui zeu etern al zeilor numit Narayana. În consecință, el a intrat în Narayana. 16.000 de femei fuseseră căsătorite cu Vasudeva ca

soţii. Când a venit timpul, O, Janamejaya, ele s-au aruncat în Sarasvati. Lăsându-şi (corpurile) umane acolo, ele s-au reînălţat în Rai. Transformate în Apsare, ele s-au apropiat de prezenţa lui Vasudeva. Acei războinici eroici şi puternici cu carete, Ghatotkaca şi alţii, care au fost ucişi în mare bătălie, au atins statutul, unii de zei şi unii de Yaksha. Cei care luptaseră de partea lui Duryodhana se spune că fuseseră Rakshasa. Treptat, O, rege, cu toţii au atins regiuni excelente de fericire. Acei oameni de frunte au plecat, unii în sălaşul lui Indra, unii în cel al lui Kuvera cel înţelept, şi unii în cel al lui Varuna. Ţi-am spus acum, O, tu de mare splendoare, totul despre faptele, O, Bharata, atât ale Kuruşilor, cât şi ale Pandavilor.

Sauti spuse: Auzind acestea, voi, cei dintâi dintre cei reînnoiţi, în pauzele dintre ritualurile sacrificiale, regele Janamejaya a fost cuprins de uimire. Preoţii sacrificiului au terminat apoi ritualurile care mai rămăseseră de efectuat. Astika, după ce a salvat şerpii (de moartea în flăcări), a fost cuprins de bucurie. Regele Janamejaya i-a mulţumit apoi pe toţi Brahmanii cu daruri copioase. Astfel veneraţi de rege, ei s-au întors la lăcaşurile lor respective. După ce i-a lămurit pe acei Brahmani învăţaţi, regele Janamejaya s-a întors din Takshasila la oraşul numit după elefant.

Am terminat de povestit tot ce a relatat Vaishampayana, la porunca lui Vyasa, în faţa regelui, la sacrificiul său de şerpi. Numită istorie, este sacră, sfinţitoare şi excelentă. A fost compusă de ascetul Krishna, O, Brahmane, cu vorbă adevărată. El este omniscient, versat în toate orânduirile, înzestrat cu cunoaşterea tuturor datoriilor, plin de pietate, capabil să perceapă ceea ce este dincolo de simţuri, pur, având sufletul curăţit prin penitenţe, înzestrat cu cele şase atribute înalte şi devotat *Sankhya Yoga*. El a realizat aceasta văzând totul cu un ochi ceresc curăţat (întărit) de cunoştinţe variate. El a făcut aceasta dorind să răspândească faima, în toată lumea, a Pandavilor cu suflet înalt, precum şi a celorlalţi Kshatriya înzestraţi cu o bogată energie.

Acel om învăţat care recitește această istorie a zilelor sfinte în mijlocul unui auditoriu atent este curăţat de orice păcat, cucerește Raiul şi atinge statutul lui Brahma. Milioane de păcate ale omului care ascultă cu atenţie recitarea întregii *Vede* compuse de Krishna (născut pe insulă) sunt şterse, inclusiv cele grave precum uciderea unui Brahmana şi altele. Strămoşii acelui om care recită chiar şi o mică parte din această istorie la un *Sraddha* obţin hrană şi băutură inepuizabile. Păcatele pe care cineva le comite în timpul zilei prin simţuri sau minte sunt toate spălate înainte de seară prin recitarea unei părţi din *Mahabharata*. Toate păcatele pe care un Brahmana le poate comite noaptea în mijlocul femeilor sunt toate spălate înainte de zori prin recitarea unei părţi din *Mahabharata*.

Înalta stirpe a Bharataşilor este subiectul său. De aceea se numeşte *Bharata*. Şi din cauza însemnătăţii sale grave, precum şi pentru că Bharataşii sunt subiectul său, se numeşte *Mahabharata*. Cel versat în interpretările acestui mare tratat, se curăţă de orice păcat. Un astfel de om trăieşte în dreptate, bogăţie şi plăcere şi atinge de asemenea Mântuirea, O, vlăstar de frunte al rasei lui Bharata.

Ceea ce se întâmplă aici se întâmplă şi în alte părţi. Ceea ce nu se întâmplă aici nu se întâmplă nicăieri altundeva. Această istorie este cunoscută sub numele de *Jaya*. Ar trebui să fie auzită de oricine doreşte Mântuirea. Ar trebui citită de Brahmani, de regi şi de femei gravide. Cel ce doreşte Raiul ajunge în Rai; iar cel ce doreşte victorie obţine victoria. Femeia gravidă primeşte fie un fiu, fie o fiică foarte binecuvântată. Puternicul Krishna născut pe insulă, care nu va trebui să se întoarcă şi care este întruchiparea Mântuirii, a făcut un rezumat al *Bharatei*, mişcat de dorinţa de a ajuta cauza dreptăţii. A făcut o altă culegere formată din şaizeci de *lakh* de versuri. Trei *lakh* dintre acestea au fost plasate în regiunea zeităţilor. În regiunea Pitrilor (Strămoşilor), trebuie să se ştie, sunt în circulaţie cincisprezece *lakh*, în timp ce în cea a Yakshaşilor (spirite ale naturii) sunt în uz paisprezece *lakh*. Un *lakh* este în uz printre fiinţele umane.

Narada a recitat *Mahabharata* zeilor; Asita-Devala pitrilor; Suka rākṣaşilor şi yakşaşilor; iar Vaiśampāyana oamenilor. Această istorie este sacră şi de mare însemnătate, considerată egală cu *Vedā*. Omul acela, O, Śaunaka, care ascultă această istorie, avându-l în faţa lui pe un Brāhmaṇa, dobândeşte atât faimă, cât şi împlinirea tuturor dorinţelor sale. Cel care, cu devoţiune fervent㠄 ascultă o recitare a *Mahabharatai*, atinge (în cele de apoi) un succes înalt în virtutea meritelor dobândite prin înţelegerea chiar şi a unei părţi foarte mici din aceasta. Toate păcatele acelui om care recită sau ascultă această istorie cu devoţiune sunt spălate.

În vremuri apuse, marele *Rishi* Vyasa, după ce a compus acest tratat, l-a pus pe fiul său Suka să-l citească împreună cu el, împreună cu aceste patru Versuri. — ”Mii de mame şi taţi, şi sute de fii şi soţii apar în lume şi pleacă din ea. Alţii vor (apărea şi) vor pleca în mod similar. Există mii de ocazii de bucurie şi sute de ocazii de teamă. Acestea afectează doar pe cel ignorant, dar niciodată pe cel înţelept. Cu braţele ridicate strig în gura mare, dar nimeni nu mă aude. Din Dreptate vine atât Averea, cât şi Plăcerea. De ce nu ar fi cultivată, aşadar, Dreptatea? Nici de dragul plăcerii, nici de teamă, nici de lăcomie nu ar trebui cineva să renunţe la Dreptate. Într-adevăr, nici măcar pentru salvarea vieţii nu ar trebui să renunţe cineva la Dreptate. Dreptatea este eternă. Plăcerea şi Durerea nu sunt eterne. Jiva este eternă. Cauza, însă, ca Jiva să fie învestită cu un corp nu este aşa.”

Acel bărbat care, trezindu-se în zori, citeşte această *Sāvitrī* din *Bhārata*, dobândeşte toate recompensele ataşate unei recitări a acestei istorii şi, în cele din urmă, atinge cel mai înalt Brahma. Aşa cum Oceanul sacru, la fel ca muntele Himavat, sunt ambele considerate mine de pietre preţioase, tot astfel şi această *Bhārata* (este considerată o mină de pietre preţioase). Omul învăţat, prin recitarea către alţii a acestei *Veda* sau *Āgama* compusă de Krishna (născut pe insulă), câştigă avere. Nu există nicio îndoială că cel care, cu atenţie profundă, recită această istorie numită *Bhārata*, atinge un succes înalt. Ce nevoie are un astfel de om de stropirea cu apele de la Puşkara care ascultă cu atenţie această *Bhārata*, în timp ce i se recită? El reprezintă nectarul care a căzut de pe buzele celui născut pe insulă. Este nemăsurat, sacru, sfinţitor, purificator de păcate şi de bun augur.

SECŢIUNEA VI

Janamejaya a spus: O, sfântule, conform căror rituri ar trebui cei învăţaţi să asculte *Bharata*? Care sunt fructele (ce pot fi dobândite prin ascultarea ei)? Ce zeităţi trebuie venerate în timpul diferitelor *parva*? Ce daruri ar trebui făcute, O, sfântule, la fiecare *parva* sau zi sfântă (pe durata recitării)? Care ar trebui să fie calificarea recitatorului care trebuie angajat? Spune-mi toate acestea!

Vaishampayana a spus: Ascultă, O, rege, care este procedura şi care sunt fructele, O, Bharata, care vor rezulta din ascultarea (unei recitări a *Bharata*). Chiar şi aceasta, O, rege al regilor, îmi ceri. Zeităţile Raiului, O, conducător al Pământului, au venit pe această lume pentru joacă. După ce şi-au îndeplinit sarcina, s-au ridicat din nou la Rai. Ascultă ce îţi voi spune pe scurt. În *Mahabharata* se găsesc naşterile Rishişilor şi zeităţilor pe Pământ. În acest tratat, numit *Bharata*, O, cel mai de seamă din rasa lui Bharata, se văd într-un singur loc Rudraşii eterni, Saddhyaşii şi Visvedevaşii; Adityaşii, cele două zeităţi numite Ashvini, regenţii Lumii, marii Rishi, Guhyakaşii, Gandharvaşii, Nagaşii, Vidyadharaşii, Siddhaşii, diversele zeităţi, Cel Născut din Sine vizibil într-un corp, împreună cu mulţi asceţi; Colinele şi Munţii, Oceanele şi Mările şi Râurile, diversele triburi de Apsara; Planetele, Anii, Semianii şi Anotimpurile; şi întregul univers al entităţilor mobile şi imobile, cu toţi zeii şi Asuraşii.

Auzind filele lor celebre şi, în consecinţă, după o repetare a numelor şi faptelor lor, un bărbat care a săvârşit chiar şi păcate teribile va fi curăţat. După ce a ascultat, cu suflet concentrat şi trup curăţat, această istorie cuvenită, de la început şi până la sfârşit, unul ar trebui să facă ofrande de

Śradda, O, Bharata, celor (personajele menționate în ea). De asemenea, Brahmanilor, O, cel mai bun dintre rasa lui Bharata, ar trebui să li se facă, cu devotament cuvenit și în funcție de putere, daruri mari și diverse tipuri de bijuterii, și vaci, și vase de alamă albă pentru muls vacile, și fecioare împodobite cu toate podoabele, și înzestrate cu toate realizările potrivite pentru plăcere, precum și diverse tipuri de mijloace de transport, case frumoase, loturi de pământ și haine. De asemenea, ar trebui să fie date animale, cum ar fi cai și elefanți în stare de furie, și paturi, și trăsuri acoperite purtate pe umerii oamenilor, și care trase bine împodobite. Orice obiecte de prim rang se găsesc în casă, orice avere de mare valoare se găsește în ea, ar trebui să fie dată Brahmanilor. Într-adevăr, ar trebui să se dea pe sine însuși, soțiile și copiii.

Cine dorește să audă *Bharata*, ar trebui să o audă fără îndoieli, cu veselie și bucurie; și, pe măsură ce ascultă recitarea ei, ar trebui, în măsura puterilor sale, să ofere daruri cu mare devotament.

Ascultă cum o persoană devotată adevărului și sincerității, care este stăpână pe sine, pură (la minte) și atentă la acele acte care duc la puritatea trupului, care este înzestrată cu credință și care a supus mânia, atinge succesul (în privința rostirii *Bharatei*). El ar trebui să numească drept recitator pe cineva care este pur (al trupului), care este înzestrat cu un bun și pios comportament, care ar trebui să fie îmbrăcat în alb, care ar trebui să aibă o stăpânire completă asupra pasiunilor sale, care este curățat de toate ofensele, care este versat în fiecare ramură a învățăturii, care este înzestrat cu credință, care este lipsit de răutate, care posedă trăsături frumoase, care este binecuvântat, stăpân pe sine, adevărat și cu pasiunile sub control, și care este iubit de toți pentru darurile pe care le face și onorurile de care este deținător.

Recitatorul, așezat în voie, eliberat de orice neajunsuri corporale și cu atenție absorbită, ar trebui să recite textul fără prea multă încetineală, fără o voce chinuită, fără a fi iute sau grăbit, liniștit, cu suficientă energie, fără a amesteca literele și cuvintele, într-o intonație dulce și cu un accent și o emfază care să indice sensul, dând glas deplin celor șaizeci și trei de litere ale alfabetului din cele opt locuri ale formării lor. Închinându-se lui Narayana și lui Nara, cel mai ales dintre oameni, precum și zeiței Sarasvati, cuvântul *Jaya* ar trebui rostit.

Ascultând cu evlavie *Mahabharata*, O, rege, când este recitată, O, tu din neamul lui Bharata, de către un recitator de acest fel, ascultătorul, ținând necondiționat de jurăminte și purificat prin rituri de purificare, dobândește roade prețioase. Când se ajunge la prima *Parana*, ascultătorul trebuie să-i mulțumească pe Brahmanici cu daruri din toate obiectele de dorit. Făcând aceasta, se obțin roadele sacrificiului *Agnishtoma*. El dobândește un car mare (ceresc) plin cu diverse ordine de Apsare (care îl slujesc). Cu inima ușurată și având-u-i pe zei în compania sa, el se îndreaptă spre Rai, inima sa fiind răpită (de fericire).

Când se atinge a doua *Parană*, ascultătorul dobândește roadele jurământului Atiratra. Într-adevăr, el urcă într-un car ceresc făcut în întregime din pietre prețioase. Purtând ghirlande și robe celeste, împodobit cu unguente celeste și răspândind întotdeauna o mireasmă cerească în jur, el primește onoruri înalte în Cer.

Când se atinge a treia *Parană*, el dobândește roadele jurământului Dwadasaha. Într-adevăr, el locuiește în Cer miriade de ani, ca un zeu.

La a patra *Parană* el dobândește roadele sacrificiului *Vajapeya*.

La a cincea, de două ori aceste fructe sunt ale sale. Urcând într-un car ceresc care seamănă cu soarele care răsare sau cu un foc arzător și având zeitățile drept tovarăși, el merge în Cer și se bucură de fericire miriade de ani în lăcașul lui Indra.

La a șasea *Parana*, de două ori, și la a șaptea, de trei ori, acele fructe devin ale lui. Urcând într-un car ceresc care seamănă cu vârful munților Kailasa (în frumusețe), care este echipat cu un altar făcut din pietre de *lapis lazuli* și alte pietre prețioase, care este înconjurat de obiecte frumoase de diverse feluri, care este împodobit cu pietre prețioase și corali, care se mișcă la voința călărețului și care abundă de Apsare care așteaptă, el cutreieră toate regiunile fericirii, ca o a doua zeitate a Soarelui.

La al opta *Parana*, el dobândește roadele sacrificiului *Rajasuya*. El se urcă într-un car frumos ca luna care răsare, la care sunt înhămați cai albi ca razele lunii și înzestrați cu viteza gândului. Este slujit de femei de cea mai mare frumusețe și ale căror fețe sunt mai fermecătoare decât luna. El aude muzica ghirlandelor care le încercuiesc talia și a Nupura care le încercuiesc gleznele. Dormind cu capul sprijinit în poalele femeilor de o frumusețe transcendentă, se trezește foarte odihnit.

La al noua *Parana*, el dobândește, O, Bharata, roadele celui mai presus dintre sacrificii, anume *Sacrificiul Cailor.* Urcând într-un car echipat cu o cameră având un acoperiș susținut de coloane de aur, dotat cu un scaun făcut din pietre de *lapis lazuli*, cu ferestre pe toate părțile din aur pur, și plin de Apsare și Gandharva și alți cerești care așteaptă, el strălucește în splendoare. Purtând ghirlande și veșminte cerești, și împodobit cu unguente cerești, el se delectează în fericire, având-i pe zei ca tovarăși, în Rai, ca un al doilea zeu el însuși.

Ajungând la a zecea *Parana* și mulțumindu-i pe Brahmani, el dobândește un car care clinchețește cu nenumărați clopoței, care este împodobit cu steaguri și fanioane, care este echipat cu un scaun făcut din pietre prețioase, care are multe arcade din *lapis lazuli*, care are o rețea de aur în jurul său, care are foișoare din corali, care este împodobit cu Gandharva și Apsara pricepuți în cânt și care este potrivit pentru reședința celor Drepți. Încununat cu o diademă de culoarea focului, împodobit cu ornamente de aur, trupul său uns cu pastă de lemn de santal cerească, garnisit cu ghirlande cerești, el rătăcește prin toate regiunile cerești, bucurându-se de toate obiectele de plăcere cerească și înzestrat cu mare splendoare, prin harul zeităților.

Astfel echipat, primește onoruri mari în Rai timp de mulți ani. În compania Gandharvilor, timp de 21.000 de ani, se bucură în fericire alături de însuși Indra în sălașul lui Indra. El hoinărește după plăcere în fiecare zi prin regiunile diverse ale zeilor, călărind pe care cerești și mijloace de transport, și înconjurat de fecioare cerești de o frumusețe transcendentă. El poate să meargă în sălașul zeității solare, al zeității lunare și al lui Shiva, O, rege. Într-adevăr, el reușește să trăiască în aceeași regiune cu însuși Vishnu. Așa stau lucrurile, O, monarh. Nu este nicio îndoială în aceasta. O persoană care ascultă cu credință, devine la fel. Învățătorul meu a spus asta. Recitatorului i se cuvin toate obiectele pe care și le-ar dori. Elefanți și cai și care și vehicule, în special animalele și vehiculele pe care le trag, o brățară de aur, o pereche de cercei, șnururi sacre, veșminte frumoase și parfumuri în mod special (ar trebui să i se dea). Prin venerarea lui ca o zeitate, se ajunge în regiunile lui Vishnu.

După aceasta voi declara ce anume trebuie oferit, pe măsură ce fiecare *parva* din *Mahabharata* este atinsă în cursul recitării sale, brahmanilor, după ce s-a stabilit nașterea lor, țara, veridicitatea și măreția lor, O, cap al rasei lui Bharata, precum și înclinația lor către pioșenie, și de asemenea kșatriyilor, O, rege, după stabilirea unor particularități similare. Punându-i pe brahmani să rostească binecuvântări, treaba recitării trebuie începută. Când o *parva* este terminată, brahmanii trebuie veneraţi cât se poate de bine. La început, recitatorul, îmbrăcat în haine frumoase și uns cu pastă parfumată, trebuie, O, rege, hrănit cum se cuvine cu miere și nuci de cea mai bună calitate.

Când se recită *Astika-parva*, brahmanii ar trebui să fie desfătați cu fructe și rădăcini, și fructe de pădure, și miere și unt clarificat, și orez fiert cu zahăr brut.

Când se recită *Sabha-parva*, brahmanii ar trebui hrăniți cu *habisya* împreună cu apupa, pupa și modaka, O, rege.

Când se recită *Aranyaka-parva*, brahmanii superiori ar trebui hrăniți cu fructe și rădăcini.

Când se ajunge la *Arani-parva*, ar trebui oferite oale pline cu apă. Multe tipuri superioare de mâncăruri delicioase, precum și orez, fructe și rădăcini, precum și mâncăruri care posedă toate atributele plăcute, ar trebui prezentate brahmanilor.

În timpul recitării *Virata-parva*, ar trebui oferite diverse tipuri de haine; iar în timpul celei a *Udyoga-parva*, O, șeful Bharataşilor, cei născuți de două ori, după ce au fost împodobiți cu parfumuri și ghirlande, ar trebui să fie desfătați cu mâncăruri care posedă toate calitățile plăcute.

În timpul recitării *Bhishma-parva*, O, rege al regilor, după ce le-ați dat trăsuri și mijloace de transport excelente, ar trebui să li se ofere mâncare pură, bine gătită și care posedă toate atributele dezirabile.

În timpul *Drona-parva*, brahmanilor învățați ar trebui să li se ofere mâncare de calitate superioară, precum și paturi, O, monarhe, arcuri și săbii bune.

În timpul recitării *Karna-parva*, brahmanilor ar trebui să li se ofere mâncare de cea mai bună calitate, pe lângă faptul că este pură și bine gătită, de către stăpânul casei, cu o minte absorbită.

În timpul recitării *Shalya-parva*, O, rege al regilor, ar trebui să li se ofere mâncare cu dulciuri și orez fiert cu zahăr brut, precum și turte de grâu și mâncăruri și băuturi liniștitoare și nutritive.

În timpul recitării *Gada-parva*, brahmanii ar trebui să fie desfătați cu mâncare amestecată cu *mudga*.

În timpul recitării *Stri-parvei*, cei mai importanți brahmani ar trebui să fie serviți cu pietre prețioase; iar în timpul recitării *Aishika-parvei*, ar trebui să se dea mai întâi orez fiert în *ghee*, iar apoi ar trebui prezentată mâncare pură și bine gătită, care posedă toate calitățile dorite.

În timpul recitării *Shanti-parvei*, brahmanii ar trebui hrăniți cu *havisya*.

Când se atinge *Asvamedhika-parva*, ar trebui să se dea mâncare care posedă toate calitățile plăcute; iar când se atinge *Asramvasika*, brahmanii ar trebui să fie serviți cu *havisya*.

Când se atinge *Mausala*, ar trebui oferite parfumuri și ghirlande cu calități plăcute.

În timpul *Mahaprasthanika*, ar trebui oferite cadouri similare, care să posede fiecare calitate de un fel plăcut.

Când se atinge *Svarga-parva*, brahmana ar trebui hrăniți cu *havisya*.

La încheierea *Harivansa*, ar trebui hrăniți 1.000 de brahmana. Fiecăruia dintre ei ar trebui să i se ofere o vacă însoțită de o monedă de aur. Jumătate din aceasta ar trebui oferită fiecărui om sărac, O, rege.

După încheierea tuturor *Párva*-urilor, cel înțelept care își are gospodăria trebuie să-i ofere recitatorului o copie a *Mahabharatei* cu o bucată de aur. Când se recită *Parva*-ul *Harivamsa*, Brahmanii trebuie hrăniți cu terci de grâu la fiecare recitare de *Pārana*, O, rege. După ce a terminat toate *Párva*-urile, cel versat în scripturi, îmbrăcat în alb, purtând ghirlande, împodobit cu ornamente și purificat corespunzător, ar trebui să așeze o copie a *Mahabharatei* într-un loc propice și să o acopere cu o bucată de mătase și să o venereze, conform rânduielilor cuvenite, cu parfumuri și ghirlande, oferind fiecare pe rând. Într-adevăr, O, rege, diferitele volume ale acestei lucrări trebuie venerate de către unul cu devoțiune și minte concentrată. Oficieri ar trebui să li se facă diverse feluri de mâncare și ghirlande și băuturi și diverse articole de plăcere propice. Aur și alte metale prețioase ar trebui oferite ca *Dakshina*. Numele ar trebui apoi rostite ale tuturor zeităților, precum și ale lui Nara și Narayana. Apoi, împodobind persoanele celor mai destoinici Brahmani cu parfumuri și ghirlande, ei ar trebui mulțumiți cu diverse feluri de daruri de articole plăcute și foarte superioare sau scumpe. Făcând aceasta, se atinge meritul sacrificiului *Atiratra*. Într-adevăr, la fiecare *Párva* succesiv, el dobândește meritele care revin săvârșirii unui sacrificiu. Recitatorul, O, conducător al Bharataşilor, ar trebui să fie învățat și înzestrat cu o voce bună și o rostire clară referitoare atât la litere, cât și la cuvinte. Un astfel de om, O, conducător al Bharataşilor, ar trebui să recite *Bharata*. După ce au ospătat câțiva Brahmani de frunte, daruri ar trebui făcute lor conform hotărârilor. Recitatorul, de asemenea, O, conducător al Bharataşilor, ar trebui să fie împodobit cu ornamente și hrănit cu prisos. Recitatorul fiind mulțumit, cel care găzduiește atinge o mulțumire excelentă și propice. Dacă Brahmanii sunt mulțumiți, toate zeitățile sunt mulțumite. După aceasta, O, conducător al Bharataşilor, Brahmanii ar trebui să fie ospătați cu diverse feluri de articole de plăcere și lucruri superioare.

Am indicat astfel, O, cel mai de seamă dintre oameni, ordonanțele (privind modul de recitare a acestor scripturi) ca răspuns la întrebările tale. Ar trebui să le respecți cu credință. Când asculți o recitare a *Bharatei* și la fiecare *Parana*, O, cel mai bun dintre regi, cel ce dorește să atingă binele suprem ar trebui să asculte cu cea mai mare grijă și atenție. *Bharata* ar trebui ascultată în fiecare zi. Meritele *Bharatei* ar trebui proclamate zilnic. Cel în casa căruia se află *Bharata* are în mâinile sale toate scripturile cunoscute sub numele de *Jaya*. *Bharata* este purificatoare și sacră. În *Bharata* se găsesc subiecte diverse. *Bharata* este venerată de zei înșiși. *Bharata* este scopul suprem. *Bharata*, O, cel mai de frunte dintre Bharata, este cea mai importantă dintre toate scripturile. Prin *Bharata* se atinge Emanciparea. Acesta este adevărul cert pe care ți-l spun. Cel ce proclamă meritele acestei istorii numite *Mahabharata*, ale Pământului, ale vacii, ale Sarasvati (zeița graiului), ale Brahmanilor și ale lui Keshava, nu trebuie să sufere niciodată.

În *Vede*, în *Ramayana* și în sfânta *Bharata*, O, cel mai mare dintre rasa Bharata, Hari este cântat la început, la mijloc și la sfârșit. Ceea în care se găsesc afirmații excelente referitoare la Vishnu și la eternele *Śrutis*, ar trebui ascultată de oamenii care doresc să atingă scopul suprem. Acest tratat este sfințitor. Acesta este cel mai înalt indicator în ceea ce privește datoriile; acesta este înzestrat cu toate meritele. Cel care dorește prosperitate ar trebui să îl asculte. Păcatele comise prin trup, prin cuvinte și prin minte sunt toate distruse (prin ascultarea *Bharata*) ca Întunericul la răsăritul soarelui. Cel devotat lui Vishnu dobândește (prin aceasta) meritul care se obține prin ascultarea celor optsprezece *Purana*. Nu este nicio îndoială în această privință. Bărbații și femeile (prin ascultarea acestuia) vor atinge cu certitudine starea lui Vishnu. Femeile care doresc să aibă copii ar trebui neapărat să asculte acest lucru care proclamă faima lui Vishnu. Cel care dorește să obțină fructele atașate unei recitări a *Bharata* ar trebui, după puterile sale, să ofere recitatorului Dakshina, precum și un onorariu în aur. Cel care dorește binele propriu ar trebui să ofere recitatorului o vacă Kapila cu coarnele învelite în aur și însoțită de vițelul ei, acoperită cu o cârpă. Ornamente, O, cel mai mare dintre rasa Bharata, pentru brațe, precum și pentru urechi, ar trebui oferite. Pe lângă acestea, trebuie prezentate și alte feluri de bogății. Recitatorului, O, rege al oamenilor, trebuie să i se facă darul de pământ. Niciun dar ca cel de pământ nu a existat și nu va

exista vreodată. Omul care ascultă (*Bharata*) sau care îl recitește altor oameni, se curăță de toate păcatele sale și ajunge în cele din urmă la starea lui Vishnu. Un asemenea om își salvează strămoșii până la gradul al unsprezecelea, precum și pe sine însuși cu soțiile și fiii săi, O, cel mai mare dintre rasa Bharata. După încheierea unei recitări a *Bharata*, unul ar trebui, O, rege, să efectueze un Homa cu toate cele zece părți ale sale.

Așa, O, șef al oamenilor, ți-am spus totul în prezența ta. Cel care ascultă cu devotament această "*Bharata*" de la început este curățat de orice păcat, chiar dacă ar fi vinovat de uciderea unui brahman sau de violarea patului învățătorului său, sau chiar dacă ar fi băutor de alcool sau hoț de bunurile altora, sau chiar dacă s-ar fi născut în casta Chandala. Distrugând toate păcatele sale, la fel cum creatorul zilei nimicește întunericul, un astfel de om, fără îndoială, se bucură în fericire, în regiunea lui Vishnu, la fel ca însuși Vishnu.

SFÂRŞITUL SVARGAROHANA PARVA

Cele Optsprezece *parva* ale *Mahabharata* sunt astfel încheiate.

TRADUCERE REALIZATĂ CU:

DeepL Translator + Neural Writer